

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΣΚΡΑΜΠΛ
Α.Μ. ΠΡΩΤ/ΚΕΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ 10483
ΤΡΙΑ ΠΛΑΤΑΝΙΑ 12 – ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Α.Φ.Μ. 997224100 – Δ.Ο.Υ. Ε΄ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

Αριθ. Πρωτ. 244 / 07.04.2021

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ «ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΛΕΞΙΚΟΥ» ΠΡΟΣ ΤΟ «ΤΜΗΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ» ΚΑΙ Η ΕΙΣΗΓΗΣΗ – ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ Τ.Ε.Γ.

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 101

Δοθέντος ότι δεν υπάρχει κάποιος κανόνας ή (έστω) σαφείς οδηγίες στα τέσσερα αποδεκτά βοηθήματα Γραμματικής, το Τμήμα Λεξικού προβληματίζεται ιδιαίτερα για τον τρόπο με τον οποίο σχηματίζεται μορφολογικά η συνοπτική προστακτική του β' πληθυντικού του άσιγμου ενεργητικού αοριστικού θέματος και ειδικότερα για το πότε ακριβώς (δηλ. σε ποια ακριβώς ρήματα) δύναται ή δεν δύναται αυτή να σχηματίζεται με συκοπή του -ε-, όπως λ.χ. παρατηρείται στο ΛΚΝ (Τρ.) σε κάποια ρήματα που δεν συνοδεύονται από κανένα κλιτικό υπόδειγμα (λ.χ. παίρνω, σέρνω, κάνω, φέρνω κ.ά.) και συγκεκριμένα στους κλιτικούς τύπους του β' πληθυντικού του άσιγμου ενεργητικού αοριστικού θέματος «πάρτε» (φωτ. 1), «σύρτε» (φωτ. 2), «κάντε» (φωτ. 3) και «φέρτε» (φωτ. 4).

παίρνω [ρέπνο] -ομαι Ρ αόρ. πήρα, απαρέμφ. πάρει, παθ. αόρ. πάρθηκα, απαρέμφ. παρθεί, μππ. παρμένος : Π. πιάνω κτ. με το χέρι / με τα χέρια μου: α. για να το χρησιμοποιήσω: ~ το στιλό / το μολύβι / το τετράδιο για να γράψω. ~ ένα βιβλίο για να διαβάσω. Πήρε το μαχαίρι κι έκοψε μια φέτα ψωμί. Πήρε μια πέτρα και τον χτύπησε. Πάρε την αλοιφή από την τσάντα μου και βάλε λίγη στο πρόσωπό σου. β. για να το κρατήσω: ~ ένα μπαλόνι / μια λαμπάδα. || (για πρόσ.): Πήρε το μωρό στην αγκαλιά της. γ. για να το έχω και να το μεταφέρω μαζί μου: ~ τα κλειδιά μου / λεφτά από το συρτάρι / ένα καθρεφτάκι στην τσάντα μου. Σηκώθηκε, πήρε την ομπρέλα του κι έφυγε. Πήρε το γράμμα για να το ρίξει στο γραμματοκιβώτιο. Πήρες μαζί σου την ταυτότητά σου; || (για πρόσ.): Πήρε το παιδί από το χέρι, άνοιξε την πόρτα και χάθηκε μέσα στη νύχτα. δ. για να το μετακινήσω από μια θέση σε μια άλλη: **Πάρτε** τη βαλίτσα από το διάδρομο. Πήρε το κιβώτιο και το ανέβασε στο πατάρι. ε. για να το φάω ή να το πω: **Πάρτε** ένα σοκολατάκι / ένα λικέρ. || (γενικόν.) τρώω ή πίνω: **Πάρτε** ένα μεζέ. Πάρε και λίγο ψητό. Τι

σέρνω [séɾno] -ομαι Ρ αόρ. έσυρα, απαρέμφ. σύρει, παθ. αόρ. σύρθηκα, απαρέμφ. συρθεί : **ΙΙ.** τραβώ κπ. ή κτ. προς την κατεύθυνση που κινούμαι ή που στέκομαι εγώ: *Τρία άσπρα άλογα έσερναν την άμαξα. Το μωρό έσερνε πίσω του ένα ξύλινο παπάκι. Τον είδα που την έσερνε από τα μαλλιά. || Έσυρε το ξίφος του (έξω από τη θήκη). (έκφρ.) ~ το χορό, χορεύω πρώτος σε κυκλικό χορό. || Όπου πάει σέρνει και τα παιδιά / και την ομπρέλα μαζί της, για να δηλώσουμε την ενόχληση που μας δημιουργεί η παρουσία ή η ύπαρξη του συγκεκριμένου προσώπου ή πράγματος. ΦΡ - / τραβάω κπ. από τη μύτη*. **2.** μετακινώ κτ. χωρίς να το σηκώσω: ~ τα έπιπλα. Ανέβαινε τη σκάλα σέρονοντας πίσω του μια βαριά βαλίτσα. Σέρνει το πόδι του, συνήθ. λόγω αναπηρίας. (έκφρ.) δεν μπορεί να σύρει τα πόδια του, από εξάντληση, αδυναμία ή κούραση. || (παθ.) έρω: Σύρθηκαν κάτω από το φράχτη. Μη σέρνεσαι καταγής. Κατά το βράδυ ήμουνα τόσο κουρασμένη, που σερνόμουνα, περπατούσα με δυσκολία σέρονοντας τα πόδια μου. || (μτφ.): Το μονοπάτι σερνότανε σαν φίδι ανάμεσα στα βράχια. (έκφρ.) σέρνομαι στα γόνατα*. || Η γάτα σέρνει, βρίσκεται σε περίοδο οργασμού. **3.** (προφ.) στο β' ενικό και πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής, με τη σημασία του πήγαινε!: Σύρε να φας! Σύρε στη δουλειά σου. **Σύρτε** στο καλό!, για αποτομή. **ΙΙ.** (μτφ.,*

ψόφιος -α -ο [psóɸios] **E4 : 1.**(για ζώο) που δε ζει, που έχει πεθάνει (πρβ. νεκρός, πεθαμένος): *Ψόφιο σκυλί* **2.** (μτφ., προφ., για πρόσ.) **α.** που βρίσκεται σε κατάσταση πλήρους σωματικής αδυναμίας: (πρβ. πτώμα, πεθαμένος): *Είμαι ~ από κούραση. ΦΡ κάνω τον ψόφιο (κοριό), προσποιούμαι ότι δεν αντιλαμβάνομαι κτ. που λέγεται και με αφορά. β.* που δεν έχει ζωντάνια, ζωηρότητα· (πρβ. ψοφίμι): *Αντε! **κάντε** πιο γρήγορα·*

γύρος ο [jíɾos] **O18 : ΙΙ.** κίνηση κατά μήκος μιας περιμέτρου, που καταλήγει στο σημείο εκκίνησης· διαδρομή περίπου κυκλική, διά μέσου πολλών τόπων ή σημείων: *Θα κάνουμε το γύρο της λίμνης. Τον έβαλε να κάνει τρεις φορές το γύρο του στρατοπέδου. Κάναμε ένα γύρο στην πόλη. Κάναμε μεγάλο γύρο, έπρεπε να πάμε ευθεία, λοξοδρομήσαμε. Ο ~ του κόσμου σε ογδόντα ημέρες, τίτλος βιβλίου του Ιουλίου Βερν. || κυκλική κίνηση: Το αεροπλάνο έκανε γύρους πάνω από το αεροδρόμιο. Ο ~ του θανάτου, ακροβατικό νούμερο. Ο ~ του θριάμβου, τα επινίκια σε ποδοσφαιρική συνήθ. συνάντηση. || (λαϊκότρ.) ένα γύρο, επιρρηματική έκφραση: γύρω γύρω: *Κάθονταν ένα γύρο. 2α.* η καθορισμένη διαδρομή ενός αθλητή, ενός δρομέα στο στάδιο: *Χτύπησε το καμπανάκι του τελευταίου γύρου. || (στην πυγμαχία, πάλη κτλ.): Στον πρώτο γύρο τον έριξε νοκ άουτ. β.* (μτφ.) ολοκληρωμένη φάση μιας επαναλαμβανόμενης διαδικασίας: *Θα υπάρξει νέος ~ στις διακοινοτικές συνομιλίες. Ο δεύτερος ~ των δημοτικών εκλογών. Έγινε κλήρωση για τον επόμενο γύρο του κυπέλλου Ευρώπης. 3.* (προφ.) η περιφέρεια: *Ο ~ του σταδίου είναι τόσα μέτρα. Ο ~ του καπέλου, το μπορ. ΙΙ.* κομμάτια από χοιρινό κρέας, που τους δίνουν κωνικό περίπου σχήμα, τα ψήνουν σε ειδική σούβλα και τα σερβίρουν τεμαχισμένα σε μικρά κομμάτια: ~ με πίτα. **Φέρτε** μας μια μερίδα γύρο και μία πατάτες.*

Στο **ΛΝΕΓ** (Μπ.) δεν ληματογραφούνται συστηματικά οι τύποι της προστακτικής των ρημάτων. Κατ' εξαίρεση, ο αναγνώστης βρίσκει κάποιες προστακτικές τυχαία, ως παραδείγματα – φράσεις μέσα στο ερμήνευμα κάποιων (ελάχιστων) ρημάτων. Αυτό δε, παρατηρείται συνήθως σε ρήματα με ένσιγμο ενεργητικό αοριστικό θέμα (π.χ. πιάνω πιάσε πιάστε, ρίχνω ρίξε ρίξτε, ψήνω ψήσε ψήστε, σκάβω σκάψε σκάψτε, κλειδώνω κλειδώσε κλειδώστε, ιδρύω ιδρύσε ιδρύστε κλπ.). Στο **ΛΣΓ** (Μπ.) τα ρήματα με άσιγμο ενεργητικό αοριστικό θέμα, δηλαδή παίρνω, κάνω, φέρνω, σέρνω, πλένω, γέρνω, δέρνω, γδέρνω, εγείρω, ανεγείρω, διεγείρω, εξεγείρω, συναγείρω, σπέρνω, σπείρω, διασπείρω, φθείρω, διαφθείρω, αναφέρω, αποφέρω, προφέρω, συμφέρω, συμφύρω, καταφέρω, καταφέρνω, διαφέρω, επιφέρω, εκδέρω, κείρω, οικτίρω, κάμνω, κλίνω, ποικίλλω, προβάλλω, ανατέλλω, σφάλλω, αναγγέλλω, αντιδιαστέλλω, διασύρω,

επισύρω, διακρίνω, επικρίνω κλπ. συνοδεύονται (ως επί το πλείστον) από το κλιτικό υπόδειγμα Ρ14, το οποίο αντιστοιχεί στο ρ. κρίνω – κρίνομαι (φωτ. 5), άρα β' πληθ. προστακτικής ενεργ. αορίστου χωρίς συγκοπή «κρίνετε» και όχι με συγκοπή «κρίντε».

Ρ14α κρίνω							
ΧΡΟΝΟΣ	ΕΓΚΛΙΣΗ	ΠΡΟΣΩΠΟ					
		εγώ	εσύ	αυτός	εμείς	εσείς	αυτοί
ΕΝΕΣΤ.	ΟΡΙΣΤ. / ΥΠΟΤ.	κρίνω	κρίνεις	κρίνει	κρίνουμε	κρίνετε	κρίνουν(ε)
	ΠΡΟΣΤ.		κρίνε			κρίνετε	
	ΜΤΧ.	κρίνοντας					
ΠΑΡΑΤ.	ΟΡΙΣΤ.	έκρινα	έκρινες	έκρινε	κρίναμε	κρίνατε	έκριναν / κρίνανε
ΜΕΛΛ. ΕΞΑΚ.	ΟΡΙΣΤ.	θα κρίνω	θα κρίνεις	θα κρίνει	θα κρίνουμε	θα κρίνετε	θα κρίνουν(ε)
ΜΕΛΛ. ΣΤΙΓΜ.	ΟΡΙΣΤ.	θα κρίνω	θα κρίνεις	θα κρίνει	θα κρίνουμε	θα κρίνετε	θα κρίνουν(ε)
ΜΕΛΛ. ΣΥΝΤ.	ΟΡΙΣΤ.	θα έχω κρίνει	θα έχεις κρίνει	θα έχει κρίνει	θα έχουμε κρίνει	θα έχετε κρίνει	θα έχουν(ε) κρίνει
ΑΟΡ.	ΟΡΙΣΤ.	έκρινα	έκρινες	έκρινε	κρίναμε	κρίνατε	έκριναν / κρίνανε
	ΥΠΟΤ.	κρίνω	κρίνεις	κρίνει	κρίνουμε	κρίνετε	κρίνουν(ε)
	ΠΡΟΣΤ.		κρίνε			κρίνετε	
ΠΑΡΑΚ.	ΟΡΙΣΤ. / ΥΠΟΤ.	έχω κρίνει	έχεις κρίνει	έχει κρίνει	έχουμε κρίνει	έχετε κρίνει	έχουν(ε) κρίνει
	ΜΤΧ.	έχοντας κρίνει					
ΥΠΕΡΣ.	ΟΡΙΣΤ.	είχα κρίνει	είχες κρίνει	είχε κρίνει	είχαμε κρίνει	είχατε κρίνει	είχαν(ε) κρίνει

Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι με συγκοπή του -ε- πλύντε, γείρτε, δείρτε, γδάρτε, εγείρτε, ανεγείρτε, διεγείρτε, εξεγείρτε, συναγείρτε, σπείρτε, διασπείρτε, φθείρτε, διαφθείρτε, αναφέρτε, αποφέρτε, προφέρτε, συμφέρτε, συμφύρτε, καταφέρτε, διαφέρτε, επιφέρτε, εκδέρτε, κείρτε, οικτίρτε, κάμτε, κλίντε, ποικίλτε, προβάλτε, ανατείλτε, σφάλτε, αναγγείλτε, αντιδιαστείλτε, διασύρτε, επισύρτε, διακρίντε, επικρίντε; Σας παρακαλούμε να επιλέξετε μία από τις τρεις επιλογές απαντήσεων (Α: ναι σε όλα, Β: όχι σε όλα, Γ: κάποια από αυτά να είναι αποδεκτά). Εάν επιλέξετε την απάντηση Γ, τότε σας παρακαλούμε να γράψετε κάτω κάτω σε σχόλιο, ποια από αυτά συγκεκριμένα θεωρείτε ότι πρέπει να είναι αποδεκτά.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: ναι στα πλύντε, γείρτε, δείρτε, γδάρτε, όχι σε όλα τα υπόλοιπα

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 102

Στους επίσημους «όρους αποδοχής λέξεων» ορίζεται ότι α) «Οι λέξεις – όχι της δημοτικής – που απαντώνται μόνο σε συγκεκριμένες φράσεις, δεν κλίνονται. Δεκτοί είναι μόνον οι κλιτικοί τύποι που γράφονται στο λήμμα και στα παραδείγματα» και ότι β) «Όσον αφορά τις λέξεις της δημοτικής που απαντώνται μόνο σε συγκεκριμένες φράσεις, τα μεν ουσιαστικά και επίθετα κλίνονται κανονικά, τα δε ρήματα μόνο στον χρόνο που δίδεται και σε όλες τις εγκλίσεις του χρόνου αυτού» (φωτ. 1).

1. Οι λέξεις που σημειώνονται ως «λόγιες» κλίνονται κανονικά. Οι λέξεις – όχι της δημοτικής – που απαντώνται μόνο σε συγκεκριμένες φράσεις, δεν κλίνονται. Δεκτοί είναι μόνον οι κλιτικοί τύποι που γράφονται στο λήμμα και στα παραδείγματα., π.χ. από τη φράση «ΕΑΛΩ Η ΠΟΛΙΣ» είναι δεκτός ο τύπος ΕΑΛΩ, κανείς όμως άλλος τύπος του αρχαίου ρήματος «αλίσκομαι» - από τη φράση «ΩΔΙΝΕΝ ΟΡΟΣ ΚΑΙ ΕΤΕΚΕ ΜΥΝ» είναι δεκτοί οι τύποι ΩΔΙΝΩ και ΩΔΙΝΕΝ, κανείς όμως άλλος τύπος του ρήματος. Τα υπόλοιπα αρχαιοπρεπή ρήματα κλίνονται με τους κανόνες της δημοτικής (π.χ. από το ρήμα ΝΗΦΩ, στο οποίο δίδεται μόνον ο αόριστος ΕΝΗΨΑ, προκύπτουν η προστακτική ενεστώτα ΝΗΦΕ, ο παρατατικός ΕΝΗΦΑ, η υποτακτική αορίστου / στιγμιαίος μέλλοντας ΝΗΨΩ, η προστακτική αορίστου ΝΗΨΕ και η μετοχή ΝΗΦΟΝΤΑΣ), εκτός αν τα λεξικά ορίζουν διαφορετικά (παραδείγμα πρώτο στο ρήμα «ΤΙΚΤΩ» δίδεται ο αρχαιοκλίτος αόριστος «ΕΤΕΚΟΝ», συνεπώς ο μεν αόριστος είναι αρχαιοκλίτος, οι δε υπόλοιποι χρόνοι και εγκλίσεις ακολουθούν τη νεοελληνική γραμματική, δηλαδή παρατατικός ΕΤΙΚΤΑ, μετοχή ΤΙΚΤΟΝΤΑΣ κλπ. – παραδείγμα δεύτερο στο ρήμα ΣΥΝΤΕΜΝΩ δίδεται τριπλός αόριστος, οι νεοελληνικοί τύποι ΣΥΝΕΤΜΗΣΑ και ΣΥΝΤΜΗΣΑ, καθώς και ο αρχαιοκλίτος ΣΥΝΕΤΑΜΟΝ, συνεπώς παρατατικός ΣΥΝΕΤΕΜΝΑ και ΣΥΝΤΕΜΝΑ, προστακτική ενεστώτα ΣΥΝΤΕΜΝΕ, μετοχή ενεστώτα ΣΥΝΤΕΜΝΟΝΤΑΣ κλπ.)

Όσον αφορά τις λέξεις της δημοτικής που απαντώνται μόνο σε συγκεκριμένες φράσεις, τα μεν ουσιαστικά και επίθετα κλίνονται κανονικά, τα δε ρήματα μόνο στον χρόνο που δίδεται και σε όλες τις εγκλίσεις του χρόνου αυτού.

Σας παρακαλούμε να απαντήσετε στα δύο παρακάτω υποερωτήματα:

102 Α. Στο ΛΝΕΓ, στο λήμμα φωτιά υπάρχει με έντονους χαρακτήρες (bold) η παροιμία «η φωτιά και το μπαρούτι δεν συγκάνουνε / δεν συγκαίουνε» (φωτ. 2).

ρά (η) **βάζω το χέρι μου στη φωτιά** είμαι απόλυτα βέβαιος για κάτι, παίρνω όρκο για την αλήθεια πράγματος (θ) **παίζω με τη φωτιά** βλ. λ. **παίζω** (ι) **ρίχνω λάδι στη φωτιά** βλ. λ. **λάδι** (ια) (παροιμ.) **δεν υπάρχει καπνός χωρίς φωτιά** βλ. λ. **καπνός** (ιβ) (παροιμ.) **η φωτιά και το μπαρούτι δεν συγκάνουνε / δεν συγκαίουνε** για πράγματα ή πρόσωπα που είναι φύσει ασυμβίβαστα και συνεπώς η συνύπαρξή τους είναι αδύνατη (ιγ) (παροιμ.) **το στραβό το ξύλο η φωτιά το σ(ι)άζει** με την τιμωρία περιορίζεται ή αναστέλλεται η τάση προς το κακό (ιδ) **ανάβω φωτιά** βλ. λ. **ανάβω** (ιε) **φωτιά στα μπατζάκια μου** βλ. λ. **μπατζάκι** (ιστ) **βγάζω τα κάστανα από τη φωτιά** βλ. λ. **κάστανο** 2. (συνεκδ.) η

Συμφωνείτε ότι ο κλιτικός τύπος συγκάνουνε είναι της δημοτικής;

102 Β. Στο ΛΝΕΓ, στο λήμμα φανάρι υπάρχει με έντονους χαρακτήρες (bold) η φράση «άναψε το φανάρι σου προτού να σ' εύρει η νύχτα» (φωτ. 3).

(είναι) φως φανάρι (είναι) πάρα πολύ σαφές, ξεκάθαρο: ~ *ότι πάει να σε κοροϊδέψει ΣΥΝ. ηλίου φαεινότερον (β) ψάχνω με το φανάρι* βλ. λ. *ψάχνω* (γ) (οικ.) *κρατώ / βαστώ το φανάρι (σε κάποιον)* διευκολύνω (κάποιον) στις ερωτικές του δραστηριότητες: συνήθ. σε περιπτώσεις που κάποιος καλείται να συνοδέψει μόνος του ένα ή περισσότερα ζευγάρια: *Αφού θα είστε ζευγάρια, εμένα τι με θέλετε μαζί σας; Να σας ~: (δ) (παροιμ.) άναψε το φανάρι σου προτού να σ' εύρει η νύχτα* να φροντίζεις για κάτι, προτού παραστεί επιτακτική ανάγκη ΣΥΝ. των φρονίμων τα παιδιά. πριν πεινάσουν μαγειρεύουν (ε) **κόκκινα φανάρια** τα πορνεία (στ) **φανάρι του Διογένη** το φανάρι με το οποίο

Συμφωνείτε ότι ο κλιτικός τύπος εύρει είναι της δημοτικής;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: 102 Α: ναι – 102 Β: ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 103

Στο ΛΚΝ (Τρ.) λημματογραφούνται τα διγενή μονοκατάληκτα ουσιαστικά εγκληματίας, επαγγελματίας, επιχειρηματίας, σωσίας, ταμίας, τραυματίας, τα οποία στο λεξικό εμφανίζονται ταυτοχρόνως και ως αρσενικά και ως θηλυκά. Όπως θα παρατηρήσετε, δεν δίδεται καμία πληροφορία για την κλιτική μορφολογία του θηλυκού, ούτε καν έστω το εάν σε κάποια πτώση (εν προκειμένω στη γενική ενικού) διαφοροποιείται το θηλυκό από το αρσενικό (φωτ. 1).

εγκληματίας ο [enɡlimatías] Q3 θηλ. εγκληματίας [enɡlimatías] : α.αυτός που διέπραξε ή διαπράττει

επαγγελματίας ο [epaŋɡelmatías] Q3 θηλ. επαγγελματίας [epaŋɡelma tías] : 1.ANT ερασιτέχνης. α. (ως επίθ.

επιχειρηματίας ο [epixirimatías] Q3 θηλ. επιχειρηματίας [epixirimatías] : ο ιδιοκτήτης μιας οικονομικής

σωσίας ο [sosías] Q3 θηλ. σωσίας [sosías] : άνθρωπος που έχει πάρα πολύ μεγάλη ομοιότητα με κπ. άλλο:

ταμίας ο [tamías] Q3 θηλ. ταμίας [tamías] : 1. υπάλληλος που εργάζεται σε ταμείο: ~ σε τράπεζα / σε

τραυματίας ο [travmatías] Q3 θηλ. τραυματίας [travmatías] : αυτός που έχει τραύμα ή τραύματα_{1α}: Ο

Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) τα λήμματα αυτής της κατηγορίας λημματογραφούνται με κάποια μεθοδολογική «ασυνέπεια», με αποτέλεσμα να συγκροτούνται δύο διαφορετικές ομάδες τέτοιων διγενών ουσιαστικών με την ως άνω κατάληξη.

Στην πρώτη ομάδα ανήκουν τα διγενή αρχιλοχίας, εισοδηματίας, επαγγελματίας, επιχειρηματίας, λοχίας, ταμίας, τραυματίας, για τα οποία ο συντάκτης του λεξικού μας δίνει ξεκάθαρα τη γενική ενικού του θηλυκού. Όπως βλέπουμε, αυτή διαφοροποιείται στην κατάληξη από εκείνη του αρσενικού (φωτ. 2).

αρχιλοχίας (ο/η) {(θηλ. αρχιλοχίου) | αρχιλοχιών} υπαξιωματικός

εισοδηματίας (ο/η) [1886] {(θηλ. γεν. εισοδηματίου) | εισοδηματιών}

επαγγελματίας (ο/η) {(θηλ. γεν. επαγγελματίου) επαγγελματιών} **1.**

επιχειρηματίας (ο/η) [1821] {(θηλ. επιχειρηματίου) | επιχειρηματιών}

λοχίας (ο/η) [1833] {(θηλ. γεν. λοχίου) | λοχιών} υπαξιωματικός του

ταμίας (ο/η) {(θηλ. ταμίου) | ταμιών} **1.** πρόσωπο που κρατά ή διευ-

τραυματίας (ο/η) {(θηλ. τραυμάτιου) | τραυματιών} πρόσωπο που φέ-

Στη δεύτερη ομάδα ανήκουν τα διγενή αισθηματίας, αμφισβητίας, αντιρρησίας, αρχισμηνίας, δηλωσίας, διαδοσίας, εγκληματίας, επιδειξίας, επιλοχίας, επισμηνίας, ηδονοβλεψίας, καταληψίας, καυχηματίας, πολυτραυματίας, σωσίας, ταραξίας, για τα οποία δεν δίδεται καμία πληροφορία για τη γενική ενικού του θηλυκού (φωτ. 3).

αισθηματίας (ο/η) [1881] {αισθημάτων} το πρόσωπο που αγαπά και
αμφισβητίας (ο/η) {ἀμφισβητιών} πρόσωπο που συστηματικά αρ-
αντιρρησίας (ο/η) {ἀντίρρησιών} πρόσωπο που έχει την τάση να
αρχισμηνίας (ο/η) {αρχισμηνιών} υπαξιωματικός τής Πολεμικής Ἀε-
δηλωσίας (ο/η) {δηλωσιών} (μειωτ.) πρόσωπο που δήλωσε εγγράφως
διαδοσίας (ο/η) {διαδοσιών} πρόσωπο που διασπείρει ανυπόστατες
εγκληματίας (ο/η) [1826] {εγκληματιών} δράστης εγκλήματος: στυ-
επιδειξίας (ο/η) {επιδειξιών} 1. πρόσωπο που πάσχει από επιδειξιο-
επιλοχίας (ο/η) [1833] {επιλοχιών} υπαξιωματικός τού Στρατού Ξη-
επισμηνίας (ο/η) {επισμηνιών} ΣΤΡΑΤ. υπαξιωματικός τής Πολεμικής
ηδονοβλεψίας (ο/η) {ηδονοβλεψιών} (λόγ.) 1. πρόσωπο που αισθά-
καταληψίας (ο/η) {καταληψιών} πρόσωπο που μετέχει σε κατάληψη
καυχηματίας (ο/η) [μτγν.] {καυχηματιών} (λόγ.) πρόσωπο που καυ-
πολυτραυματίας (ο/η) {πολυτραυματιών} πρόσωπο που έχει υπο-
σωσίας (ο/η) {σῶσιών} πρόσωπο που μοιάζει πάρα πολύ με άλλο,
ταραξίας (ο/η) {ταραξιών} πρόσωπο που προκάλεί φασαρίες και τα-

Από τα διγενή ουσιαστικά της ανωτέρω «δεύτερης ομάδας», τα αισθηματίας, αμφισβητίας, αντιρρησίας, αρχισμηνίας, διαδοσίας, εγκληματίας, επιδειξίας, επιλοχίας, επισμηνίας, ηδονοβλεψίας, καταληψίας, καυχηματίας, σωσίας, ταραξίας, λημματογραφούνται και στο ΛΣΓ (Μπ.) συνοδευόμενα από το διπλό κλιτικό υπόδειγμα Ο1 και Ο2 (φωτ. 4),

αι|σθη|μα|τί|ας (αίσθηματίας) O1, O2 πρόσωπο που
αμ|φι|σβη|τί|ας (άμφισβητίας) O1, O2 πρόσωπο που
α|ντιρ|ρη|σί|ας (άντιρρησίας) O1, O2 πρόσωπο που
αρ|χι|σμη|νί|ας (άρχισμηνίας) O1, O2 υπαξιωματικός
δι|α|δο|σί|ας O1, O2 πρόσωπο που διασπείρει ανυπό-
ε|γκλη|μα|τί|ας (έγκληματίας) O1, O2 ο δράστης
ε|πι|δει|ξί|ας (έπιδειξίας) O1, O2 επιδειξιομανής (βλ.λ..
ε|πι|λο|χί|ας (έπιλοχίας) O1, O2 υπαξιωματικός του
ε|πι|σμη|νί|ας (έπισμηνίας) O1, O2 ΣΤΡΑΤ. υπαξιωματι-
η|δο|νο|βλε|ψί|ας (ήδονοβλεψίας) O1, O2 πρόσωπο
κα|τα|λη|ψί|ας O1, O2 πρόσωπο που κάνει κατάληψη
καυ|χη|μα|τί|ας O1, O2 (λόγ.) πρόσωπο που καυχά-
σμη|νί|ας O1 υπαξιωματικός της Πολεμικής Αεροπο-
ρίας (βλ. λ. βαθμός ΠΙΝ)
σω|σί|ας O1, O2 πρόσωπο που μοιάζει πάρα πολύ με
τα|ρα|ξί|ας O1, O2 ταραχοποιός.

τα οποία αντιστοιχούν στο αρσενικό ο λοχίας / του λοχία και στο θηλυκό η ταμίας / της ταμίου (φωτ. 5).

Ο1 λοχίας	Ονομαστική	Γενική	Αιτιατική	Κλιτική
Ενικός	ο λοχίας	του λοχία	τον λοχία	λοχία
Πληθυντικός	οι λοχίες	των λοχιών	τους λοχίες	λοχίες

Ο2 ταμίας	Ονομαστική	Γενική	Αιτιατική	Κλιτική
Ενικός	η ταμίας	της ταμίου / (ταμία)	την ταμία	ταμία
Πληθυντικός	οι ταμίες	των ταμιών	τις ταμίες	ταμίες

Παρατήρηση: Τα ουσιαστικά της κατηγορίας αυτής δηλώνουν επάγγελμα / αξίωμα / ιδιότητα (επαγγελματίας, αντιρρησίας, σωσίας, κτηματίας, επιχειρηματίας...) και κλίνονται όπως ακριβώς τα αντίστοιχα αρσενικά της κατηγορίας λοχίας (Ο1), εκτός από τη γενική ενικού όπου τα θηλυκά διατηρούν κατά κανόνα τη λογιότερη κατάληξη σε **-ου** (ταμί-ου, σμηνί-ου).

Επομένως, από το λεξικό αυτό τεκμαίρονται επιπροσθέτως και οι κλιτικοί τύποι της γενικής ενικού των θηλυκών κατά το «ταμίου», οι οποίοι θα «παίζουν», δηλ. θα τεθούν σε ισχύ τον προσεχή Μάιο.

Ιδιάζουσα περίπτωση αποτελεί το λήμμα σμηνίας. Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) λημματογραφείται αποκλειστικά ως αρσενικό (φωτ. 6).

σμηνίας (ο) {σμηνιών} υπαξιωματικός της Πολεμικής Αεροπορίας

Στο ΛΣΓ (του ιδίου) συντάσσεται και πάλι ως αποκλειστικά αρσενικό (φωτ. 4), αλλά στο παράρτημα με τους πίνακες των κλιτικών υποδειγμάτων εμφανίζεται ξαφνικά ως διγενές και μάλιστα καταγράφεται και ο τύπος σμηνίου (φωτ. 5).

Απομένουν τα διγενή ουσιαστικά δηλωσίας (ο/η) και πολυτραυματίας (ο/η) που είδαμε στο ΛΝΕΓ (φωτ. 3). Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι της γενικής ενικού του θηλυκού γένους της δηλωσίου και της πολυτραυματίου;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: όχι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 104

Το Τμήμα Λεξικού προβληματίζεται ιδιαίτερα για τον τρόπο με τον οποίο σχηματίζεται μορφολογικά η συνοπτική προστακτική του β' ενικού του παθητικού αορίστου των ρημάτων, τα οποία α) δεν συνοδεύονται στα λεξικά από κάποιο κλιτικό υπόδειγμα και β) είτε σχηματίζουν τον αόριστο της ενεργητικής τους φωνής με άσιγμο θέμα είτε δεν διαθέτουν καν ενεργητική φωνή.

Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για τους αποδεκτούς κλιτικούς τύπους του παθητικού αορίστου βάλθηκα, ψάλθηκα, στάλθηκα, πιώθηκα, ψεύσθηκα, πάρθηκα, σπάρθηκα,

δάρθηκα, γδάρθηκα, τρώθηκα, σιχάθηκα, ειπώθηκα, φθάρθηκα, σύρθηκα, ξάστηκα, μέμφθηκα, νοσφίσθηκα, εφείσθην κ.ά.

Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι της προστακτικής του β' ενικού του παθητικού αορίστου βάλλου, ψάλλου, στάλλου, πιώσου, ψεύσου, πάρσου, σπάρσου, δάρσου, γδάρσου, τρώσου, σιχάσου, ειπώσου, φθάρσου, σύρσου, ξάσου, μέμψου, νοσφίσου, φείσου; Σας παρακαλούμε να επιλέξετε μία από τις τρεις επιλογές απαντήσεων (Α: ναι σε όλα, Β: όχι σε όλα, Γ: κάποια από αυτά να είναι αποδεκτά). Εάν επιλέξετε την απάντηση Γ, τότε σας παρακαλούμε να γράψετε κάτω κάτω σε σχόλιο, ποια από αυτά συγκεκριμένα θεωρείτε ότι πρέπει να είναι αποδεκτά.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: όχι σε όλα

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 105

Σας παρακαλούμε να απαντήσετε στα 6 (έξι) παρακάτω υποερωτήματα.

105 Α. Στο ΛΝΕΓ (Β' έκδοση) λημματογραφούνται 18 σύνθετα ουσιαστικά (17 αρσενικά και 1 ουδέτερο) με α' συνθετικό το παραγωγικό σύμφυμα μεγαλο-. Κατά τη σύνταξη του λημματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο της σελ. 1061 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 1.

μεγαλο- α' συνθ. «μεγάλος – σημαντικός»

μεγαλο-απατεώνας (ο)

μεγαλο-βιομήχανος (ο)

μεγαλο-γιατρός (ο)

μεγαλο-δικηγόρος (ο)

μεγαλο-εισαγωγέας (ο)

μεγαλο-εκδότης (ο)

μεγαλο-επιχειρηματίας (ο)

μεγαλο-εργολάβος (ο)

μεγαλο-ιδιοκτήτης (ο)

μεγαλο-κακοποιός (ο)

μεγαλο-καταστηματάρχης (ο)

μεγαλο-κτηματίας (ο)

μεγαλο-μάγαζο (το)

μεγαλο-μάτης (ο)

μεγαλο-μέτοχος (ο)

μεγαλο-παράγοντας (ο)

μεγαλο-πρόσωπος (ο)

μεγαλο-τσιφλικάς (ο)

Συμφωνείτε ότι τα ουσιαστικά αυτά κλίνονται κανονικά, σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής;

105 Β. Στο ΛΚΝ, στο ερμηνευμα του ρ. ξέρω βρίσκουμε και τον ρηματικό τύπο ξερόμαστε (φωτ. 2).

Ξέρει να ζήσει. Ξέρει να ντύνεται. Ξέρει να τρώει, για άνθρωπο που γνωρίζει το τυπικό στο τραπέζι, αλλά και για άνθρωπο που φροντίζει το φαγητό του να είναι καλής ποιότητας. 4. έχω γνωριμία με κπ., γνωρίζω κπ.: Τον ~ από παλιά. Έλα να μας συστήσεις, γιατί δεν τον ~. Ξέρεις τον καινούριο μας καθηγητή; Ξέρει πολύ κόσμο. || (προφ.) Ξερόμαστε, γνωριζόμαστε. (έκφρ.) δε θέλω να τον ~ / ούτε να τον ~, δε θέλω πια να έχω σχέσεις μαζί του. α. γνωρίζω το χαρακτήρα, τις συνήθειες κάποιου: Παιδί μου είναι και το ~. Με ξέρεις και σε ~, γνωριζόμαστε πολύ καλά. Όπως τον ~ εγώ δεν τον ξέρει κανείς. β.

Συμφωνείτε ότι ο κλιτικός τύπος ξερόμαστε είναι της δημοτικής; Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι που προκύπτουν από την πλήρη κλίση του σε όλα τα πρόσωπα του ενεστώτα;

105 Γ. Στο ΛΚΝ, στο ερμήνευμα του λήμματος ανακόλουθος -η -ο βρίσκουμε και τον ρηματικό τύπο κακοφάνη (φωτ. 3).

ανακόλουθος -η -ο [anakóluθos] E5 : 1.(για πρόσ.) που τον χαρακτηρίζει η ασυνέπεια, του οποίου τα λόγια ή η συμπεριφορά είναι αντιφατικά: *Είναι ~ προς τις αρχές του.* 2α. για κτ. που χαρακτηρίζεται από έλλειψη λογικής συνέπειας: *Ο συλλογισμός σου είναι ~ με τον προηγούμενο.* β. (ως ουσ., γραμμ.) το ανακόλουθο, σχήμα λόγου στο οποίο παρουσιάζεται εκτροπή από την ομαλή σύνταξη και οι λέξεις που ακολουθούν δε βρίσκονται σε συμφωνία με τις προηγούμενες, π.χ. «Ο Διάκος σαν τ' αγρίκησε πολύ του κακοφάνη», αντί «Του Διάκου»»

Συμφωνείτε ότι ο κλιτικός τύπος κακοφάνη είναι της δημοτικής; Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι που προκύπτουν από την πλήρη κλίση του σε όλα τα πρόσωπα του αορίστου;

105 Δ. Στο ΛΝΕΓ λημματογραφείται το ρ. παραείμαι (φωτ. 4)

πα·ρα·εί·μαι ρ. συνδετ. {πα·ρά·ή·μουν} (καθημ.) είμαι περισσότερο από όσο πρέπει. έχω (ιδιότητα) σε υπερβυλικό βαθμό: *πα·ρα·εί·ναι πα·χύς. π·ρέ·πει να κά·νει δί·αι·τα || πα·ρα·εί·σαι σπά·τα·λος· κά·νε λί·γη ο·ικ·ο·νο·μία!*

και στο ΛΚΝ το ρ. μισοείμαι (φωτ. 5).

μισο-¹ [miso] & μισό- [misó], όταν κατά τη σύνθεση ο τόνος ανεβαίνει στο α' συνθετικό & μισ-¹ [mis], συνήλ' όταν το β' συνθετικό αρχίζει από [a] : α' συνθετικό σε σύνθετες λέξεις. 1. δηλώνει το ένα από τα δύο ίσα μέρη στα οποία χωρίζεται αυτό που εκφράζει ή συνεπάγεται το β' συνθετικό: -βάρελο, μισόκιλο· -τιμής. || -φέγγαρο. || πολλές φορές εναλλάσσεται με το α' συνθετικό μεσο-1_β: -χείμωνο, -σαράκοστο, μισόστρατο· -καμπίς, -στρατίς· -φόρι, μεσοφόρι. 2. (σε σύνθετα επίθετα) δηλώνει την απουσία κάποιων από τα χαρακτηριστικά στοιχεία που συνεπάγεται αυτό που εκφράζει το β' συνθετικό (πρβ. ημι-): -αδειανός, -γεμάτος, μισόγυμνος, -κακόμοιρος, -πάλαβος, μισότρελος, σχεδόν άδειος, γεμάτος κτλ. 3. (σε σύνθετα ρήματα και τα παράγωγά τους) δηλώνει ότι το υποκείμενο του ρήματος κάνει ή υφίσταται την ενέργεια του ρήματος σε μικρό βαθμό, λίγο, ελαφρά: μισανοίγω, -κλείνω, -κοιμάμαι· -είμαι, -θέλω, είμαι και δεν είμαι, θέλω και δε θέλω. || μισάνοιχτος, μισόκλειστος. 4. (κυρ. σε σύνθεση με μππ.) δηλώνει ότι δε

Στο ΛΝΕΓ (Μπ.), στον πίνακα «ορθογραφία» βλέπουμε τη διπλή γραφή είναι και είνε (φωτ. 6).

εγχείρηση	»	εγχείριση (συνήθης ορθ.)
-ειδερός	»	-ιδερός (σχολ. ορθ.)
ειδωλολατρία	»	ειδωλολατρεία (συνήθης ορθ.)
<u>είναι</u>	»	<u>είνε</u> (παλαιότ.)
-ειό (πλυσταρείό)	»	-ιό (σχολ. ορθ.)
ελιά	»	εληά (παλαιότ.)
ελιξήριο	»	ελιξίριο (συνήθης ορθ.)
έλκηθρο	»	έλκυθρο (παλαιότ.)
ελλιπής	»	ελλειπής
ενάμιση	»	ενάμισυ (παλαιότ.)
ενάμισι	»	ενάμισυ (παλαιότ.)

Συμφωνείτε ότι τα ρ. παραείμαι και μισοείμαι αποτελούν παράγωγα του ρ. είμαι; Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι ΠΑΡΑΕΙΝΕ και ΜΙΣΟΕΙΝΕ;

105 Ε. Στο ΛΝΕΓ λημματογραφούνται και τα λήμματα τοπιογραφία, τοπιογραφικός -ή -ό και τοπιγράφος (φωτ. 7).

τοπιογραφία (η) [1863] {τοπιογραφιών} ζωγραφικός πίνακας που απεικονίζει τοπίο. -- **τοπιογραφικός**, -ή, -ό. ΣΧΟΛΙΟ λ. ζωγραφική.
τοπιγράφος (ο/η) [1829] ζωγράφος που φιλοτεχνεί τοπιογραφίες.
[ΕΓΥΜ. Απόδ. τού γαλλ. paysagiste].

Στο ίδιο λεξικό (Μπ.), στον πίνακα «ορθογραφία» βλέπουμε τη διπλή γραφή τοπίο και τοπείο (φωτ. 8).

τζυριτζάντζουλα	»	τζιριτζάντζουλα (συνήθης ορθ.)
τιτυβίζω	»	τιτιβίζω (σχολ. ορθ.)
τόννος (ψάρι)	»	τόνος (σχολ. ορθ.)
<u>τοπίο</u>	»	<u>τοπείο</u>
τρελός / τρέλα	»	τρελλός / τρέλλα (παλαιότ.)
τσαγκάρης	»	τσαγγάρης (συνήθης ορθ.)
τσαννάκα	»	τσανάκα (συνήθης ορθ.)

Συμφωνείτε ότι οι λέξεις τοπιογραφία, τοπιογραφικός και τοπιγράφος αποτελούν παράγωγα της λέξης τοπίο; Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι ΤΟΠΕΙΟΓΡΑΦΙΑ, ΤΟΠΕΙΟΓΡΑΦΟΣ και ΤΟΠΕΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ -Η -Ο;

105 Z. Στο ΛΝΕΓ, στο ερμήνευμα του λήμματος αραία βρίσκουμε με έντονους χαρακτήρες τη φράση «αραία – αραία, να φαινόμαστε καμιά πενηνταρέα» (φωτ. 9).

αραία επίρρ· ἀραιά· μόνο στή φρ **αραία-αραία, να φαινόμαστε καμιά πενηνταρέα** σκωπτ. για συγκέντρωση, διαδήλωση κ.λπ που δεν έχει συγκεντρώσει πολύ κόσμο και τα μέλη της διασκορπίζονται, ώστε να φαίνονται περισσότεροι.

Συμφωνείτε ότι η λέξη πενηνταρέα είναι της δημοτικής;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: 105 Α: ναι – 105 Β: όχι – 105 Γ: όχι – 105 Δ: όχι – 105 Ε: όχι – 105 Ζ: όχι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 106

Στο ΛΝΕΓ (Μπ.), μέσα στο ερμήνευμα λημμάτων εντοπίζονται με έντονους χαρακτήρες κάποιες (πιθανόν) λόγιες ή αρχαϊζουσες φράσεις. Πιο συγκεκριμένα:

Στο λήμμα θέλω υπάρχει η φράση «Θεού θέλοντος και καιρού επιτρέποντος».

Στο λήμμα διαρκώ υπάρχει η φράση «διαρκούντος του / διαρκούσης της...».

Στο λήμμα λείχω υπάρχει η φράση «λείχοντες και έρποντες».

Στο λήμμα σώζω υπάρχει η φράση «ο σώζων εαυτόν σωθήτω».

Στα λήμματα αλαλάζω και κύμβαλο υπάρχει η φράση «κύμβαλον αλαλάζον».

Στο λήμμα οικία υπάρχει η φράση «των οικιών υμών επιπαραμένων υμείς άδετε».

Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στην παρακάτω φωτ. 1.

ραίο: έτσι το θέλησε ο Θεός: η μοίρα να γίνουν τα πράγματα· ΦΡ. **Θεοῦ θέλοντος (και καιροῦ επιτρέποντος)** (θεοῦ θέλοντος. Μενάνδρ. Μονόστ. 671· Κ.Δ. Ηράκλ. 18.21: πάλιν ἀνακάμνω πρὸς ὑμᾶς τοῦ Θεοῦ

βγαινέτε εἰς· || η ἀπεργία να διαρκεσει μεχρι να ικανοποιηθουν τα αιτήματα των εργαζομένων· ΦΡ (λόγ.) **διαρκούντος τού / διαρκούσης τής...** όσο διαρκεί (κάποιος/κάτι) διαρκούσης τής εκεχειρίας δεν

λείχω ρ. μετβ. {μόνο στον ενεστ.} (αρχαιοπρ.) γλείφω· ΦΡ. **λείχοντες και έρποντες** γλείφοντας και έρποντας· για πρόσωπα που χρησιμοποιοῦν πλάνια μέσα προκειμένου να κατακτήσουν μια θέση: ἀνήλ-

νω τη κοση. η παρεμβαση του την τελευταια στιγμη εσωσε την κα-
τάσταση (β) (λόγ.) **ο σώζων εαυτόν σωθήτω** (ο σώζων έαυτόν σωθή-
τω) σε περιπτώσεις μεγάλου κινδύνου και γενικευμένης αναστάτω-

αλαλάζω ρ. αμετβ. {αλάλαξα} **1.** φωνάζω δυνατά από χαρά και εν-
θουσιασμό· ΦΡ **κύμβαλον αλαλάζον** (κύμβαλον ἀλαλάζον) βλ. λ.
κύμβαλο **2.** βγάζω πολεμικές κραυγές την ώρα τής μάχης ◀ ΣΧΟΛΙΟ

οικία (η) (λόγ.-επίσ.) το κτήριο στο οποίο κατοικεί (κάποιος): ~ Ανα-
γνωστοπούλου· ΦΡ. **των οικιών υμών εμπιπραμένων υμείς άδετε** βλ.
λ. άδω. ΣΧΟΛΙΟ. ◀ ΣΧΟΛΙΟ λ. σπίτι.

Συμφωνείτε ότι οι μετοχές θέλοντος, επιτρέποντος, διαρκούντος, διαρκούσης, λείχοντες, σώζων, αλαλάζον, εμπιπραμένων δεν είναι της δημοτικής και ότι δεν είναι ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι που προκύπτουν από την πλήρη κλίση των μετοχών αυτών σε όλες τις πτώσεις και σε όλα τα γένη; Σας παρακαλούμε να επιλέξετε μία από τις τρεις επιλογές απαντήσεων (Α: Συμφωνώ, δεν είναι της δημοτικής, Β: Διαφωνώ, όλες είναι της δημοτικής, Γ: Κάποιες από αυτές είναι της δημοτικής). Εάν επιλέξετε την απάντηση Γ, τότε σας παρακαλούμε να γράψετε κάτω κάτω σε σχόλιο, ποιες συγκεκριμένα από τις παραπάνω μετοχές θεωρείτε ότι είναι της δημοτικής, οπότε θα πρέπει και να τις κλίνουμε σε όλες τις πτώσεις και σε όλα τα γένη.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Συμφωνούμε, δεν είναι της δημοτικής

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 107

Το Τμήμα Λεξικού προβληματίζεται για τον τρόπο με τον οποίο σχηματίζονται κάποιοι κλιτικοί τύποι αφενός του ρ. ακούω και αφετέρου μιας σειράς σύνθετων ρημάτων, με β' συνθετικό το παράθημα ακούω, ήτοι: ακρακούω, βαριακούω, εισακούω, καλ(ο)ακούω, κρυφακούω, παρακούω, υπακούω, τα οποία όμως δεν συνοδεύονται από κλιτικά υποδείγματα.

Σας παρακαλούμε πρώτα – πρώτα να παρατηρήσετε προσεκτικά τα δεδομένα στις παρακάτω φωτογραφίες, δηλαδή την παρουσίαση των λημμάτων στα αποδεκτά μας λεξικά.

Στο ΛΚΝ (Τρ.) στο ρ. ακούω -γομαι (φωτ. 1)

ακούω [akúo] -γομαι Ρ ενεστ. ακούς, ακούει, ακούμε, ακούτε, ακούν(ε), προστ. άκου, ακούτε, μεε. ακούγοντας, πρτ. άκουγα, αόρ. άκουσα, απαρέμφ. ακούσει, παθ. αόρ. ακούστηκα, απαρέμφ. ακουστεί, μππ. ακουσμένος : 1. έχω την αίσθηση της ακοής, μπορώ και αντιλαμβάνομαι ήχους με το αισθητήριο

τεκμαίρονται τα εξής: ενεστ. ακούς, ακούει, ακούμε, ακούτε, ακούν(ε), προστ. άκου, ακούτε, μετ. ενεργ. ενεστ. ακούγοντας, πρτ. άκουγα, αόρ. άκουσα, απαρέμφ. ακούσει, παθ. αόρ. ακούστηκα, απαρέμφ. ακουστεί, μετ. παθ. παρακ. ακουσμένος.

Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) στο ρ. ακούω (φωτ. 2)

ακούω ρ αμετβ κ. μετβ {ακού-ς, -ει, -με, -τε, -ν(ε), παρατ. άκουγα | άκουσ-α, -τηκα (λόγ. -θηκα). -μένος} ♦ (αμετβ) 1. έχω την αίσθηση τής ακοής, είμαι ικανός να αντιλαμβάνομαι ήχους: *γέρασε και δεν*

τεκμαίρονται επιπροσθέτως και ο παθ. αόρ. ακούστηκα, να ακουσθώ, καθώς και ο παθ. ενεστ. ακούομαι χωρίς το -γ- (φωτ. 3).

μεσα: *έχω ακούσει ότι ο άντρας της δεν της φέρεται καλά είναι αλήθεια;* (μεσοπαθ. **ακού(γ)ομσι**) 10. δίνω ορισμένη ακουστική εντύπωση, που οφείλεται στον ήχο τής φωνής που παράγω: *από το τηλέφωνο*

Άρα και ο παθ. πρτ. ακουόμουν(α).

Στο ΛΣΓ (Μπ.) στο ρ. ακούω (φωτ. 4)

α|κού|ω (άκούω) Ρ {ακού-ς, -ει, -με, -τε, -ν(ε), προστ. άκου/άκουγε, ακούτε, παρατ. άκουγ-α, αόρ. άκουσ-α, να ακούσω, προστ. άκου/άκουσε, ακούστε· μεσοπαθ. ακούγομαι Ρ8β} 1 (α) έχω την αίσθηση της ακοής: γέ-

δίδεται διτυπία στο β' ενικ. προστ. ενεστ. άκου / άκουγε (το άκουγε βέβαια ταυτίζεται εδώ με το γ' ενικ. παρατ.).

Στο ΛΑΑ (Ακαδ. Αθ.) στο ρ. ακούω (φωτ. 5)

ακούω [ἀκούω] α-κού-ω ρ. (αμτβ. κ. μτβ.) {ακού-ς, -ει, -με, -τε, -ν(ε), προστ. άκου, ακούτε, ακούγοντας, παρατ. άκουγα | άκου-σα, -στηκα (λογ.) -σθηκα, (σπάν.) -όμενος, -σμένος} 1. αντιλαμβάνομαι ήχους με το αισθητήριο όργανο της

τεκμαίρεται και η μετ. παθ. ενεστ. ακουόμενος.

Ας δούμε τώρα ένα – ένα τα σύνθετα στο ΛΚΝ.

Στο λήμμα ακρο-² & ακρ- (φωτ. 6)

ακρο-² & ακρ- [akt], συνήθ. όταν το β' συνθετικό αρχίζει από [a] : (συνήθ. λαϊκότρ.) κυρίως σε σύνθετα ρήματα: 1. υποκοριστικά, με την έννοια λίγο, κάπως: ακραγαπώ, ακρακούω, -γελάω, -καρτερώ. || άσκημα, δύσκολα: -ζώ. || σε χαλαρή σύνθεση: -θολός. 2. επιτατικά με τη σημασία (υπερβολικά) πολύ: -λυπούμαι.

βρίσκουμε ως ενδολήμμα και το ρ. ακρακούω. Το Τμήμα Λεξικού, σεβόμενο απόλυτα τους όρους αποδοχής λέξεων (φωτ. 7),

9. Τα λιγοστά ρήματα στα οποία δεν δίνεται αόριστος από τα βοηθήματα, ούτε γίνεται κάποιο σχόλιο (λ.χ. χέω), είναι δεκτά μόνο με το ενεστωτικό τους θέμα (ενεστώτα και παρατατικό).

δεν έχει καταχωρίσει αυθαίρετα αόριστο, αφού στα ενδολήμματα του ΛΚΝ δεν δίδεται αόριστος.

Στο ρ. βαριακούω (φωτ. 8)

βαριακούω [varjakío] Ρ (βλ. ακούω) : δεν ακούω καλά, είμαι βαρήκοος.

δεν δίδεται παθ. φωνή.

Στο ρ. εισακούω (φωτ. 9)

εισακούω [isakúo] -ομαι P (βλ. ακούω) : 1. ακούω με ευνοϊκή διάθεση τις παρακλήσεις, τα αιτήματα κτλ. κάποιου και δέχομαι να τα εκπληρώσω: Εισάκουσε ο Θεός τις προσευχές τους και κόπασε η φουρτούνα. || – κπ., εισακούω την παράκληση, το αίτημα κτλ. που απευθύνει προς εμένα: Θεέ μου, εισάκουσέ μας και γλίτωσέ μας από το κακό. Τους παρακάλεσε έναν έναν, αλλά κανείς δεν τον εισάκουσε. || (παθ.): Ελπίζω ότι αυτή τη φορά το αίτημά μας θα εισακουστεί, θα γίνει αποδεκτό. 2. για γνώμη, απόδειξη, συμβουλή κτλ. που τη λαμβάνουν σοβαρά υπόψη, που κρίνουν ότι πρέπει να την ακολουθήσουν, να την εφαρμόσουν: Εισάκουσαν τις συμβουλές του. Αν είχε εισακουστεί η γνώμη τους, το κακό θα ήταν μεγαλύτερο. || (για πρόσ.): Είχε έγκαιρα επισημάνει τον κίνδυνο, αλλά δυστυχώς δεν εισακούστηκε / δεν τον εισάκουσαν.

δίδεται και παθ. φωνή εισακούομαι χωρίς το -γ-. Άρα και ο παθ. πρτ. εισακούομαι(α).

Στο ρ. καλακούω -γομαι δίδεται και το ρ. καλοακούω -γομαι (φωτ. 10).

καλακούω [kalakúo] -γομαι & καλοακούω [kaloakúo] -γομαι P (βλ. ακούω) : (οικ.) 1. μόνο σε αρνητική πρόταση δεν -, δεν ακούω πολύ καλά, συνήθ. ως συνώνυμο του βαριακούω. || (παθ.) για κτ. που δεν ακούγεται καλά, καθαρά. 2. ακούω κτ., το δέχομαι με ευχαρίστηση: Του είπες να 'ρθει μαζί μας; - Του το 'πα και (δεν) το καλάκουσε.

Στο ρ. κρυφακούω (φωτ. 11)

κρυφακούω [krifakúo] P (βλ. ακούω) : ακούω κρυφά όσα οι άλλοι συζητούν, προσπαθώ να ακούσω, χωρίς να γίνω αντιληπτός, τις συζητήσεις άλλων: Κρυφάκουγε πίσω από την πόρτα.

δεν δίδεται παθ. φωνή, αλλά μας παρέχεται ο παρατ. κρυφάκουγε.

Στο ρ. παρακούω (φωτ. 12)

παρακούω¹ [parakúo] -ομαι P (βλ. ακούω) : I. σχηματίζω διαφορετική (εσφαλμένη, ατελή) ακουστική αντίληψη σε σχέση με λόγια ή με ήχους που πραγματικά ειπώθηκαν ή ακούστηκαν, ακούω άλλο αντί άλλου Νόμισα πως χτύπησε το κουδούνι αλλά φαίνεται πως παράκουσα. Μίλα της πιο δυνατά, γιατί είναι γριά και παρακούει. II. δεν υπακούω, απειθώ σε εντολή, σε διαταγή που μου δόθηκε από κπ.: Τιμωρήθηκε, γιατί παράκουσε τις διαταγές / τις εντολές. Δεν πρέπει να παρακούμε τους γονείς μας.

[I: αρχ. παρακούω· II: ελνστ. σημ.]

παρακούω², -γομαι : 1. ακούω κτ. με μεγάλη συχνότητα, σε μεγάλη έκταση: Παρακούστηκε αυτό το τραγούδι φέτος από το ραδιόφωνο. 2. ακούω πολύ καλά: Άκουσες; - Άκουσα και παράκουσα.

δίδεται διτυπία στην παθ. φωνή, παρακούομαι και παρακούγομαι. Άρα η διτυπία (με ή χωρίς -γ-) υφίσταται και στον παθ. παρατ.

Στο ρ. υπακούω (φωτ. 13)

υπακούω [ipakúo] P (βλ. ακούω) : 1α. συμμορφώνομαι με τις υποδείξεις ή με τις επιθυμίες κάποιου: Αυτό το παιδί δε με υπακούει καθόλου, δε με ακούει. Πρέπει τα παιδιά να υπακούνε τους γονείς τους. || Υπακούει στη φωνή της συνείδησής του. β. υποτάσσομαι σε κτ. που κάποιος άλλος μου επιβάλλει: ~ στους νόμους / σε μια διαταγή. || συμμορφώνομαι με κτ. το οποίο έμμεσα μου επιβάλλεται: Υπακούει πάντα στις επιταγές της μόδας. 2. για κτ. το οποίο υπόκειται σε μια αναγκαιότητα, μια δύναμη υπέρτερη, ένα φυσικό νόμο: Τα υλικά σώματα υπακούουν στο νόμο της βαρύτητας. Το σύμπαν υπακούει στην ενότητα και στην αρμονία. 3. για μηχανισμό ο οποίος έχει βλάβη και τον οποίο δεν μπορώ να ελέγξω: Το τιμόνι δεν υπακούει. || Δε με υπακούνε τα πόδια μου.

δεν δίδεται παθ. φωνή, αλλά εμφανίζεται διτυπία στο γ' πληθ. ενεστ., υπακούνε και υπακούουν («τα υλικά σώματα υπακούουν στο νόμο της βαρύτητας»).

Ας πάμε και στα σύνθετα του ΛΝΕΓ.

Στο ρ. βαριακούω (φωτ. 14)

βαριακούω ρ. αμετβ. {βαρίακού-ς, -ει, -με, -τε -ν(ε) μόνο σε ενεστ. κ. παρατ.} έχω πρόβλημα ακοής, δεν ακούω καλά.

γράφει «μόνο σε ενεστ. και παρατ.».

Στο ρ. εισακούω – εισακούομαι (φωτ. 15)

είσακούω ρ. μετβ. [αρχ.] {εισάκουσα, εισακούσ-τηκα (λόγ. -θηκα)} 1. ακούω με θετική διάθεση και ανταποκρίνομαι σε παράκληση, αίτημα: ο Θεός εισάκουσε τις προσευχές του και τον βοήθησε ΣΥΝ. ανταποκρίνομαι. αποδέχομαι. τείνω ευήκουον ους ΛΝΤ. αδιαφορώ. (λόγ.) κωφεύω 2. (μεσουπαθ. εισακούομαι) βρίσκω ανταπόκριση σε υπόδειξη ή αίτημα: μέσα σε τέτοια σύγχυση σπανίως εισακούονται οι πιο συνειδητοί || δυστυχώς. δεν εισακούστηκα και τώρα είμαστε σε αδιέξοδο! ΣΥΝ. λαμβάνομαι υπ' όψιν ΛΝΤ. αγνοούμαι.

εμφανίζεται διτυπία στον παθ. αόρ. (εισακούστηκα και εισακούσθηκα). Ο παθ. παρατ. μόνο εισακούομαι(α), δηλ. χωρίς το -γ-.

Στο ρ. καλακούω (φωτ. 16)

καλακούω ρ. μετβ. κ. αμετβ. {καλάκουσα} (καθημ.) ♦ 1. (μετβ.) ακούω κάτι καθαρά. το αντιλαμβάνομαι όπως ακριβώς ειπώθηκε: αυτό το τελευταίο δεν το καλάκουσα, πες το πάλι ♦ 2. (αμετβ.) ακούω καλά, έχω οξεία αίσθηση τής ακοής: γέρασα και δεν ~ πια.

δίδεται μόνον ο ενεργ. αόριστος.

Στο ρ. κρυφακούω (φωτ. 17) ομοίως.

κρυφακούω ρ. μετβ. κ. αμετβ. {κρυφακού-ς, -ει. -με, -τε, -ν(ε) | κρυφάκουσα} ακούω κρυφά τις συνομιλίες των άλλων: (μετβ.) *τον έπιασα πάλι να κρυφακούει πίσω απ' την πόρτα* || (αμετβ.) *στάθηκε πίσω από την πόρτα κι άρχισε να κρυφακούει.*

Στο ρ. παρακούω (φωτ. 18)

παρακούω ρ. αμετβ. κ. μετβ. [αρχ.] {παράκούσα κ. (λόγ.) παρήκουσα}
♦ 1. (αμετβ.) ακούω λανθασμένα, αντιλαμβάνομαι κάτι άλλο από αυτό που έχει λεχθεί: *δεν μπορεί να είχε κάτι τέτοιο· θα παράκουσες*
♦ 2. (μετβ.) δείχνω απείθεια. *δεν υπακούω: παράκουσε τους γονείς του και πήγε εκεί όπου του είχαν απαγορεύσει να πάει ΣΥΝ. απειθώ.*

εμφανίζεται διτυπία στον ενεργ. αόρ. (παράκουσα και παρήκουσα). Άρα και παρήκουσες, παρήκουσε, παρήκουσαν.

Στο ρ. υπακούω (φωτ. 19)

υπακούω ρ. αμετβ. {υπάκουσα} 1. ακούω με σεβασμό ή δίνω προσοχή και συμμορφώνομαι προς (εντολή, επιταγή κ.λπ.): *ξέρει να κάνει τους μαθητές του να υπακούουν || ~ στους γονείς μου / στους νόμους / στη συνείδησή μου / σε μια διαταγή || ~ στα κελεύσματα τής εξουσίας || (μτφ.) ένιωθα τέτοια κούραση που τα πόδια μου δεν με υπάκουαν ΣΥΝ. πειθαρχώ ΑΝΤ. απειθώ, απειθαρχώ 2. (γενικότ.) είμαι υπάκουος, ευπειθής: *εδώ που ήλθες, πρέπει να υπακούς! ΣΥΝ. πειθαρχώ**

εμφανίζεται ο τύπος υπακούουν, που είχαμε δει και στο ΛΚΝ στη φωτ. 13 («ξέρει να κάνει τους μαθητές του να υπακούουν») καθώς επίσης και ο παρατ. υπάκουαν, δηλ. χωρίς το -γ- («ένιωθα τέτοια κούραση που τα πόδια μου δεν με υπάκουαν»).

Εκτός όλων των ανωτέρω, τεκμαίρονται ακόμη δύο κλιτικοί τύποι, που βρίσκονται κρυμμένοι στο ερμήνευμα άσχετων λημμάτων. Ο πρώτος είναι το α' ενικ. παρατ. άκουα που βρίσκεται στο ΛΚΝ, μέσα στο ερμήνευμα του λήμματος ημίφωνο (φωτ. 20).

ημίφωνο το [imífono] Q40 : (γλωσσ.) φθόγγος ενδιάμεσος ανάμεσα σε φωνήεν και σύμφωνο· στα νέα ελληνικά ημίφωνα μπορεί να γίνουν το [i] και το [u], όταν σε γρήγορη προφορά αποτελέσουν μία συλλαβή με το προηγούμενο ή το επόμενο φωνήεν, π.χ. κρυώνω, βόηθα, άκουα, χάιδε ψα. [λόγ. < αρχ. ημίφωνον (= εξακολ. σύμφ. π.χ. σ, ρ) σημδ. γερμ. Halbvokal ή γαλλ. semi-voyelle (π.χ. [w]), σφαλερά αντί π.χ. "ημιφωνήεν" ή "ημισύμφωνο" (πρβ. και γαλλ. συν. semi-consonne, γερμ. συν. Halbkonsonant)]

Ο δεύτερος είναι το β' ενικ. προστ. άκουε που βρίσκεται στο ΛΝΕΓ, μέσα στο ερμήνευμα του ρ. παιδεύω, στη φράση (προφανώς της δημοτικής) «άκουε γέρου συμβουλή και παιδεμένου γνώμη» (φωτ. 21).

παιδεύω ρ. μετβ. (παίδ-εψά, -εύτηκα, -εμένος (λόγ. πεπαιδευμένος)) **1.** υποβάλλω σε ταλαιπωρία: αυτό το παιδί είναι άτακτο και με παιδεύει όλη μέρα || (κ. μεσοπαθ.) ο καημένος παιδεύτηκε στα τελευταία του απ' αυτή την αρρώστια ΣΥΝ. ταλαιπωρώ, βασανίζω, τυραννώ· ΦΡ. (α) **ον αγαπά Κύριος παιδεύει** (ὃν ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, 11.Δ. Παροιμ. 3, 12) για τα οφέλη που μπορεί τελικά να αποκομίζει κανείς μετά από συνεχείς δοκιμασίες, ταλαιπωρίες (β) **αμαρτίαι γονέων παιδεύουσι τέκνα** βλ. λ. αμαρτία (γ) **άκουε γέρου συμβουλή και παιδεμένου γνώμη** βλ. λ. γέρος **2.** καταβάλλω πολύ κόπο και προσπάθεια για τη διερεύνηση θέματος, ζητήματος, προβλήματος ή την επισκευή

Σας παρακαλούμε να απαντήσετε στα 7 παρακάτω υποερωτήματα, επιλέγοντας στο καθένα από αυτά μία από τις τρεις επιλογές απαντήσεων (Ναι, όλα είναι αποδεκτά, Όχι, κανένα δεν είναι αποδεκτό, Κάποια από αυτά δεν είναι αποδεκτά). Εάν σε κάποιο ερώτημα επιλέξετε την απάντηση «Κάποια από αυτά δεν είναι αποδεκτά», τότε σας παρακαλούμε να γράψετε κάτω κάτω σε σχόλιο, ποιους συγκεκριμένους κλιτικούς τύπους δεν θεωρείτε αποδεκτούς.

A. Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι της ενεργ. μετ. χωρίς -γ- ακούοντας, ακρακούοντας, βαριακούοντας, εισακούοντας, καλ(ο)ακούοντας, κρυφακούοντας, παρακούοντας, υπακούοντας;

B. Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι της ενεργ. μετ. με -γ- ακρακούγοντας, βαριακούγοντας, εισακούγοντας, καλ(ο)ακούγοντας, κρυφακούγοντας, παρακούγοντας, υπακούγοντας;

Γ. Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι του παρατατικού χωρίς -γ- ακράκουα, βαριάκουα, εισάκουα, καλ(ο)άκουα, κρυφάκουα, παράκουα, υπάκουα;

Δ. Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι του παρατατικού με -γ- ακράκουγα, βαριάκουγα, εισάκουγα, καλ(ο)άκουγα, παράκουγα, υπάκουγα;

Ε. Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι του β' ενικ. προστ. ακράκου, βαριάκου, εισάκου, καλ(ο)άκου, κρυφάκου, παράκου, υπάκου;

Ζ. Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι του β' ενικ. προστ. ακράκουε, βαριάκουε, εισάκουε, καλ(ο)άκουε, κρυφάκουε, παράκουε, υπάκουε;

Η. Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι του γ' πληθ. ενεστ. ακούουν, ακρακούουν, βαριακούουν, εισακούουν, καλ(ο)ακούουν, κρυφακούουν, παρακούουν;

Σημ.: οι υπό εξέταση αμφισβητούμενοι ρηματικοί τύποι παράκουα & υπάκουα (υποερώτημα Γ) και παράκουε & υπάκουε (υποερώτημα Ζ) ταυτίζονται με αποδεκτούς κλιτικούς τύπους των επιθέτων παράκουος -η -ο και υπάκουος -η -ο. Τους συμπεριλάβαμε στα υποερωτήματα Γ και Ζ, απλώς για να γνωρίζουμε εάν τεκμαίρονται επιπλέον και ως ρηματικοί τύποι.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Α: ναι – Β: ναι – Γ: ναι – Δ: ναι – Ε: όχι – Ζ: ναι – Η: ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 108

Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) εντοπίζονται κάποια λήμματα ή ενδολήμματα (επίθετα και μετοχές) με έντονους χαρακτήρες (bold). Πιο συγκεκριμένα:

Στο λήμμα βραστός υπάρχει η φράση «βραστός, κλαστός και στη μέση κρύος».

Στο λήμμα κόμμα υπάρχει το ενδολήμμα «διδύμιο κόμμα».

Στο λήμμα ομοκεντρικός υπάρχει το ενδολήμμα «ομοκεντρική / ισογενής φωτεινή δέσμη».

Στο λήμμα κητόσπερμα υπάρχει το ενδολήμμα «κήτειο σπέρμα».

Στο λήμμα βάτος υπάρχει το ενδολήμμα «καιομένη βάτος».

Στο λήμμα οδεύω υπάρχει το ενδολήμμα «οδεύον κύμα».

Το λήμμα νεριτική ζώνη δίδεται και ως νηριτική ζώνη.

Στο λήμμα συνορεύω υπάρχει το ενδολήμμα «συνορεύουσα ζώνη».

Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στην παρακάτω φωτ. 1.

ζεματιστός· φρ (α) **γλυκύς βραστός** καφές με δυσολογία μιάμιση κουταλιά καφέ και τρεις ζάχαρη (β) **βραστός, κλαστός και στη μέση κρύος** (για τον καφέ) όπως να 'ναι. ❖ ΣΧΟΛΙΟ λ θερμότητα.

επτά αλλεπάλληλα διαστήματα οκτάβας (1/2) και δώδεκα αλλεπάλληλα διαστήματα πέμπτης (3/2) (γ) **διδύμειο κόμμα** ή **σύντομο κόμμα** η διαφορά ανάμεσα στον μείζονα τόνο (9/8) και στον ελάσσονα

ομοκέντρικός, -ή, -ό [1892] οπι. **ομοκεντρική / ισόγενής φωτεινή δέσμη** φωτεινή δέσμη τής οποίας όλες οι ακτίνες διέρχονται από το ίδιο σημείο. -- **ομοκεντρικ-ά / -ώς** επίρρ. **ομοκεντρικότητα** (η).

στατικό τού κητελαίου με ευρεία χρήση στη φαρμακευτική και την αρωματοποιία, καθώς και στην κατασκευή κεριών πολυτελείας κ.λπ. ΣΥΝ. σπερματσέτο. Επίσης **κήτειο σπέρμα**.

βάτος (ο/ή) **1.** ἀγκαθωτός θάμνος, συνηθισμένος σε δάση, πολλά είδη τού οποίου παράγουν εδώδιμους καρπούς (βατόμουρα) **2.** ΘΙΠΙΣΚ **και-ομένη βάτος** ο θάμνος που, κατά τη Βίβλο, είδε ο Μωυσής να φλέγε-

την ολοκλήρωσή της) κατευθύνομαι: το ζήτημα οδεύει προς την οριστική λύση του || τα πράγματα οδεύουν προς μια νέα κατάσταση **2.** ΦΥΣ. **οδεύον κύμα** κύμα που μεταδίδεται στον χώρο ΣΥΝ. τρέχον. ❖

νερίτική ζώνη (η) κ. **νηριτική ζώνη** ΓΕΩΛ. παράκτια υποθαλάσσια περιοχή βάθους μέχρι και διακοσίων μέτρων με ιζηματογενή στρώματα.

συνόρεύω ρ. αμετβ. {συνόρευσα} **1.** έχω κοινά σύνορα (με άλλον): η Ελλάδα συνορεύει ανατολικά με την Τουρκία **2.** ΝΑΥΤ. **συνορεύουσα ζώνη** η ζώνη που βρίσκεται μεταξύ των χωρικών και των διεθνών

Κάποια από αυτά λημματογραφούνται και στο ΛΑΑ (Ακ. Αθ.) και μπορείτε να τα δείτε στην παρακάτω φωτ. 2.

υποδιαστολή. 4. ΜΟΥΣ. το μικρότερο αντιληπτό από την ακοή διάστημα μεταξύ δύο μουσικών φθόγγων. • Υποκ.: κομματίδιο (το) (μειωτ.): στη σημ. 1. Βλ. -ίδιο. • ΣΥΜΠΛ.: διδύμειο κόμμα: ΜΟΥΣ. η διαφορά ανάμεσα στον μείζονα τόνο (9/8) και τον ελάσσονα (10/9), κόμμα εξουσίας: ΠΟΛΙΤ. που λόγω της εκλογικής του δύναμης

βάτος βά-τος ουσ. (αρσ. + θηλ.) & βάτο (το) (πληθ. βάτα (τα) κ. (σπανιότ.) βάτοι (οι)): ΒΟΤ. γένος θαμνοειδών αγκαθωτών φυτών. • ΣΥΜΠΛ.: φλεγόμενη/καιόμενη βάτος & άφλεκτος βάτος: ΘΕΟΛ. το υπερφυσικό φαινόμενο μιας βάτου που φλεγόταν, χωρίς να αποτεφρώνεται, ως σημάδι της εμφάνισης του Θεού στον Μωϋσή. [< αρχ. βάτος ό & ή]

οδεύω [όδεύω] ο-δεύ-ω ρ. (αμτβ.) [όδευ-σε, οδεύ-οντας, συνήθ. στο γ' πρόσ.] (λόγ.-μτφ.): βαδίζω, τείνω: Ο χειμώνας -ει προς το τέλος του. Η πολιτική κρίση -ει προς εκτόνωση. Σε λύση -σε το πρόβλημα ... Πβ. βαίνω, κατευθύνομαι, πορεύομαι. Βλ. συν-. • ΣΥΜΠΛ.: οδεύον/τρέχον κύμα: ΦΥΣ. κάθε κύμα που διαδίδεται στον χώρο και μεταφέρει συνεχώς ενέργεια μακριά από την πηγή του. [< αγγλ. travelling wave] [< αρχ. όδεύω]

συνορεύει συ-νο-ρεύ-ει ρ. (αμτβ.) [συνορεύ-οντας]: έχει κοινά σύνορα: Ακίνητα/κτήματα/οικόπεδα/περιοχές/χωράφια που -ουν (μεταξύ τους). Ο νομός - ανατολικά με ... || -ουμε με τον Δήμο ... • ΣΥΜΠΛ.: συνορεύουσα ζώνη: ΝΟΜ. η παρακείμενη στην αιγιαλίτιδα ζώνη που χωρίζει τα χωρικά από τα διεθνή ύδατα. [< μεσν. συνορεύει]

Επίσης, παρόμοια ερωτήματα εστάλησαν και προς το Ίδρυμα Τριανταφυλλίδη. Μπορείτε να τα δείτε μαζί με τις αντίστοιχες απαντήσεις του Διευθυντή κ. Γ. Παπαναστασίου, στην παρακάτω φωτ. 3, που αποτελεί απόσπασμα από την – αναρτημένη στην ιστοσελίδα της ΠΕΣ – γνωμοδότηση με αρ. πρωτ. 180 / 29.06.2020.

Στο λήμμα «-ων, -ουσα, -ον» υπάρχει η φράση «Θεού θέλοντος και καιρού επιτρέποντος». Θεωρείται γραμματικώς ορθή η κλίση των λόγιων μετοχών θέλοντος και επιτρέποντος σε όλες τις πτώσεις και σε όλα τα γένη;

Στο ίδιο λήμμα υπάρχουν οι φράσεις «Ο παίζων ζάρια» και «Ένα πλοίο ταξιδεύον». Θεωρείται γραμματικώς ορθή η κλίση των λόγιων μετοχών παίζων και ταξιδεύον σε όλες τις πτώσεις και σε όλα τα γένη;

Στο λήμμα ους (το) υπάρχει η φράση «εις ώτα μη ακουόντων». Θεωρείται γραμματικώς ορθή η κλίση της λόγιας μετοχής ακουόντων σε όλες τις πτώσεις και σε όλα τα γένη;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Όχι, θεωρούνται στερεότυπες εκφράσεις, με αποδεκτούς μόνο τους συγκεκριμένους τύπους. (Αλλιώς θα έπρεπε να δεχτούμε όλες τις αρχαίες μετοχές, κάτι που δεν ισχύει για τα νέα ελληνικά.)

Στο λήμμα στρατεύομαι υπάρχει η φράση «στρατευομένη εκκλησία». Θεωρείται γραμματικώς ορθή η κλίση της λόγιας μετοχής στρατευομένη σε όλες τις πτώσεις και σε όλα τα γένη;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Το στρατευόμενος, όπως και πολλές παθητικές μετοχές ενεστώτα, είναι αποδεκτό, σε όλα τα γένη, πτώσεις κτλ. (Η θέση του τόνου ούτως ή άλλως δεν παίζει ρόλο στο Σκραμπλ.)

Το Τμήμα Λεξικού θεωρεί ότι τα επίθετα «κλαστός», «διδύμιο», «ισογενής», «κήτειο», «νεριτική», «νηριτική» και οι μετοχές «καιομένη», «οδεύον», «συνορεύουσα» είναι της δημοτικής και ότι η κλίση τους ακολουθεί τα ομαλά υποδείγματα της νεοελληνικής γραμματικής, δηλαδή δεν απαιτεί προσφυγή στην αρχαιοελληνική γραμματική. Συμφωνείτε ότι είναι ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι που προκύπτουν από την πλήρη κλίση των ανωτέρω επιθέτων και μετοχών σε όλες τις πτώσεις και σε όλα τα γένη; Σας παρακαλούμε να επιλέξετε μία από τις τρεις επιλογές απαντήσεων (Α: Συμφωνώ, είναι της δημοτικής, Β: Διαφωνώ, δεν είναι της δημοτικής, Γ: Κάποια από αυτά δεν είναι της δημοτικής). Εάν επιλέξετε την απάντηση Γ, τότε σας παρακαλούμε να γράψετε κάτω κάτω σε σχόλιο, ποια συγκεκριμένα από τα παραπάνω επίθετα και μετοχές θεωρείτε ότι δεν είναι της δημοτικής, οπότε θα πρέπει και να μην τα κλίνουν.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Συμφωνούμε στο ότι είναι της δημοτικής, αλλά θα πρέπει να κλίνονται μόνο στο γένος τους και όχι σε όλα τα γένη

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 109

Σας παρακαλούμε να απαντήσετε στα 6 (έξι) παρακάτω υποερωτήματα.

109 Α. Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) ληματογραφούνται 27 σύνθετα λήμματα (3 ρήματα στην ενεργητική φωνή, 3 ρήματα στην παθητική φωνή, 20 τριγενή επίθετα και 1 θηλυκό ουσιαστικό) με πρόθημα το α' συνθετικό καλο-. Κατά τη σύνταξη του ληματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο των σελ. 819 και 822 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χώρου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 1.

καλο- α' συνθετικό
καλο-βολεύομαι ρ.
καλο-βολεμένος, -η, -ο
καλο-δουλεμένος, -η, -ο

καλο-θρεμμένος, -η, -ο
καλο-καμωμένος, -η, -ο
καλο-κάμωτος, -η, -ο

καλο-κουρεμένος, -η, -ο
καλο-μαγειρεμένος, -η, -ο
καλο-μεταχειρίζομαι ρ.

καλο-μεταχείριση (η)
καλο-ξυριαμένος, -η, -ο
καλο-παιγμένος, -η, -ο

καλο-ραμμένος, -η, -ο

καλο- α' συνθετικό
καλο-σιγυρισμένος, -η, -ο
καλο-σιδερωμένος, -η, -ο
καλο-συλλογίζομαι ρ.

καλο-συντηρημένος, -η, -ο
καλο-σχεδιασμένος, -η, -ο
καλο-σχηματισμένος, -η, -ο

καλο-ταϊζω ρ.
καλο-ταϊσμένος, -η, -ο
καλο-τυπωμένος, -η, -ο

καλο-τυπώνω ρ.
καλο-φορεμένος, -η, -ο
καλο-χτενισμένος, -η, -ο

καλο-ψημένος, -η, -ο
καλο-ψήνω ρ.

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 1, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο ΛΣΓ (του ιδίου).

Συμφωνείτε ότι το ουσιαστικό και τα επίθετα κλίνονται κανονικά, σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής και ότι τα ρήματα κλίνονται σύμφωνα με την κλίση των αντίστοιχων ρημάτων χωρίς το α' συνθετικό (καλο-) και ακολουθούν επακριβώς την κλίση τους σε ενεργητική και παθητική φωνή; Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι που προκύπτουν από την πλήρη κλίση των ουσιαστικών, των επιθέτων και των ρημάτων σε όλα τα πρόσωπα όλων των εγκλίσεων του ενεστωτικού και του αοριστικού θέματος της ενεργητικής και της παθητικής φωνής;

109 B. Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) λημματογραφούνται 18 σύνθετα τριγενή επίθετα με πρόθημα το α' συνθετικό εξω-. Κατά τη σύνταξη του λημματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο της σελ. 635 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 2.

εξω- α' συνθετικό
εξω-αισθητικός, -ή, -ό
εξω-αστικός, -ή, -ό
εξω-ατμοσφαιρικός, -ή, -ό
εξω-γλωσσικός, -ή, -ό

εξω-δερμικός, -ή, -ό
εξω-εντερικός, -ή, -ό
εξω-επιστημονικός, -ή, -ό
εξω-θωρακικός, -ή, -ό

εξω-καλλιτεχνικός, -ή, -ό
εξω-κομματικός, -ή, -ό
εξω-κρανιακός, -ή, -ό
εξω-κυβερνητικός, -ή, -ό

εξω-νοσοκομειακός, -ή, -ό
εξω-πανεπιστημιακός, -ή, -ό
εξω-παραταξιακός, -ή, -ό
εξω-συνδικαλιστικός, -ή, -ό

εξω-υπηρεσιακός, -ή, -ό
εξω-χριστιανικός, -ή, -ό

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 2, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο ΛΣΓ (του ιδίου).

Συμφωνείτε ότι τα επίθετα αυτά κλίνονται κανονικά, σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής;

109 Γ. Στο ΛΚΝ (Τρ.) το ρ. χιονίζει ληματογραφείται ως τριτοπρόσωπο. Ωστόσο, στο αμέσως επόμενο λήμμα, δηλ. το ουσιαστικό χιόνισμα δίδεται ως ερμηνεία «το αποτέλεσμα του χιονίζω» (φωτ. 3).

χιονίζει [ˈχoniˌzi] P2.1α μππ. χιονισμένος : 1.πέφτει χιόνι: Χιονίζει στα βουνά. Φέτος δε χιόνισε καθόλου στην πόλη μας. || (μππ.) σκεπασμένος από χιόνι: Οι χιονισμένες στέγες των σπιτιών. Τα χιονισμένα βουνά. ΦΡ βρέξει*, χιονίσει. 2. (μτφ. στη μππ.) άσπρος σαν το χιόνι: Γέροντες και γριές με χιονισμένα κεφάλια. [αρχ. χιονίζει]

χιόνισμα το [ˈχónizma] Q49 : το αποτέλεσμα του χιονίζω. [χιονισ- (χιονίζει) -μα]

Η λέξη «χιονίζω» που εμφανίζεται στο ερμήνευμα του λήμματος «χιόνισμα» έχει τη θέση, την αξία, την έννοια ή τη σημασία ρήματος; Αν ναι, συμφωνείτε ότι το ρ. αυτό είναι της δημοτικής; Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι που προκύπτουν από την πλήρη κλίση του ρ. χιονίζω σε όλα τα πρόσωπα του ενεστώτα;

109 Δ. Στο ΛΝΕΓ, στο ρ. αμαρτάνω δίδεται διπλός αόριστος, αμάρτησα και ήμαρτον (φωτ. 4).

αμαρτάνω ρ. αμετβ̃ {αμάρτησα (αρχαιοπρ̃ ήμαρτον)} 1. παραβαίνω τον θείο νόμο, τις εντολές του Θεού, υποπίπτω σε θρησκευτική παρεκτροπή (αμαρτία): *όποιος κλέβει. αμαρτάνει || αμάρτησα ενώπιον Θε-*

Ακριβώς το ίδιο παρατηρείται και στο ΛΑΑ (φωτ. 5).

αμαρτάνω [άμαρτάνω] α-μαρ-τά-νω ρ. (αμτβ̃.)
{αμάρτη-σα (αρχαιοπρ̃. ήμαρτον)} & (προφ.)
αμαρταίνω: παραβαίνω μια θρησκευτική ή

Συμβουλευτήκαμε και το μη αποδεκτό lexigram (φωτ. 6).

Λέξη: αμαρτάνω (Κλιτικό Νέας)

Δείτε και: **Κλίση Αρχαίας LSJ** **Συνώνυμα - Σημασία** **Ομόρριζα** **Λεξικά Δημοτικού**

Ετυμολογία: **μείρομαι** < αρχ. < σμερ-joμαι) με σίγηση του -j- και αντέκταση του -ε- σε -ει- ανάγεται στην απαθή βαθμίδα της ΙΕ ρίζας *smer- "σκέπτομαι, φροντίζω, προνοώ"

λήμμα	μέρος	φωνή	χρόνος	έγκλιση	αριθμός	πρόσωπο
αμαρτάνω	ρήμα	ενεργητική	ενεστώτας	οριστική	ενικός	πρώτο
				υποτακτική		

Ενεργητική Παθητική	- ήμαρτον (λόγ.) - ήμαρτες (λόγ.) - ήμαρτε (λόγ.)
Οριστική	- ημάρτομεν (λόγ.) - ημάρτετε (λόγ.) - ήμαρτον (λόγ.)
ενεστώτας	
παρατατικός	
αόριστος	
αόριστος β	
παρακείμενος	
υπερσυντέλικος	
συντελεσμένος μέλλοντας	
εξακολουθητικός μέλλοντα	
συνοπτικός μέλλοντας	
Υποτακτική	
ενεστώτας	
αόριστος	

ΧΡΟΝ. ΑΝΤ. & ΑΡΧ. ΧΡΟΝΟΙ

ΝΕΑ ΠΑΝΟΡΑΜΙΚΗ ΚΛΙΣΗ

ΘΕΩΡΙΑ ΓΡΑΜΜ.

μέρος	φωνή	χρόνος	έγκλιση
ρήμα	ενεργητική	αόριστος	οριστική
		β	

Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι ήμαρτες, ήμαρτε, ημάρτομεν, ημάρτετε;

109 Ε. Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) λημματογραφούνται 73 σύνθετα λήμματα (2 ρήματα στην ενεργητική φωνή, 1 τριγενές επίθετο, 12 αρσενικά ουσιαστικά, 26 θηλυκά ουσιαστικά και 32 ουδέτερα ουσιαστικά) με πρόθημα το α' συνθετικό αγριο- κ. αγριό- κ. αγρι-. Κατά τη σύνταξη του λημματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο της σελ. 61 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 7.

αγριο- κ αγριο- κ αγρι- α' συνθετικό

αγρι-άμπελο (το)	αγριο-θάμνος (ο)
αγρι-απιδιά (η)	αγριο-καίρι (το)
αγρι-αχλαδιά (η)	αγριό-καιρος (ο)
αγριο-βαλανιδιά (η)	αγριο-καρυδιά (η)
αγριο-βερικοκιά (η)	αγριο-κερασιά (η)
αγριο-βιολέτα (η)	αγριο-κέρασο (το)
αγριο-βλάσταρο (το)	αγριό-κλαρο (το)
αγριο-βότανο (το)	αγριο-κόκορας (ο)
αγριό-βρουβα (η)	αγριο-κόριτσο (το)
αγριό-γαλος (ο)	αγριό-κοτα (η)
αγριό-γιδα (η)	αγριο-κούκκι (το)
αγριό-γιδο (το)	αγριο-κουμαριά (η)
αγριο-γυναικα (η)	αγριο-κούνελο (το)
αγριο-δάφνη (η)	αγριό-κρino (το)
αγριο-δυόσμος (ο)	αγριο-κυδωνιά (η)

αγριο-κύμινο (το)	αγριο-πετεινός (ο)	αγριο-συκιά (η)
αγριο-κυπαρίσσι (το)	αγριό-πευκο (το)	αγριό-συκο (το)
αγριο-λάχανο (το)	αγριο-πλάτανος (ο)	αγριό-τοπος (ο)
αγριο-μάραθο (το)	αγριό-πονος (ο)	αγριό-τουρκος (ο)
αγριο-μέλισσα (η)	αγριο-πούλι (το)	αγριό-τραγος (ο)
αγριό-μελο (το)	αγριο-πρασια (η)	αγριο-τριανταφυλλιά (η)
αγριο-μηλιά (η)	αγριό-πρασο (το)	αγριο-τριαντάφυλλο (το)
αγριο-μιλώ ρ	αγριο-πρόσωπος, -η, -ο	αγριο-τσουκνίδα (η)
αγριο-μούλαρο (το)	αγριο-ράδικο (το)	αγριό-φατσα (η)
αγριο-μούρης (ο)	αγριο-ρωδακινιά (η)	αγριο-φοράδα (η)
αγριό-μουτρο (το)	αγριο-σέλινο (το)	αγριο-φράουλα (η)
αγριό-ξυλο (το)	αγριο-σέσκουλο (το)	αγριο-χελίδονο (το)
αγριο-παίρνω ρ	αγριό-σκυλο (το)	αγριό-χορτο (το)
αγριό-παπια (η)	αγριο-σπανάκι (το)	
αγριο-περίστερο (το)	αγριο-σταφίδα (η)	

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 7, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο ΛΣΓ (του ιδίου).

Συμφωνείτε ότι τα ουσιαστικά και το επίθετο κλίνονται κανονικά σε όλες τις πτώσεις, τους αριθμούς και τα γένη, σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής και ότι τα ρήματα κλίνονται σύμφωνα με την κλίση των αντίστοιχων ρημάτων χωρίς το α' συνθετικό (αγριο-) και ακολουθούν επακριβώς την κλίση τους σε ενεργητική και παθητική φωνή;

109 Z. Στο ΛΝΕΓ στις πλείστες των περιπτώσεων δεν δίδεται η κλητική πτώση των αρσενικών ουσιαστικών και των αρσενικών επιθέτων. Μοναδικές εξαιρέσεις στο λεξικό αυτό αποτελούν κάποια αρσενικά ουσιαστικά, στα οποία δίδονται ρητώς οι κλιτικοί τύποι αυλάρχα, γυμνασιάρχα, διευθυντά, δικαστά, καθηγητά, κυβερνήτα, λυκειάρχα, παιδοτρίβα, πλωτάρχα, πρεσβευτά, προσωπάρχα, στρατάρχα, στρατοπεδάρχα,

συνταγματάρχα, ταγματάρχα, τμηματάρχα, τομεάρχα, υπασπιστά, υπενωμοτάρχα, υπερνομάρχα, υποδιευθυντά, υποδιοικητά.

Η ίδια πρακτική εφαρμόζεται και στη «Σύγχρονη Σχολική Γραμματική για όλους», Γ. Μπαμπινιώτη, σελ. 224, § 3.1.3 (συνοπτική παρουσίαση της κλίσης των ουσιαστικών), όπου η κλητική πτώση απουσιάζει παντελώς (φωτ. 8).

ΤΡΙΚΑΤΑΛΗΚΤΑ

		ΕΝΙΚΟΣ					ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ						
		ΟΝΟΜ.		ΑΙΤ.		ΓΕΝ.		ΟΝΟΜ.		ΑΙΤ.		ΓΕΝ.	
ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ος	δρόμο	ς	δρόμο	Ø	δρόμ	ου	δρόμ	οι	δρόμ	ους	δρόμ	ων
	ος	άνθρωπο	ς	άνθρωπο	Ø	ανθρώπ	ου	άνθρωπ	οι	ανθρώπ	ους	ανθρώπ	ων
	ος	καλόγερο	ς	καλόγερο	Ø	καλόγερ	ου	καλόγερ	οι	καλόγερ	ους	καλόγερ	ων
	ός	γερανό	ς	γερανό	Ø	γεραν	ού	γεραν	οί	γεραν	ούς	γεραν	ών
ΘΗΛΥΚΟ	ος	λεωφόρο	ς	λεωφόρο	Ø	λεωφόρ	ου	λεωφόρ	οι	λεωφόρ	ους	λεωφόρ	ων
	ος	είσοδο	ς	είσοδο	Ø	εισόδ	ου	είσοδ	οι	εισόδ	ους	εισόδ	ων
	ός	οδό	ς	οδό	Ø	οδ	ού	οδ	οί	οδ	ούς	οδ	ών

Ανατρέχοντας στο «Λεξικό για το Σχολείο και το Γραφείο» Γ. Μπαμπινιώτη Γ΄ έκδοση (στο οποίο δίδονται κλιτικά υποδείγματα που περιλαμβάνουν και την κλητική πτώση), διαπιστώσαμε ότι όλα σχεδόν τα αρσενικά ουσιαστικά σε -ος και σε -ός ακολουθούν τα κλιτικά υποδείγματα O54 (γερανός – κλητ. εν. γερανέ), O55 (δρόμος – κλητ. εν. δρόμε), O56 (άνθρωπος – κλητ. εν. άνθρωπε) και O57 (χωματόδρομος – κλητ. εν. χωματόδρομε). Μοναδικές εξαιρέσεις αποτελούν τα ουσιαστικά αρχιδιάκος (κλητ. εν. αρχιδιάκο), γεροντάκος (κλητ. εν. γεροντάκο), γεράκος (κλητ. εν. γεράκο), γέρος (κλητ. εν. γέρο), διάκος (κλητ. εν. διάκο), μαέστρος (κλητ. εν. μαέστρο), μαΐστρος (κλητ. εν. μαΐστρο), μούργος (κλητ. εν. μούργο), πιτσιρίκος (κλητ. εν. πιτσιρίκο) και τζουτζούκος (κλητ. εν. τζουτζούκο). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στην παρακάτω φωτ. 9.

αρχι|δι|ά|κο|νος (αρχιδιάκονος) O56 κ. **αρχιδιάκος** O55 {κλητ. εν. αρχιδιάκο} ΕΚΚΛΗΣ. ο πρώτος στην ιε-

(υποκ.) **γεροντάκος** O55 {κλητ. εν. γεροντάκο} κ. **γεροντάκι** O32 (σημ. 1). ➡ γέρας.

γέ|ρος O55 {κλητ. γέρο} ηλικιωμένος άνδρας ΣΥΝ. γέροντας ANT. νέος. — (υποκ.) **γεράκος** O55 {κλητ. γεράκο}. ➡ γέρας.

δι|ά|κος O55 {κλητ. εν. διάκο} (λαϊκ.) ο διάκονος.

μα|έ|στρος O55 {κλητ. εν. μαέστρο} 1 (α) ο διευθυντής ορχήστρας: παίζει η Φιλαρμονική της Νέας Υόρ-

μα|ΐ|στρος O55 {κλητ. εν. μαΐστρο} (λαϊκ.) μικρής έντασης ΒΔ. άνεμος.

μούρ|γος (μούργος) O55 {εν. κλητ. μούργο} (οικ.) 1 ο μεγάλος πειναρικός πειναρικός σκύλος ΣΥΝ. μαγνέσκυλο

πι|τσι|ρί|κος O55 {κλητ. εν. πιτσιρίκο} κ. **πιτσιρικάς** O36 (οικ.) το μικρό αγόρι.

τζου|τζού|κος (τζουτζούκος) O55 {κλητ. εν. τζουτζούκο}, **τζουτζούκα** O4 (οικ.) ως προσφώνηση αγαπημέ-

Από το ΛΚΝ (Τρ.) τεκμαίρεται η κλητική σε -ε στα μαΐστρος, μούργος, πιτσιρίκος, τζουτζούκος. Ο τύπος γερέ είναι κλητική του τριγενούς επιθέτου γερός, -ή, -ό. Τα γεροντάκε και γεράκε απορρίπτονται βάσει κανονισμού στους όρους αποδοχής λέξεων. Το ΛΚΝ στα διάκος και μαέστρος δίνει κλητική σε -ο. Το αρχιδιάκος δεν λημματογραφείται στο ΛΚΝ και προφανώς δεν τεκμαίρεται κλητική σε -ε.

Δεδομένου του ότι τα ως άνω αρσενικά της β' κλίσης με κατάληξη -ος στο ΛΝΕΓ και στο ΛΣΓ είναι και τα μοναδικά με διαφοροποιημένη κλητική, συμφωνείτε ότι όλα τα υπόλοιπα αρσενικά σε -ος σχηματίζουν ομαλά την κλητική ενικού σε -ε;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: 109 Α: ναι – 109 Β: ναι – 109 Γ: ναι – 109 Δ: όχι – 109 Ε: ναι – 109 Ζ: ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 110

Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) λημματογραφούνται αρκετές εκατοντάδες λήμματα, στων οποίων το ερμήνευμα, ενώ ως συνήθως δίδονται και κλιτικές πληροφορίες, εντούτοις αμέσως μετά ακολουθούν επισημάνσεις του τύπου «μόνο στη φράση...», «μόνο στην έκφραση...», «μόνο στην εκφορά...», «κυρίως στην έκφραση...», «κυρίως στη φράση...», «συνήθως στη φράση...», «στη φράση...» κλπ.

Ο σκοπός του ερωτήματος δεν είναι να αναρτήσουμε εδώ όλα αυτά τα λήμματα. Εντελώς δειγματοληπτικά, εν είδει παραδείγματος, παραθέτουμε μόνον τα υπόγειος, -ος, -ον, μενετός, -ή, -ό, ξυρόν (το) κ. ξυρός (ο), φελέκι, μπέμπελη, ξυλεύομαι, πάρθιος, -α, -ο(ν), λακωνίζω, σεινάμενος, -η, -ο, άδωρος, -η, -ο, αιγίδα, εφιστώ, παιδιά (η), προβεβηκώς, -υία, -ός, γαϊδουρογυρεύω, γαϊδουροδένω, ειωθός, κρεμάμενος, -η, -ο, λιάδα, νήσσα, παικτός, -ή, -ό, παράβυστος, -η, -ο, τάρακουλο, τίλλω, υπογραμμός. Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα παρατηρήσετε στις παρακάτω φωτ. 1 και φωτ. 2.

υπόγυιος, -ος, -ον (αρχαιοπρ.-σπάν.) μόνο στη ΦΡ. **εξ υπογυίου** (ἐξ ὑπογυίου, Ξενοφ. Κυρου Ανάβ. 6.1.43) πρόχειρα, με τα μέσα που δια-

μενετός, -ή, -ό (αρχαιοπρ.) αυτός που μπορεί να περιμένει, υπομονετικός· μόνο στη ΦΡ. **οι καιροί ου μενετοί** (οἱ καιροί οὐ μενετοί, Θουκ.

ξυρόν (το) (αρχαιοπρ.) το ξυράφι· στη ΦΡ. **επί ξυρού ακμής** βλ. λ. ακμή. Επίσης **ξυρός** (ο). ❖ ΣΧΟΛΙΟ λ. ομόηχα

φελέκι (το) μόνο στη ΦΡ. (!-λαϊκ. ἀποφεύγεται σε τυπική μορφή επικοινωνίας) **γαμώ το φελέκι μου / σου** (υβριστ.) για τη δήλωση αγα-

μπέμπελη (η) [χωρ. γέν. πληθ.] (λαϊκ.) η ιλαρά (βλ.λ.)· κυρ. στη ΦΡ. **βγάζω τη μπέμπελη** ζεσταίνομαι υπερβολικά: *άνοιξε κανένα παρά-*

ξύλεύομαι ρ. αμετβ. [ξύλεύτηκα] κόβω ξύλα, προμηθεύομαι ξύλα· συνήθ. στη ΦΡ. **δρυός πεσούσης πας ανήρ ξυλεύεται** βλ. λ. δρυς.

πάρθιος, -α, -ο(ν) σχετικός με τους Πάρθους, αρχαίο λαό που κατοικούσε στην Παρθία· κυρ. στη ΦΡ. **πάρθιον βέλος** απροσδόκητο, ύπου-

λακωνίζω ρ. αμετβ. [αρχ.] (αρχαιοπρ.) μιλώ ή γράφω σύντομα και περιεκτικά· κυρ. στη ΦΡ. **το λακωνίζειν εστί φιλοσοφείν** (τὸ λακωνίζειν

σεινάμενος, -η, -ο αυτός που σείεται, κουνιέται· μόνο στη ΦΡ. **σεινάμενος-κουνάμενος** βλ. λ. κουνάμενος.

άδωρος, -η, -ο [αρχ.] αυτός που δεν λαμβάνει δώρα· μόνο στη ΦΡ. **δῶρον άδωρον** (έχθρων άδωρα δῶρα, Σοφοκλ. Αἴας 665) για κάτι που

αιγίδα (η) (αρχαιοπρ.) 1. ασπίδα από αιγόδερμα· μόνο στη ΦΡ. **υπό την αιγίδα (κάποιου)** με την υποστήριξη (συνήθ. οικονομική), με την επί-

εφιστώ ρ. μετβ. [εφιστάς... | επέστησα (να/θα επιστήσω)] τοποθετώ, προσηλώνω· μόνο στη ΦΡ. **εφιστώ την προσοχή (κάποιου) σε (κάτι)**

παιδιά (η) {παιδι-ών} (αρχαιοπρ.) 1. παιχνίδι για ομάδα παιδιών αθλητική ~ (αθλοπαιδιά) 2. το ανάλαφρο, περιπαικτικό αστείο, ο χαριεντισμός· κυρ. στις Φρ. (α) **χάριν παιδιάς** για κάτι που λέγεται ως αστείο, προκειμένου να προκαλέσει γέλιο, να φαιδρύνει την ατμόσφαιρα: *ελέχθη ~ και το εξής...* (β) **εντός / εκτός παιδιάς** εντός / εκτός

προβεβηκώς, -υία, -ός (αρχαιοπρ.) προχωρημένος· κυρ. στις Φρ. (α) **προβεβηκυία ηλικία** η μεγάλη, γεροντική ηλικία (β) **προβεβηκ-ώς / -υία τη ηλικία** (προβεβηκώς τῇ ἡλικίᾳ. Λυσίας 24, 16) ο ηλικιωμένος /

γαῖδουρογυρεύω ρ αμετβ {μόνο σε ενεστ κ παρατ} ψάχνω για τον γαίδαρό μου· μόνο στη Φρ **κάλλιο γαῖδουρόδενε παρά γαῖδουρογύρευε** βλ. λ. γαῖδουροδένω

γαῖδουροδένω ρ αμετβ. {μόνο σε ενεστ. κ παρατ.} δένω τον γαίδαρό μου στη Φρ (παροιμ.) **κάλλιο γαῖδουρόδενε, παρά γαῖδουρογύρευε** καλύτερα να παίρνει κανείς μέτρα και προφυλάξεις εκ των προ-

ειωθός (το) {ειωθότης} (αρχαιοπρ.) οτιδήποτε επαναλαμβάνεται κατά σταθερή συχνότητα, η συνήθεια· εύχρ. στη Φρ. **κατά το ειωθός / κατά τα ειωθότα** (κατὰ τὸ εἰωθος. Θουκ. 4, 17 / τὰ εἰωθότα. Αριστοφ.

κρεμάμενος, -η, -ο (αρχαιοπρ.) αυτός που κρέμεται (από κάπου)· μόνο στη Φρ. **επί ξύλου κρεμάμενος** βλ. λ. ξύλο.

λιάδα (η) (λάϊκ.) κυρ. στη φρ. **γίνομαι λιάδα** μεθώ πάρα πολύ. γίνομαι

νήσσα (η) {νησσών} (λόγ.) η πάπια (βλ. λ.)· μόνο στη Φρ. **ποιούμαι την νήσσαν** προσποιούμαι ότι δεν καταλαβαίνω τίποτα σε σχέση με ένα

παικτός, -ή, -ό αυτός που μπορεί να γίνει αντικείμενο παιγνιδιού· μόνο στη Φρ. **παίζω εν ου παικτοίς** βλ. λ. παίζω.

παράβυστος, -η, -ο στη Φρ. **εν κρυπτῷ (και παραβύστῳ)** (ἐν κρυπτῷ

τράκουλο (το) (οικ.) μεγάλη ψυχική αναστάτωση, σύγχυση, έκπληξη· κυρ. στη Φρ. **παθαίνω τράκουλο** αναστατώνομαι.

τίλλω ρ. μετβ. {έτιλα} (λόγ.) 1. (για ύφασμα) ξεφτίζω, κουρελιάζω 2. (γενικότ.) μαδῶ· μόνο στη Φρ. **τίλλω τας τρίχας τῆς κεφαλῆς μου**.

υπογραμμός (ο) μόνο στη Φρ. **τύπος και υπογραμμός** για άνθρωπο

Στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ θεωρείτο ανέκαθεν – ως «άγραφος κανόνας» – ότι η έννοια του επιρρήματος «μόνο» μέσα στις ανωτέρω επισημάνσεις δεν έχει δεσμευτικό ή περιοριστικό χαρακτήρα και ότι όλα αυτά τα λήμματα κλίνονται ομαλά, σύμφωνα βέβαια

και με τις οδηγίες που δίνει ο ίδιος ο λεξικογράφος αμέσως μετά την κεφαλή του λήμματος. Το Τμήμα Λεξικού, το οποίο επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ, ελλείψει και σχετικής σαφούς διευκρινιστικής οδηγίας στους επίσημους «όρους αποδοχής λέξεων», ακολουθεί την παγιωμένη αυτή παραδοχή και πρακτική, με σκοπό την αποδελίωση του συγκεκριμένου βοηθήματος και την ένταξη των αντίστοιχων κλιτικών τύπων στην εν λόγω βάση δεδομένων. Προκειμένου όμως να αποφύγει τις αυθαιρεσίες, το ΤΛ σας ζητά να επιβεβαιώσετε την ορθότητα της ως άνω παραδοχής. Συμφωνείτε εν γένει με το Τμήμα Λεξικού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 111

Στον πρόλογο του ΛΝΕΓ (Μπ.) ο λεξικογράφος μάς ενημερώνει για την κατανομή των λημμάτων σε τέσσερις κατηγορίες, ήτοι κυρίως λήμματα, υπολήμματα, εσωτερικά λήμματα (ή «ενδολήμματα») και αποσπασμένα λήμματα (φωτ. 1).

Β. ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΛΗΜΜΑΤΟΣ

1. Κάθε λήμμα τού Λεξικού ανήκει σε μία από τις εξής κατηγορίες (α) **κυρίως λήμματα**: είναι αυτά που αποτελούν την κεφαλή κάθε λήμματος. Στα λήμματα αυτά εντάσσονται και κατανέμονται όλες οι γλωσσικές πληροφορίες που περιλαμβάνει το Λεξικό. Τα κυρίως λήμματα εξαίρονται και οπτικά με μαύρα γράμματα μεγαλύτερου μεγέθους από τα υπόλοιπα και η αρχή τους εξέχει τυπογραφικά από κάθε στήλη (β) **υπο-λήμματα**, λήμματα υποτεταγμένα στα κυρίως λήμματα. Στα λήμματα αυτά δεν δίδεται ερμηνευμα, γιατί η σημασία τους προκύπτει αυτομάτως από τη σημασία τού κυρίως λήμματος στο οποίο υποτάσσονται. Έτσι αποφεύγονται αυτονόητοι, τετριμμένοι ή κυκλικοί ορισμοί τής σημασίας ορισμένων παραγώγων λέξεων (π.χ. *επιπλάκι* έναντι τού *έπιπλο*, *παρεπιδημία* έναντι τού *παρεπιδημώ*, *παροδικότητα* έναντι τού *παροδικός* κ.λπ.) Η σύνταξη τέτοιων λημμάτων βοηθεί στην οικονομία τού Λεξικού και εφαρμόζεται στη σύγχρονη λεξικογραφία. Τα υπολήμματα διακρίνονται με μικρότερα από το κυρίως λήμμα μαύρα γράμματα και δίδονται στο τέλος (και εντός) τού κυρίως λήμματος (γ) **εσωτερικά λήμματα** ή «**ενδολήμματα**»: πρόκειται για λεξικές συνάψεις («συντάγματα») από δύο ή περισσότερες λέξεις που αποτελούν πάγιες φράσεις ή εκφράσεις και εκφέρονται στον λόγο από κοινού: π.χ. στο λ. *αρχή* εσωτερικά λήμματα είναι τα *στην αρχή*, *κατ' αρχάς*, *κατ' αρχήν*, *ευθύς εξαρχής*, *κάνω την αρχή*, *αρχής γενομένης*, *κάθε αρχή* και *δύσκολη*, *αρχή άνδρα* δείκνυσι κ.ά. επίσης, στην κατηγορία αυτή ανήκουν και ουσιαστικοποιημένοι τύποι επιθέτων με ξεχωριστή σημασία. Τα εσωτερικά λήμματα δηλώνονται στο Λεξικό με μικρότερα (από αυτά τής κεφαλής τού λήμματος) μαύρα πλάγια στοιχεία (δ) **αποσπασμένα λήμματα**, λήμματα με απολύτως διαφανή, οιονεί αυτονόητη για τον ομιλητή σημασία, που δεν έχουν ανάγκη ερμηνεύματος. Πρόκειται συνήθως για παράγωγες ή σύνθετες λέξεις, που μπορεί να έχουν επ' ευκαιρία χαρακτήρα. Τα λήμματα αυτά με μικρότερα μαύρα στοιχεία δίδονται υπό μορφή πίνακα στο τέλος τής σελίδας όπου ανήκουν αλφαβητικώς. Τα λήμματα αυτά –που θα μπορούσαν ενίοτε και να παραλειφθούν– δίδονται για λόγους πληρότητας τού Λεξικού και για να δειχθεί, με οικονομικό τρόπο, ο παραγωγικός πλούτος τής γλώσσας.

Στο ερώτημα αυτό θα μας απασχολήσουν τα χιλιάδες – στην κυριολεξία – υπολήμματα του λεξικού αυτού, για τα οποία ο λεξικογράφος μάς λέει ότι «δεν δίδεται ερμηνευμα, γιατί η σημασία τους προκύπτει αυτομάτως από τη σημασία του κυρίως λήμματος στο οποίο υποτάσσονται» (φωτ. 1). Δυστυχώς όμως το πρόβλημα δεν είναι το (ανύπαρκτο)

ερμήνευμα, αλλά το ότι δεν δίδονται καν κλιτικές πληροφορίες για το μορφολογικό σχηματισμό τους.

Σας παρακαλούμε να παρατηρήσετε προσεκτικά τις παρακάτω φωτ. 2, φωτ. 3, φωτ. 4. Για να γίνει πιο σαφές το τι σημαίνει «υπολήμμα», δείτε επί παραδείγματι τις φωτ. 2, 3, 4: στο κυρίως λήμμα ανθοβολώ βρίσκονται τα υπολήμματα ανθοβόληση, ανθοβόλημα, ανθοβολία, στο κυρίως λήμμα τσαμπουνώ βρίσκονται τα υπολήμματα τσαμπουνίζω, τσαμπούνημα, τσαμπούνισμα κ.ο.κ.

ανθοβολώ ρ. αμετβ. | ανθοβολείς. | ανθοβόλη-σα, -μένος | 1. βγάζω άνθη, είμαι σε κατάσταση ανθοφορίας: *την άνοιξη ανθοβολούν τα δέντρα* ΣΥΝ. ανθίζω, λουλουδίζω ΑΝΤ. ανθορροώ • 2. (για φυτό) ρίχνω τα άνθη μου ΣΥΝ. ανθορροώ. — **ανθοβόληση** (η) | μετγν. | κ. **ανθοβόλημα** (το) (σημ. 1), **ανθοβολία** (η) (σημ. 2).

ζηλόφθονος, -η, -ο | μεσν. | αυτός που αισθάνεται ζήλια η οποία οδηγεί σε φθόνο (για αγαθά, επιτυχίες ή την ευτυχία άλλων). — **ζηλόφθονα** / **ζηλοφθόνως** επίρρ. — **ζηλοφθονία** (η) | μεσν. | **ζηλοφθονώ** ρ. | μεσν. | | -είς... |. • ΣΧΟΛΙΟ λ. *ζήλια*.

πληθωριστικός, -ή, -ό αυτός που σχετίζεται με τον πληθωρισμό: ~ *νόμισμα* (που κυκλοφορεί για να καλύψει τη ζήτηση χρήματος λόγω της γενικής ανόδου τιμών) / *τάσεις*. — **πληθωριστικ-ά** / -ώς επίρρ. **πληκτικός**, -ή, -ό | αρχ. | αυτός που προκαλεί πλήξη, ανία: ~ *άτομο* / *ατμόσφαιρα* / *παράσταση* ΣΥΝ. ανιαρός, βαρετός, κουραστικός ΑΝΤ. ενδιαφέρων, ευχάριστος. — **πληκτικά** επίρρ., **πληκτικότητα** (η).

τροχασμός (ο) | χωρ. πληθ. | (λόγ.) ο ταχύς βηματισμός αλόγου, πιο γρήγορος από το βόδισμα, αλλά πιο αργός από τον καλπασμό. Επίσης **τροχασμα** (το) | μετγν. |. | ΕΥΓΥΜ. μετγν. < αρχ. *τροχάω* < *τροχός* |.

χαρτοπαίκτης [1797] κ. **χαρτοπαίχτης** (ο) | χαρτοπαϊκτών. **χαρτοπαίχτρα** (η) | χωρ. γεν. πληθ. | πρόσωπο που παίζει χαρτιά, συνήθ. κατά σύστημα, που έχει πάθος με τη χαρτοπαίξια. Επίσης **χαρτοπαίκτρια** (η) [1866].

μακρηγορώ ρ. αμετβ. | μακρηγορείς... | μακρηγόρησα | (λόγ.) μιλώ για πολλή ώρα, κάνω εκτενή αναφορά σε κάτι (συνήα με περιττά στοιχεία, άσχετα με το θέμα μου): *δεν θα μακρηγορήσω. θα είμαι σύντομος και περιεκτικός* ΣΥΝ. μακρολογώ, πολυλογώ ΑΝΤ. βραχυλογώ, λακωνίζω. — **μακρηγορία** (η) | αρχ. |. • ΣΧΟΛΙΟ λ. *σύνθετος*. | ΕΥΓΥΜ. < αρχ. *μακρηγορώ* (-έω) < *μακρ(ο)-* + *-ηγορώ* (με έκταση του αρχικού φωνήεντος εν συνθέσει) < *άγυρά* |.

ντράμερ (ο) | άκκλ. | ο μουσικός που παίζει ντραμς (βλ. λ.). Επίσης **ντραμίστας**. | ΕΥΓΥΜ. < αγγλ. drummer < drums, βλ. κ. *ντραμς* |.

ανηφόρα (η) | χωρ. γεν. πληθ. | 1. έδαφος με κλίση προς τα άνω δρόμος ανηφορικός ΣΥΝ. ανήφορος, ανηφόρι, άνοδος, ανωφέρεια ΑΝΤ. κατήφορος, κατηφορία, κάτωδος, κατωφέρεια 2. (λογот.-μτφ) η πρόοδος, η εξέλιξη (που συνοδεύεται και από δυσκολίες) «*η ζωή τραβάει την ανηφόρα*» (Γ Ρίτσος). Επίσης **ανηφορία** — (υποκ.) **ανηφορίσσα** (η). | ΕΥΓΥΜ. < *ανηφόρι*, υποκ. του *ανήφορος* (βλ. λ.) |.

γιδόστρατα (η) | χωρ. γεν. πληθ. | ορεινός δρόμος, στενός, ανηφορικός και απότομος, που μόνο κατσίκια μπορούν να διασχίσουν ΣΥΝ. κατσικόδρομος. Επίσης **γιδόστρατα** (το).

φραπέ επίθ. | άκκλ. | (ρύφημα από στιγμιαίο καφέ) που παρασκευάζεται με ανακίνηση σε σέικερ, κρύο και με αφρό. | ΕΥΓΥΜ. < γαλλ. frappé, μτχ. του ρ. frapper «*χτυπάω*», ονοματοπ. λ. |. **φραπές** (ο) | φραπέδες | (λαϊκ.-προφωρ.) ο καφές φραπέ. Επίσης **φραπέ** (το). — (υποκ.) **φραπεδάκι** (το), (εμφωτ.) **φραπεδιά** (η).

χαρμοσύνη (η) | χωρ. πληθ. | η βαθιά χαρά, η ψυχική ευχαρίστηση ΣΥΝ. ευφροσύνη, χαρά, τέρψη. Επίσης **χαρμονή**. | ΕΥΓΥΜ. μετγν., ουσιαστικοπ. θηλ. του αρχ. επιθ. *χαρμόσυνη*; (βλ. λ.) |.

ασχήμια κ. (λαϊκ.) **ασκήμια** (η) η έλλειψη ομορφιάς, η ιδιότητα του άσχημου: *παρά την ~ του, ήταν συμπαθητικός άνθρωπος* ΣΥΝ. δυσμορφία, κακομορφία ΑΝΤ. ομορφιά. Επίσης (λογот.-λαϊκ.) **ασχημάδα** | μεσν. | κ. **ασκημάδα**.

μωαμεθανισμός (ο) [1823] | χωρ. πληθ. | ΘΡΗΣΚ. η θρησκεία που ίδρυσε ο προφήτης Μωάμεθ, μία από τις μεγαλύτερες σήμερα στον κόσμο, σύμφωνα με την οποία ένας είναι ο Θεός, ο Αλλάχ, και ο Μωάμεθ ο τελευταίος προφήτης του και του οποίου οι αρχές είναι συγκεκριμένες στο Κοράνιο (βλ. κ. λ. *ισλαμισμός*) ΣΥΝ. μουσουλμανισμός, ισλάμ. **μωαμεθανός** (ο) [1823], **μωαμεθανή** (η), **μωαμεθανικός**, -ή, -ό [1851].

μισογύνης (ο) | μισογύνηδες | πρόσωπο που τρέφει αισθήματα αποστροφής προς το γυναικείο φύλο (βλ. λ. *μισάνδρος*). — **μισογυνία** (η) | μετγν. | κ. **μισογυνισμός** (ο). | ΕΥΓΥΜ. μετγν. < *μισο-* (< *μισώ*) + *-γύνης* < *γυνή* |.

εκλαϊκεύω ρ. μετβ. [εκλαϊκευ-σα, -θηκα (καθ.μ., -τηκα), -μένος] απλουστεύω, κάνω κάτι πιο απλό, ώστε να γίνεται κατανοητό από τον λαό, προσιτό και αφομοιώσιμο από το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο: *σε μια σειρά δημοσιευμάτων προσπάθησε να εκλαϊκεύσει σύγχρονες επιστημονικές θεωρίες* ΣΥΝ. απλοποιώ ΑΝΤ. δυσκολεύω. — **εκλαϊκευση** (η). **εκλαϊκευτής** (ο). **εκλαϊκευτριά** (η). — ΣΧΟΛΙΟ λ. εκ, εξατομικεύω.

[ΕΤΥΜ. Μεταφρ. δάνειο από αγγλ. popularise].

σπαγγέτι (το) [άκλ.]. 1. (καθ.μ.) μακρόστενα λεπτά μακαρόνια ΣΥΝ. **πάστα** 2. φαγητό από τα παραπάνω μακαρόνια με διάφορες σάλτσες και τυρί: ~ *καρμπονάρα / μπολονέζ / ναπολιτάνα* 3. (συνεκδ.) τυποποιημένη συσκευασία με τα παραπάνω μακαρόνια ή πιάτο με το παραπάνω φαγητό, που σερβίρεται σε εστιατόριο ή διανέμεται στο σπίτι: *παρήγγειλα δύο ~ || αγοράζω ένα πακέτο ~* ΦΡ. **σπαγγέτι γουέστερν** ταινία γουέστερν ευρωπαϊκής παραγωγής με Ιταλό σκηνοθέτη και συχνά Ιταλούς ηθοποιούς, στην οποία συνήθ. πρωταγωνιστούσε ένας Αμερικανός στार και που κατά κύριο λόγο είχε γυριστεί στην Ισπανία: *πασίγνωστα είναι τα ~ με πρωταγωνιστή τον Κλιντ Ήσγουντ και σκηνοθέτη τον Σέρτζιο Λεόνε*. Επίσης **σπαγγέτο** (το) (σημ. 1, 2, 3).

[ΕΤΥΜ. < ιταλ. spaghetti (πληθ.) < spago «σπάγκος» (βλ. λ. σπάγκος)].

ντεμακιγιάζ (το) [άκλ.]. η αφαίρεση τού μακιγιάζ (βλ. λ.) από το πρόσωπο και τον λαιμό με τη χρησιμοποίηση ειδικών καλλυντικών προϊόντων. Επίσης **ντεμακιγιάρισμα**. — **ντεμακιγιάρω** ρ.

[ΕΤΥΜ. < γαλλ. démaquillage. Βλ. κ. μακιγιάζ].

λενινισμός (ο) [χωρ. πληθ.] το σύνολο των θεωριών του Λένιν, θεωρητικού και φιλοσόφου του κομμουνιστικού κινήματος, που αποτελούν το ιδεολογικό θεμέλιο του μαρξισμού-λενινισμού (βλ. λ. *μαρξισμός-λενινισμός*). ιδ. οι θεωρητικές του τοποθετήσεις για τη δικτατορία του προλεταριάτου και τον ιμπεριαλισμό. — **λενινιστής** (ο). **λενινίστρια** (η). **λενινιστικός**, -ή, -ό.

[ΕΤΥΜ. Μεταφορά του γαλλ. léninisme < Lenin, επώνυμο-ψευδώνυμο του Ρώσου μαρξιστή ηγέτη V.I. Ulyanov (1870-1924)].

μάντρώων ρ. μετβ. [μάντρω-σα, -θήκα, -μένος] (καθ.μ.) 1. κλείνω (ζώα) μέσα σε μαντρί, τα σταβλίζω 2. περιβάλλω (χώρο) με μάντρα 3. (μτφ.-εκφραστ.) περιορίζω (κάποιον) σε συγκεκριμένο χώρο: *έχει μαντρώσει τα παιδιά στο σπίτι, για να διαβάσουν*. Επίσης **μαντρίζω** [μεσν.]. — **μάντρωμα** κ. **μάντριομα** (το).

χουβαρντάς κ. **κουβαρντάς** (ο) [χούβαρντάδες], **χουβαρντού** κ. **κουβαρντού** (η) [χουβαρντούδες] (λαϊκ.) πρόσωπο που ξοδεύει με άνεση για τους άλλους, που δεν ταγγουνεύεται: *άνθρωπος ~ και γλεντζές ήταν αγαπητός σε όλους* ΣΥΝ. ανοιχτοχέρης, γενναιοδωρός, γαλαντόμος ΑΝΤ. σφιχτοχέρης, ταγγούννης, μίζερος. — **χουβαρντάδικος**, -η, -ο κ. **κουβαρντάδικος**, **χουβαρντάδικα** κ. **κουβαρντάδικα** **χουβαρντσούνη** κ. **κουβαρντσούνη** (η).

[ΕΤΥΜ. < τουρκ. hovarda].

χουγιάζω ρ. αμετβ. [χούγιαζα] (διαλέκτ.) φωνάζω δυνατά από απόσταση. — **χούγιασμα** κ. **χουγιαχτό** (το).

[ΕΤΥΜ. < σλαβ. hujati], με προσαρμογή κατά τα ρ. σε -άζω].

χουζούρεύω ρ. αμετβ. [χουζούρεψα, -μένος] μένω ξαπλωμένος στο κρεβάτι, αφού ξυπνήσω, χωρίς να κάνω τίποτα και απολαμβάνοντας αυτή την κατάσταση: *τα κυριακάτικα πρωινά ~ μέχρι αργά στο κρεβάτι* ΣΥΝ. τεμπελιάζω, αράζω, ραχατεύω. — **χουζούρεμα** κ. **χουζούρι** (το).

κορνέτα (η) [δύσchr. κορνετών] 1. μικρό ξύλινο πνευστό όργανο σε σχήμα κέρατος 2. χάλκινο πνευστό όργανο με επιστόμιο και τρία πιάτνια, που μοιάζει με την τρομπέτα, αλλά είναι μικρότερο και με λιγότερο καθαρό ήχο· χρησιμοποιείται κυρ. στα εμβατήρια. Επίσης **κορνέτο** (το). — **κορνετίστας** (ο).

[ΕΤΥΜ. < ιταλ. cornetta < cornu «κέρας, κέρατο» < λατ. cornu].

κοχλάζω κ. **χοχλάζω** ρ. αμετβ. [κόχλασα] 1. (για υγρά, κυρ. νερό) βρίσκομαι σε σημείο βρασμού, αναταράσσομαι από τον βρασμό: *όταν το νερό αρχίσει να κοχλάζει, ρίχνετε τα μακαρόνια* ΣΥΝ. αναβράζω, βράζω 2. (μτφ.) βρίσκομαι σε έντονη αναστάτωση, σε μεγάλη ένταση: *~ από θυμό || η αγανάκτηση κόχλαζε μέσα του! || ήταν στην εφηβεία, τότε που κοχλάζει το αίμα στις φλέβες* (τότε που είναι κανείς θερμόαιμος) ΣΥΝ. εξάπτομαι ΑΝΤ. ηρεμώ. Επίσης **χοχλακίζω** κ. **χοχλακίζω** [μεσν.]. — **κοχλασμός** (ο) κ. **κόχλασμα** (το) [μτγν.] κ. **κοχλάκιμα** κ. **χοχλάκιμα** κ. **χοχλάκισμα** (το).

[ΕΤΥΜ. μτγν. < αρχ. κοχλάζω (με προληπτική ανομοίωση), αναδιπλασιασμένος τ. θέματος, που είναι προϊόν ονοματοποιίας (πβ. πα-φλάζω). Ίσως συνδέεται με τη λ. χάλιζα].

μέγκλα (η) [χωρ. πληθ.] (λαϊκ.) ως χαρακτηρισμός για κάτι πάρα πολύ καλό. Επίσης **μέγκλος** (ο).

πιλοπώλειον (το) [1887] (λόγ.) κατάσταση που πωλεί καφέλα ΣΥΝ. καπελάδικο. — **πιλοπώλης** (ο) [1894].

ιδρυματοποίηση (η) [-ης κ. -ήσεως] [χωρ. πληθ.] **1.** η εισαγωγή ασθενών σε ίδρυμα **2.** η κατάσταση του ιδρυματισμού. — **ιδρυματοποιώ** ρ. [-είς...].

κληρικαλισμός (ο) [χωρ. πληθ.] η κληρικοκρατία (βλ.λ.). Επίσης **κληρικισμός**.

ρομάντζα (η) [χωρ. γεν. πληθ.] **1.** μουσ. ενόργανη μουσική σύνθεση με συναισθηματικό, λυρικό χαρακτήρα **2.** (μτφ.) η ονειροπόληση, ο ρεμβασμός: *πάνω στη γλυκιά ~ άρχισαν τα τραγουδάκια || πήγαν ~ στην παραλία*. Επίσης **ρομαντζάδα**.

αμβλύωπία (η) [χωρ. πληθ.] ΙΑΤΡ. παροδική ή μόνιμη αδυναμία της όρασης, που οφείλεται σε αβιταμίνωση, νεφροπάθεια κ.ά. ΣΥΝ. θολούρα, θαμπάδα. ΑΝΤ. οξωπία. — **αμβλύωπας** κ. (λόγ.) **αμβλύωψ** [αρχ.] [αμβλύωπος] (ο/η), **αμβλυωπικός**, -ή, -ό

λησμονιά [μεσν.] κ. **αλησμονιά** (η) (λογοτ.) η έλλειψη μνήμης, το να ξεχάσει κανείς (κάποιον/κάτι) ή να τον ξεχάσουν ΣΥΝ. λήθη Φρ. **νερό τής λησμονιάς** το νερό που, κατά τη λαϊκή αντίληψη, πίνουν οι νεκροί στον Άδη και λησμονούν τα επίγεια. Επίσης **λημοσύνη** [αρχ.] (βλ.λ.) κ. **λησμονησιά** κ. **αλησμονησιά**.

σανός (ο) **1.** (περιληπτ.) χόρτο από διάφορα αγρωστώδη και άλλα φυτά (λ.χ. βρόμη, τριφύλλι κ.ά.), που θερίζεται πριν ωριμάσει πλήρως και αποξηραίνεται με διάφορα μέσα, για να χρησιμοποιηθεί στη συνέχεια ως ζωοτροφή. Φρ. **τρώω σανό** είμαι αφελής ή βλάκας ΣΥΝ. τρώω κουτόχορτο **2.** (εϊδικότ.) **σανά** (τα) το σύνολο της συγκομιδής του παραπάνω χόρτου. Επίσης **σανό** (το) (σημ. 2). — **σανοπώλης** (ο) [1897], **σανοπωλείο** (το).

θρούμπι (το) [χωρ. γεν.] αρωματικό φυτό, τα φύλλα και οι βλαστοί του οποίου χρησιμοποιούνται ως καρύκευμα (ισυνεκδ.) τα ίδια τα φύλλα και οι βλαστοί αυτού του φυτού. Επίσης **θρούμπη** (η).

πιλοτιέρα (η) [χωρ. γεν. πληθ.] ΝΑΥΤ. το πλοiάριο του πιλότου, πλοηγίδα (βλ.λ.). Επίσης **πιλοτίνα**.

ασπριτζής (ο) [ασπριτζήδες] (λαϊκ.) πρόσωπο που ασβεστώνει τοίχους ΣΥΝ. υδροχρωματιστής, ασβεστάς. Επίσης **ασπριστής**.

καρικατούρα (η) [χωρ. γεν. πληθ.] **1.** η γελοιογραφία **2.** (μτφ.) οτιδήποτε αντιγράφει ανεπιτυχώς ένα πρότυπο ΣΥΝ. σκιά. — **καρικατούριστας** (ο).

βιογράφος (ο/η) [1856] συγγραφέας βιογραφίας. — **βιογράφηση** (η), **βιογραφή** ρ. [1829] [-είς...]. — ΣΧΟΛΙΟ λ. *πολυγράφος*.

υδρωπικία (η) [χωρ. πληθ.] ΙΑΤΡ. η μη φυσιολογική συγκέντρωση ορώδους υγρού, που βγαίνει από το αίμα, σε κοιλότητες ή κοίλα όργανα του σώματος ή ακόμη σε ενδιάμεσους ιστούς. — **υδρωπικός**, -ή, -ό [αρχ.].

μειξοπαρθένα κ. **μιξοπαρθένα** (η) [χωρ. γεν. πληθ.] (ειρων.) η γυναίκα που υποκρίνεται ότι δεν διαθέτει σεξουαλικές εμπειρίες εκδηλώνοντας σεμνότυφη συμπεριφορά. Επίσης **μειξοπαρθένος** κ. **μιξοπαρθένος** [αρχ.].

τσαμπουνά (κ. -άω) ρ. άμετβ. [τσαμπουνάς... | (σπάν.) τσαμπούνησαι] (λαϊκ.) **1.** (αρχικά) παίζω την τσαμπούνα (βλ.λ.) **2.** (συνήθ. μτφ.) φλυαρώ ακατάπυστα, λέγοντας ανοησίες: *μιλώ χωρίς νόημα: τι τσαμπουνάει αυτός; || τι κάθεται και μου τσαμπουνάς; ΣΥΝ. μωρολογώ, αεροκοπανώ, παραληρώ*. Επίσης **τσαμπουνίζω** [μεσν.], — **τσαμπούνημα** κ. **τσαμπούνισμα** (το).

διαμάχη (η) [αρχ.] [διαμαχών] **1.** έντονη αντιπαράθεση αντιτιθέμενων ομάδων ή των ιδεών που αντιπροσωπεύονται από αυτές: ~ *εργατών και εργοδοσίας* || η συγκεκριμένη ερμηνευτική προσέγγιση του κειμένου θα αποτελέσει αντικείμενο *οξείας επιστημονικής* ~ ΣΥΝ. διαπάλη, ανταγωνισμός **2.** αντιπαράθεση που καταλήγει σε μικρότερη ή μεγαλύτερης έκτασης διένεξη και προστριβή *οικογενειακές / πολιτικές / θρησκευτικές / κομματικές / δικαστικές* ~ ΣΥΝ. έριδα, φιλονικία, σύγκρουση, τσακωμός, καβγάς. — **διαμάχομαι** ρ [αρχ.].

κακοσφυγμία (η) [χωρ. πληθ.] ΙΑΤΡ. ό μη φυσιολογικός, ανώμαλος σφυγμός. Επίσης **κακοσφυξία** [μτγν.].

Το Τμήμα Λεξικού, το οποίο επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης δεδομένων όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ, ελλείπει και σχετικής σαφούς διευκρινιστικής οδηγίας στους επίσημους «όρους αποδοχής λέξεων», ακολουθεί μία συγκεκριμένη πρακτική με σκοπό την αποδελτίωση του συγκεκριμένου βοηθήματος και την ένταξη των αντίστοιχων κλιτικών τύπων των «υπολημμάτων» του ΛΝΕΓ στην εν λόγω βάση δεδομένων. Η πρακτική αυτή συνίσταται στην υιοθέτηση των κάτωθι επτά (7) παραδοχών:

A. Υπολήμματα επίθετα. Π.χ. μωαμεθανικός, -ή, -ό (φωτ. 2). Κλίνονται κανονικά σε όλα τα γένη.

B. Υπολήμματα ρήματα. Π.χ. διαμάχομαι (φωτ. 4). Κλίνονται μόνο στο ενεστωτικό τους θέμα (ενεστώτα και παρατατικό) και μόνο στη φωνή (ενεργητική ή παθητική) που ορίζει το λεξικό, σύμφωνα και με τους επίσημους «όρους αποδοχής λέξεων», στους οποίους ρητώς αναφέρεται (κεφ. Δ, παρ. 9) ότι «*Τα λιγοστά ρήματα στα οποία δεν δίνεται αόριστος από τα βοηθήματα, ούτε γίνεται κάποιο σχόλιο (λ.χ. χέω), είναι δεκτά μόνο με το ενεστωτικό τους θέμα (ενεστώτα και παρατατικό)*». Στο αοριστικό τους θέμα κλίνονται μόνον εάν αυτό τεκμαίρεται στο άλλο λεξικό (ΛΚΝ).

Γ. Υπολήμματα ουσιαστικά (υποκοριστικά του κυρίως λήματος). Π.χ. ανηφορίτσα (φωτ. 2). Κλίνονται σύμφωνα με τους μορφολογικούς περιορισμούς (απουσία πτώσεων ή αριθμών) της Γραμματικής και των «όρων αποδοχής λέξεων».

Δ. Υπολήμματα ουσιαστικά (σε κύριο λήμμα που δεν είναι ουσιαστικό). Π.χ. υπολήμμα κοχλασμός στο κυρίως λήμμα κοχλάζω (φωτ. 3). Κλίνονται κανονικά σε όλες τις πτώσεις και τους αριθμούς, εκτός εάν το υπολήμμα αυτό εμφανίζει στο ΛΚΝ μορφολογικούς περιορισμούς (απουσία πτώσεων ή αριθμών), οπότε ακολουθούμε τις υποδείξεις του ΛΚΝ.

Ε. Υπολήμματα ουσιαστικά (σε κύριο λήμμα που είναι άκλιτο ουσιαστικό). Π.χ. υπολήμμα ντραμίστας στο κυρίως λήμμα ντράμερ (φωτ. 2). Κλίνονται κανονικά σε όλες τις πτώσεις και τους αριθμούς, εκτός εάν το υπολήμμα αυτό εμφανίζει στο ΛΚΝ μορφολογικούς περιορισμούς (απουσία πτώσεων ή αριθμών), οπότε ακολουθούμε τις υποδείξεις του ΛΚΝ.

Ζ. Υπολήμματα ουσιαστικά (σε κύριο λήμμα που είναι ουσιαστικό, αλλά με έννοια ή σημασία διαφορετική από του υπολήμματος). Π.χ. υπολήμμα μωαμεθανός στο κυρίως λήμμα μωαμεθανισμός {χωρ. πληθ.} (φωτ. 2). Κλίνονται κανονικά σε όλες τις πτώσεις και τους αριθμούς (ανεξάρτητα από τους μορφολογικούς περιορισμούς που συνοδεύουν το κυρίως λήμμα), εκτός εάν το υπολήμμα αυτό εμφανίζει στο ΛΚΝ μορφολογικούς περιορισμούς (απουσία πτώσεων ή αριθμών), οπότε ακολουθούμε τις υποδείξεις του ΛΚΝ.

Η. Υπολήμματα ουσιαστικά (σε κύριο λήμμα που είναι ουσιαστικό και με έννοια ή σημασία ταυτόσημη με του υπολήμματος). Π.χ. υπολήμμα χαρμονή στο κυρίως λήμμα χαρμοσύνη (φωτ. 2), υπολήμμα τρόχασμα στο κυρίως λήμμα τροχασμός (φωτ. 2), υπολήμμα γιδόστρατο στο κυρίως λήμμα γιδόστρατα (φωτ. 2), υπολήμμα μέγκλος στο κυρίως λήμμα μέγκλα (φωτ. 4), υπολήμμα κληρικισμός στο κυρίως λήμμα κληρικαλισμός (φωτ. 4), υπολήμμα πιλοτίνα στο κυρίως λήμμα πιλοτιέρα (φωτ. 4), υπολήμμα λησμονησιά στο κυρίως λήμμα λησμονιά, υπολήμμα θρούμπη στο κυρίως λήμμα θρούμπι κ.ο.κ. Κλίνονται σύμφωνα με τυχόν μορφολογικούς περιορισμούς (απουσία πτώσεων ή αριθμών) που συνοδεύουν το κυρίως λήμμα, εκτός εάν το ίδιο υπολήμμα (ή το κυρίως λήμμα) στο ΛΚΝ κλίνεται ομαλά σε όλες τις πτώσεις και τους αριθμούς, οπότε ακολουθούμε τις υποδείξεις του ΛΚΝ.

Προκειμένου όμως να αποφύγει τις αυθαιρεσίες, το Τμήμα Λεξικού σας ζητά να επιβεβαιώσετε την ορθότητα των 7 ως άνω παραδοχών με 7 διαφορετικές απαντήσεις (Συμφωνώ ή Διαφωνώ).

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: 111 Α: συμφωνούμε – 111 Β: συμφωνούμε – 111 Γ: συμφωνούμε – 111 Δ: συμφωνούμε – 111 Ε: συμφωνούμε – 111 Ζ: συμφωνούμε – 111 Η: συμφωνούμε

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 112

Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) ληματογραφούνται χιλιάδες λήμματα (ως επί το πλείστον ουσιαστικά, επίθετα και ρήματα), στα οποία δεν δίδεται καν ερμήνευμα, ούτε βέβαια και κάποια πληροφορία για την κλίση τους. Το μόνο που εμφανίζεται αμέσως μετά την κεφαλή του λήμματος είναι ένα μικρό βελάκι, με το οποίο γίνεται παραπομπή σε άλλο, παρεμφερές

εννοιολογικά, λήμμα (ας το πούμε «λήμμα υποδοχής» για να μπορέσουμε να συνεννοηθούμε). Στο ερώτημα αυτό δεν θα μας απασχολήσουν τα ουσιαστικά με βελάκι και τα επίθετα με βελάκι, αφού το ζήτημα γι' αυτά επιλύθηκε με το προηγούμενο ερώτημα Νο 111. Εδώ θα ασχοληθούμε μόνο με τα 335 (τριακόσια τριάντα πέντε) ρήματα με βελάκι, εξετάζοντάς τα ομαδικά και όχι ένα – ένα. Μπορείτε να παρατηρήσετε δειγματοληπτικά, εν είδει παραδείγματος, κάποια από αυτά στην παρακάτω φωτ. 1. Αυτά που βλέπετε στη φωτ. 1 αριστερά (με έντονους χαρακτήρες) ας τα πούμε «ρήματα με βελάκι» και αυτά που βλέπετε δεξιά ας τα πούμε «ρήματα υποδοχής».

αγροικῶ ρ. → γροικῶ
αποδείχνω ρ. → αποδεικνύω
βαργῶ ρ. → βαρυγγῶ
βογγίζω ρ. → βογγῶ
γίγαντεύω ρ. → γιγαντώνω
διαβιβρώσκω ρ. → διαβρώνω
ιατρεύω ρ. → γιατρεύω
ιατρεύω ρ. → γιατρεύω
καρπούμαι ρ. → καρπώνομαι
κατακάθημαι ρ. → κατακάθομαι
μερεύω ρ. → ημερεύω
νέθω ρ. → γνέθω
ξουρίζω ρ. → ξυρίζω
περιφράζω ρ. → περιφράσσω
σκορπῶ ρ. → σκορπίζω
φελῶ ρ. → ωφελῶ
ψένω ρ. → ψήνω

Το πρόβλημα εντοπίζεται στο εξής: τα «ρήματα υποδοχής», στα οποία γίνεται παραπομπή, έχουν μεν ερμήνευμα και κλιτικές πληροφορίες, αλλά αυτές αφορούν το ρήμα αυτό το ίδιο και όχι εκείνο με το βελάκι. Η δε μεταφορά, ένταξη, παρουσίαση και σύνταξη των ρημάτων με βελάκι στα «ρήματα υποδοχής» παρουσιάζει μία μεθοδολογική ασυνέπεια, καθότι εφαρμόζονται τρεις διαφορετικές πρακτικές από τον λεξικογράφο. Τούτο έχει σαν συνέπεια να συγκροτούνται τρεις διαφορετικές ομάδες «ρημάτων με βελάκι», τις οποίες θα εξετάσουμε ευθύς αμέσως.

1^η Ομάδα. Σε κάποια «ρήματα υποδοχής» αμέσως μετά την κεφαλή του λήμματος (ακριβώς δίπλα τους και πριν τις κλιτικές πληροφορίες) εμφανίζεται και το εννοιολογικά παρεμφερές «ρήμα με βελάκι». Ακολουθούν κλιτικές πληροφορίες και έπεται το ερμήνευμα. Μπορείτε να παρατηρήσετε δειγματοληπτικά, εν είδει παραδείγματος, κάποια από αυτά στην παρακάτω φωτ. 2.

αλείφω κ. **αλείβω** ρ. μετβ. {άλει-ψα, -φτηκα, -μένος} 1. καλύπτω
ατακτώ κ. **αταχτώ** ρ. αμετβ. [αρχ.] {ατακτείς, | ατάκτησα} 1. είμαι
ικανώνω κ. **ενικανώνω** ρ. μετβ. {ικάνω-σα, -θηκα, -ωμένος} (σπάν.)
ισιώνω κ. **ισώνω** ρ. μετβ. {ίσιω-σα, -μένος} 1. φέρνω (κάτι) στην ευ-
οζοντίζω [1876] κ. **οζονίζω** ρ. μετβ. {οζόντισ-α, -θηκα, -μένος} απο-
απιθώνω κ. (λαϊκ.) **πιθώνω** ρ. μετβ. {απίθω-σα, -θηκα, -μένος} (λαϊκ.)
φτωχαίνω κ. (λόγ.) **πτωχαίνω** ρ. μετβ. κ. αμετβ. {φτώχυνα} ♦ 1.
ταίζω κ. (λαϊκότ.) **ταγίζω** ρ. μετβ. {τάισ-α, -τηκα, -μένος} (λαϊκ.) 1. δί-
υφαίνω κ. (λαϊκ.) **φαίνω** ρ. μετβ. {ύφα-να, -νθηκα, -σμένος} 1. πλέκω
θαμπώνω κ. (λόγ.) **θαμβώνω** ρ. μετβ. κ. αμετβ. {θάμπω-σα, -θηκα,
 -μένος} ♦ (μετβ.) 1. κάνω (κάτι) θαμπό: *οι αναπνοές θάμπωσαν τα τζά-*
μοσχοπουλώ (κ. -άω) κ. (λαϊκ.) **μοσκοπουλώ** ρ. μετβ. {μοσχοπου-
 λάς... | μοσχοπουλ-ησα, -ιέμαι, -ήθηκα, -ημένος} (εκφραστ.) πουλώ σε
πλάθω κ. (λόγ.) **πλάσσω** ρ. μετβ. {έπλασα, πλάσ-τηκα (λογ. -θηκα),
 -μένος} 1. δημιουργώ (κάτι) και του δίνω μορφή: *ο Θεός έπλασε τον*
σιάζω κ. **σάζω** κ. **σιάχνω** ρ. μετβ. κ. αμετβ. {έσιαξα, σιάχτηκα, σιαγ-
 μένος} (λαϊκ.) ♦ 1. (μετβ.) ισιώνω, συγυρίζω: ~ *τη φούστα μου* ♦ 2.
φλομώνω κ. **φλομιάζω** ρ. μετβ. κ. αμετβ. {φλόμω-σα κ. -ιασα, -ώθη-
 κα κ. -ιάστηκε, -ωμένος κ. -ιασμένος} ♦ (μετβ.) 1. ναρκώνω (ψάρια)
χαλυβδώνω [1895] κ. **χαλυβώνω** [1766] ρ. μετβ. {χαλύβδω-σα, -θη-
 κα, -μένος} 1. μετατρέπω (τον σίδηρο) σε χάλυβα με ειδική επεξεργα-
χερομαχώ κ. **χειρομαχώ** [μτγν.] ρ. αμετβ. {χερομαχείς... | χερομά-
 χησα} αγωνίζομαι να κερδίσω τα προς το ζην με χειρωνακτική εργα-
κούρδίζω κ. **κουρντίζω** κ. **χορδίζω** ρ. μετβ. {κούρδισ-α, -τηκα,
 -μένος} 1. θέτω σε λειτουργία μηχανισμό γυρίζοντας, περιστρέφοντας
ανατρέφω [αρχ.] κ. (προφωρ.-λογουτ.) **αναθρέφω** [μεσν.] ρ. μετβ.
 {ανέθρεψα κ. (καθημ.) ανάθρεψα, ανατράφηκα (λόγ. ανετράφην, -ης,
 -η -, μτχ. ανατραφείς, -είσα, -έν), αναθρεμμένος (λόγ. ανατεθραμμέ-

2^η Ομάδα. Σε κάποια άλλα «ρήματα υποδοχής» παρατίθενται πρώτα οι κλιτικές πληροφορίες, ακολουθεί το ερμήνευμα και τέλος κάτω κάτω παρατίθεται ως «υπολήμμα» το «ρήμα με βελάκι», το οποίο όμως δεν συνοδεύεται από καμία απολύτως κλιτική πληροφορία. Μπορείτε να παρατηρήσετε δειγματοληπτικά, εν είδει παραδείγματος, κάποια από αυτά στις παρακάτω φωτ. 3, 4, 5, 6.

αναλίσκω ρ. → αναλώνω

αναλώνω ρ. μετβ. {ανάλω-σα. -θηκα. -μένος} 1. ξοδεύω (χρήματα, σκέψη, χρόνο, δυνάμεις κ.λπ.) για ορισμένο σκοπό *ανάλωσε όλες του τις δυνάμεις για την ανόρθωση της επιχείρησης ΣΥΝ καταναλώνω, δαπανώ* 2. (μεσοπαθ. **αναλώνομαι** +σε) δαπανώ σωματικές ή/και ψυχικές δυνάμεις για ορισμένο σκοπό: *αντί να αναλώνεστε σε ανώφελες συζητήσεις, γιατί δεν πηγαίνετε να εξετάσετε το πρόβλημα επί τόπου, Επίσης αναλίσκω [αρχ.]*

αντικατασταίνω ρ. → αντικαθιστώ

αντικαθιστώ ρ. μετβ. {αντικαθιστάς. [άντι-κατέστησα. -καθίσταμαι. -καταστάθηκα. -κατεστημένος} 1. τοποθετώ, χρησιμοποιώ (κάτι) στη θέση άλλου λόγω φθοράς, βλάβης, απώλειας κ.λπ.: *αποφάσισε ν' αντικαταστήσει την παλιά του βιβλιοθήκη με μια καινούργια μεγαλύτερη || έδωσε εντολή να αντικατασταθούν αμέσως τα μηχανήματα που παθαίνουν συχνά βλάβες ΣΥΝ αλλάζω, ανταλλάσσω* 2. (για πρόσ) απαλλάσσω (κάποιον) από το καθήκον, τον ρόλο του ή καλύπτω την απουσία του είτε τοποθετώντας άλλον στη θέση του είτε αναλαμβάνοντας ο ίδιος το καθήκον, τον ρόλο του. *αντικατέστησε όλο το προσωπικό με ανθρώπους της εμπιστοσύνης του || επειδή αρρώστησε, τον αντικατέστησα εγώ. Επίσης (λαϊκ.) αντικατασταίνω*

αποδείχνω ρ. → αποδεικνύω

αποδεικνύω ρ. {μεσν.} μετβ. {ἀπέδειξα, αποδείχ-θηκα (καθημ. -τηκα κ. λόγ. απεδείχθην. -ης. -η. , μτχ. αποδειχθείς, -είσα, -έν), αποδεδειγμένος} 1. δείχνω με αδιαμφισβήτητο τρόπο ότι (κάτι) υπάρχει, είναι αληθές ή ορθό ο συνηγορος *απέδειξε την αθωότητα της κατηγορουμένης με ατράνταχτα στοιχεία || του απέδειξα ότι είχε άδικο και άλλαξε γνώμη ΣΥΝ τεκμηριώνω •* 2. (μεσοπαθ. **αποδεικνύομαι**) φαίνομαι εκ των πραγμάτων ότι είμαι κάτι, διαπιστώνεται τελικά ότι είμαι κάτι οι υποσχέσεις του αποδείχθηκαν απατηλές || *απεδείχθη αντάξιος της αποστολής που του ανέθεσαν || ο οργανισμός του αποδείχθηκε ανθεκτικότερος από όσο νομίζαμε* 3. (η μτχ **αποδεδειγμένος**, -η, -ο) βλ.λ. Επίσης (καθημ.) **αποδείχνω** ◀ ΣΧΟΛΙΟ λ. δείχνω

αποκόβω ρ. → αποκόπτω

αποκόπτω ρ [αρχ.] {απέκοψα, αποκό-πηκα, -μμένος} **1.** (λόγ.-σπάν) αφαιρώ κόβοντας. κόβω (τμήμα από το σώμα στο οποίο ανήκει) **2.** (ειδικότ.-σπάν) σταματώ τον θηλασμό (σε βρέφος): τ' *απόκοψα* το παιδί ΣΥΝ απογαλακτίζω **3.** (συνήθ μτφ) απομακρύνω (κάποιον από χώρο στον οποίο άλλοτε ανήκε): προσπάθησαν με κάθε τρόπο να αποκόψουν τον γυιο τους από τις κακές του παρέες || με την αιφνιδιαστική τους επίθεση απέκοψαν την εμπροσθοφυλακή από το κυρίως στράτευμα ΣΥΝ αποσπώ. Επίσης (καθημ) **αποκόβω** [μεσν.] (σημ 2).

αρχινίζω ρ. + αρχίζω

αρχινώ ρ → αρχίζω

αρχίζω ρ μετβ κ αμετβ {άρχισα} ♦ **1.** (μετβ) κάνω την αρχή (πράξης ή έργου): αυτός *άρχισε* τον καβγά || *αρχίζει* τη δουλειά του / να δουλεύει στις 7 00 το πρωί ΣΥΝ βάζω μπρος, ξεκινώ, πιάνω (να), ανοίγω, (αρχαιοπρ.) άρχομαι ΑΝΙ τελειώνω, σταματώ, τερματίζω, φέρω εις πέρας ♦ (αμετβ.) **2.** κάνω την αρχή (σε πράξη, δραστηριότητά μου) είναι καιρός ν' *αρχίσουμε* || *αρχίζουμε* νωρίς το πρωί **3.** βρίσκομαι στην πρώτη στιγμή ή στο πρώτο στάδιο τής εμφάνισης, τής εξέλιξης, τής δραστηριότητας, τής λειτουργίας μου *κανείς δεν ξέρει πότε άρχισε η σύγκρουση ανάμεσα στις δύο οικογένειες* || *η παράσταση / η ταινία / η εκπομπή / το ματς αρχίζει* στις 20 30 **4.** (απρόσ. **αρχίζει**) για τη δήλωση έναρξης: *άρχισε να βρέχει* Επίσης (λαϊκ) **αρχινώ** [μεσν.] {-άς. .} κ **αρχινίζω** [μεσν.]. ◀ ΣΧΟΛΙΟ λ. εργαστικός, -ίζω

γιγαντεύω ρ. → γιγαντώνω

γιγαντώνω ρ. μετβ. [1887] {γιγάντω-σα, -θηκα, -μένος} δίνω (σε κάτι) γιγαντιαίες διαστάσεις, μεγαλώνω πάρα πολύ *γιγαντώθηκε ο πόθος τους για λευτεριά* Επίσης **γιγαντεύω** [1896]. — **γιγάντεμα** (το) κ **γιγάντωση** (η).

δειπνίζω ρ. → δειπνώνω

δειπνώνω ρ αμετβ [αρχ.] {δειπνεΐς | δείπνησα} παίρνω το βραδινό μου φαγητό. Επίσης **δειπνίζω** [αρχ.].

διαχύνω ρ. • διαχέω

διαχέω ρ. μετβ. {διέχυσα, διαχύ-θηκα, -μένος} σκορπίζω τριγύρω: ~ φως / οσμή ΣΥΝ. εκπέμπω, αναδίδω Επίσης **διαχύνω** [μετβ.].

ζαχαριάζω ρ. • ζαχαρώνω

ζαχαρώνω ρ. αμετβ. κ. μετβ. {ζαχάρω-σα, -θηκα, -μένος} ♦ **1.** (αμετβ.) (για μέλι, γλυκά, καρπούς κ.λπ.) εμφανίζω σε κρυσταλλική μορφή τη ζάχαρη που περιέχεται στη σύστασή μου, κρυσταλλώνω: ζαχάρωσε το σιρόπι / το μέλι / η μαρμελάδα / το σύκο ♦ (μετβ.) **2.** πασπαλίζω με ζάχαρη ή βουτώ μέσα σε ζαχαρωμένο διάλυμα: ~ τα αμύγδαλα **3.** (μτφ.-εκφραστ.) (i) επιθυμώ κάτι πολύ (ii) (ειδικότ.) φλερτάρω, προσεγγίζω ερωτικά: ζαχάρωνε μια νεαρή απέναντι. Επίσης **ζαχαριάζω** (σημ. 1, 2). — **ζαχάρωμα** (το).

καρπούμαι ρ. • καρπώνομαι

καρπώνομαι ρ. μετβ. αποθ. {καρπώθηκα} **1.** έχω την επικαρπία **2.** αποκομίζω κέρδος ή ωφέλεια από (κάτι): ~ οικονομικά ωφέληματα / οφέλη / κέρδη ΣΥΝ. επωφελεύομαι. Επίσης (λόγ.) **καρπούμαι** [αρχ.] {-ούσαι...}. — **κάρπωση** (η) [αρχ.]. ❖ ΣΧΟΛΙΟ λ. αποθετικός, εκμεταλλεύομαι.

κορνιζώνω ρ. • κορνιζάρω

κορνιζάρω ρ. μετβ. {κορνίζαρά κ. κορνιζάρισ-α, -τηκα, -μένος} **1.** τοποθετώ (ζωγραφικό πίνακα, φωτογραφία ή πτυχίο) μέσα σε ξύλινο, γύψινο ή μεταλλικό πλαίσιο για διακοσμητικούς λόγους, ώστε να εκτεθεί σε κοινή θέα: ~ το δίπλωμα, για να το κρεμάσω στο ιατρείο ΣΥΝ. καδράρω **2.** βάζω κορνίζα σε (αρχιτεκτονικό έργο, έπιπλο κ.λπ.). Επίσης **κορνιζώνω**. — **κορνιζάρισμα** κ. **κορνίζωμα** (το).

ξεσκάζω ρ. • ξεσκάω

ξεσκάω ρ. αμετβ. {ξεσκάζ... | ξέσκασα} (λαϊκ.) εκτονώνομαι από φόρτιση, ένταση, συνήθ. διασκεδάζοντας, παίζοντας, αθλούμενος κ.λπ.: ο κόσμος έρχεται για να ξεσκάσει || θα βγω μια βόλτα να ξεσκάσω ΣΥΝ. (καθημ.) ξεδίνω. ξενοιάζω ΑΝΤ. σκάω. πλήττω. Επίσης **ξεσκάζω**. — **ξέσκασμα** (το).

πελεκίζω ρ. • πελεκώ

πελεκώ (κ. -άω) ρ. μετβ. {πελεκάζ... | πελέκ-ησα, -ιέμαι, -ήθηκα, -ημένος} **1.** κόβω ή κατεργάζομαι σκληρό φυσικό υλικό, κυρ. ξύλο ή πέτρα. με τσεκούρι ή άλλο αιχμηρό εργαλείο **2.** (κατ' επέκτ.) κόβω (κάτι) σε κομμάτια: *πελέκησε τον κορμό για καυσόξυλα* ΣΥΝ. τεμαχίζω. Επίσης (λαϊκ.-σπάν.) **πελεκίζω** {ιυγν.}. — **πελέκηση** (η) {ιυγν.}.

σκολνώ ρ. • σχολώ

σχολώ κ. (λαϊκ.) **σκολώ** (κ. -άω) ρ. αμετβ. κ. μετβ. {σχολάζ... | σχόλασ-α, -τηκα, -μένος} ♦ **1.** (αμετβ.) ολοκληρώνω την ημερήσια εργασία μου ή φθάνει το τέλος τού ωραρίου μου: ~ στις δύο || τι ώρα σχολάει το φροντιστήριο: ΣΥΝ. τελειώνω ♦ (μετβ.) **2.** (αργκό) παύω (κάποιον) από την εργασία του: *το αφεντικό σχόλασε δέκα εργάτες* ΣΥΝ. απολύω, διώχνω ΑΝΤ. προσλαμβάνω, παίρνω **3.** σταματώ το μάθημα. αφήνω την τάξη να φύγει: *μας σχόλασε ο δάσκαλος νωρίτερα* **4.** (σκωπτ.) διακόπτω ερωτική σχέση με (κάποιον/κάποια): *τον σχόλασε έπειτα από γερό καβγά!* ΣΥΝ. αφήνω, παρατάω. Επίσης (λαϊκ.) **σχολνώ** κ. **σκολνώ**. --- **σχόλασμα** κ. (λαϊκ.) **σκόλασμα** (το). ➡ ΣΧΟΛΙΟ λ.

3^η Ομάδα. Και σε κάποια άλλα «ρήματα υποδοχής» δεν εμφανίζεται καν το «ρήμα με βελάκι». Μπορείτε να παρατηρήσετε δειγματοληπτικά, εν είδει παραδείγματος, κάποια από αυτά στις παρακάτω φωτ. 7, 8.

ακυριολεκτώ ρ. → ακυρολεκτώ

ακυριολεξία (η) → ακυρολεκτώ

ακυρολεκτώ ρ. αμετβ. {ακυρολεκτείς .. | ακυρολέκτησα} **1.** χρησιμοποιώ λέξεις ή εκφράσεις με σημασία ανακριβή ή εσφαλμένη ΣΥΝ ακυρολογώ ΑΝΤ ακριβολογώ **2.** (γενικότ.) δεν μιλώ σωστά. — **ακυρολεξία** (η) [μτγν.]. ❖ ΣΧΟΛΙΟ λ. κυριολεκτώ.

αλαφραίνω ρ. • ελαφρώνω

ελαφρώνω [μτγν.] κ. (λαϊκ.-λογουτ.) **αλαφρώνω** ρ. μετβ. κ. αμετβ. [μεσν.] {ελάφρω-σα, -θηκα, -μένος} ♦ (μετβ.) **1.** κάνω (κάτι) πιο ελαφρύ: προσπάθησε να ελαφρώσεις τη βαλίτσα, γιατί είναι ασήκωτη ΑΝΤ. βαραίνω (μτφ.) **2.** καθιστώ (κάτι) λιγότερο επαχθές, δυσβάσταχτο: ~ τη θλίψη / τον πόνο / την ψυχή κάποιου ♦ (αμετβ.) **3.** γίνομαι πιο ελαφρός: η βαλίτσα ελάφρωσε **4.** ανακουφίζομαι, μου φεύγει ένα βάρος (ψυχικό): πες μου τι σε βασανίζει να αλαφρώσεις || εξομολογήθηκε κι ελάφρωσε η καρδιά της. — **ελάφρωμα** κ. **αλάφρωμα** (το).

αστράπτω ρ. • αστράφτω

αστράφτω ρ. αμετβ κ. μετβ. {άστραψα} ♦ (αμετβ.) **1.** ρίχνω αστραπές, αστραποβολώ: ο ουρανός άστραψε κι αμέσως μετά ακούστηκε μια δυνατή βροντή ΦΡ **αστράφτω και βροντάω** βλ. λ. βροντώ **2.** (συνεκδ.) (α) είμαι πεντακάθαρος, λάμπω από καθαριότητα: μισή μέρα το καθαρίζα, αλλά τώρα το δωμάτιο αστράφτει (β) λάμπω, ακτινοβολώ: στη θύμησή του τα μάτια της άστραψαν από χαρά || άστραψε σαν ήλιος στον ουρανό ΣΥΝ λαμποκοπώ, γυαλίζω, λαμπυρίζω ♦ **3.** (μετβ.) σε φράσεις που δηλώνουν δυνατό και απύτομο χτύπημα στο πρόσωπο με το χέρι (με την παλάμη ή την εξωτερική πλευρά του), π.χ. **την αστράφτω (κάποιου) / σστράφτω (κάποιου) ένα χαστούκι / ένα σκαμπίλι / έναν φούσκο / αστράφτω (κάποιου) μισ** χαστουκίζω (κάποιον): πρόσεχε πώς μιλάς, γιατί θα σου την αστράψω! || του άστραψε μια, που τη θυμάται ακόμη! || (ως απειλή) θα σου αστράψω μια, να δεις αν θα ξαναπείς τέτοιες κουβέντες!

ιατρεύω ρ. → γιατρεύω

γιατρεύω ρ. μετβ {γιατρ-εψα, -εύτηκα, -εμένος} (λαϊκ.) **1.** θεραπεύω: ~ αρρώστους **2.** (μτφ.) ανακουφίζω: ο χρόνος γιατρεύει τις πληγές ΣΥΝ παρηγορώ, διορθώνω **3.** (μεσοπαθ **γιατρεύομαι**) θεραπεύομαι, αναρρώνω ΣΥΝ αναλαμβάνω, γιαίνω. — **γιάτρεμα** (το) [μεσν.].

γνέθω ρ. • γνέθω

γνέθω ρ. μετβ. {έγνεσα, γνέστηκα, γνε(σ)μένος} φτειάχνω κλωστή ή νήμα από τις ίνες οποιουδήποτε υλικού (κυρ μαλλιού, βαμβακιού κ ά.) τραβώντας, στρίβοντας και τυλίγοντάς τες η γιαγιά έγνεθε το μαλλί στη ρόκα ΦΡ (παροιμ.) **η καλή νοικοκυρά με το κουτάλι γνέθει** ο πραγματικά ικανός αντεπεξέρχεται σε κάθε δυσκολία, βρίσκει πάντα τρόπους να πετυχαίνει τον σκοπό του, ακόμα και με ελάχιστα μέσα. — **γνέσιμο** (το).

μικρύνω ρ. → μικραίνω

μικραίνω ρ. μετβ. κ. αμετβ. {μεσν.} {μίκρυνα} ♦ **1.** (μετβ.) κάνω (κάτι) μικρό ή μικρότερο: ~ τη φούστα / την απόσταση ΣΥΝ. σμικρύνω, ελαττώνω, μειώνω ΑΝΤ. μεγαλώνω, μεγεθύνω ♦ **2.** (αμετβ.) γίνομαι μικρότερος. λιγοστεύω: οι μέρες το φθινόπωρο μικραίνουν ΣΥΝ. βραχύνομαι, συστελλομαι, μειώνομαι, συρρικνώνομαι. — **μίκρεμα** (το).

ξανεμίζω ρ. • εξανεμίζω

εξανεμίζω ρ. μετβ. {μτγν.} {εξανέμισ-α, -τηκα (λόγ. -θηκα), -μένος} **1.** σκορπίζω δεξιά και αριστερά, κάνω (κάτι) να χαθεί ολοκληρωτικά: *εξανεμίστηκαν όλες οι ελπίδες για την ανεύρεση επιζώντων από το ναυάγιο* ΣΥΝ. εξαφανίζω **2.** (ειδικύτ. για χρήματα) κατασπαταλώ, διασκορπίζω μέχρι τελευταίας δεκάρας: σε δύο χρόνια εξανέμιση μια τεράστια περιουσία ΣΥΝ. σπαταλώ, διασπαθίζω. — **εξανέμιση** (η).

σέπομαι ρ. • σήπομαι

σήπομαι ρ. αμετβ. αποθ. {εσάπην. -ης, -η... σεσηπώς, -υία, -ός} (λόγ.) σαπίζω, αποσυντίθεμαι. ❖ ΣΧΟΛΙΟ λ. αποθετικός.

Το Τμήμα Λεξικού, το οποίο επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης δεδομένων όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ, ελλείπει και σχετικής σαφούς διευκρινιστικής οδηγίας στους επίσημους «όρους αποδοχής λέξεων», ακολουθεί μία συγκεκριμένη πρακτική με σκοπό την αποδελτίωση του συγκεκριμένου βοηθήματος και την ένταξη των αντίστοιχων κλιτικών τύπων των «ρημάτων με βελάκι» του ΛΝΕΓ στην εν λόγω βάση δεδομένων. Η πρακτική αυτή συνίσταται στην υιοθέτηση των κάτωθι επτά (7) παραδοχών:

A. Ρήματα με βελάκι 1^{ης} Ομάδας. Κλίνονται ομαλά, ακολουθώντας την πλήρη κλίση (σε όλους τους χρόνους και σε όλες τις φωνές) των αντίστοιχων «ρημάτων υποδοχής», πάντα όμως σύμφωνα και με τη σχετική γνωμοδότηση του ΤΕΓ (αρ. πρωτ. 168 / 25.05.2020).

B. Ρήματα με βελάκι 2^{ης} Ομάδας (τα οποία δεν λημματογραφούνται στο ΛΚΝ του Τρ.). Κλίνονται μόνο στο ενεστωτικό τους θέμα (ενεστώτα και παρατατικό) και μόνο στη φωνή (ενεργητική ή παθητική) που ορίζει το λεξικό, σύμφωνα και με τους επίσημους «όρους αποδοχής λέξεων», στους οποίους ρητώς αναφέρεται (κεφ. Δ, παρ. 9) ότι «Τα λιγοστά

ρήματα στα οποία δεν δίνεται αόριστος από τα βοηθήματα, ούτε γίνεται κάποιο σχόλιο (λ.χ. χέω), είναι δεκτά μόνο με το ενεστωτικό τους θέμα (ενεστώτα και παρατατικό)».

Γ. Ρήματα με βελάκι 2^{ης} Ομάδας (τα οποία δεν λημματογραφούνται στο ΛΚΝ του Τρ., αλλά εμφανίζονται στον πίνακα «Ορθογραφία» του ΛΝΕΓ με διπλή γραφή). Κλίνονται ομαλά, ακολουθώντας την πλήρη κλίση (σε όλους τους χρόνους και σε όλες τις φωνές) των αντίστοιχων «ρημάτων υποδοχής».

Δ. Ρήματα με βελάκι 2^{ης} Ομάδας (τα οποία λημματογραφούνται στο ΛΚΝ του Τρ.). Κλίνονται ομαλά, ακολουθώντας ακριβώς τα κλιτικά υποδείγματα του ΛΚΝ.

Ε. Ρήματα με βελάκι 3^{ης} Ομάδας (τα οποία δεν λημματογραφούνται στο ΛΚΝ του Τρ.). Κλίνονται μόνο στο ενεστωτικό τους θέμα (ενεστώτα και παρατατικό) και μόνο στη φωνή (ενεργητική ή παθητική) που ορίζει το λεξικό, σύμφωνα και με τους επίσημους «όρους αποδοχής λέξεων», στους οποίους ρητώς αναφέρεται (κεφ. Δ, παρ. 9) ότι *«Τα λιγοστά ρήματα στα οποία δεν δίνεται αόριστος από τα βοηθήματα, ούτε γίνεται κάποιο σχόλιο (λ.χ. χέω), είναι δεκτά μόνο με το ενεστωτικό τους θέμα (ενεστώτα και παρατατικό)».*

Ζ. Ρήματα με βελάκι 3^{ης} Ομάδας (τα οποία δεν λημματογραφούνται στο ΛΚΝ του Τρ., αλλά εμφανίζονται στον πίνακα «Ορθογραφία» του ΛΝΕΓ με διπλή γραφή). Κλίνονται ομαλά, ακολουθώντας την πλήρη κλίση (σε όλους τους χρόνους και σε όλες τις φωνές) των αντίστοιχων «ρημάτων υποδοχής».

Η. Ρήματα με βελάκι 3^{ης} Ομάδας (τα οποία λημματογραφούνται στο ΛΚΝ του Τρ.). Κλίνονται ομαλά, ακολουθώντας ακριβώς τα κλιτικά υποδείγματα του ΛΚΝ.

Προκειμένου όμως να αποφύγει τις αυθαιρεσίες, το Τμήμα Λεξικού σας ζητά να επιβεβαιώσετε την ορθότητα των 7 ως άνω παραδοχών με 7 διαφορετικές απαντήσεις (Συμφωνώ ή Διαφωνώ).

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: 112 Α: συμφωνούμε – 112 Β: συμφωνούμε – 112 Γ: συμφωνούμε – 112 Δ: συμφωνούμε – 112 Ε: συμφωνούμε – 112 Ζ: συμφωνούμε – 112 Η: συμφωνούμε

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 113

113 Α. Στο ΛΝΕΓ, Β' έκδοση (Μπ.) λημματογραφούνται 95 σύνθετα ρήματα με α' συνθετικό το παραγωγικό σύμφυμα ψιλο-. Κατά τη σύνταξη του λημματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο της σελ. 1990 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 1.

ψιλο- υποκοριστικό (δηλώνει μετρίασμό, το «λίγο»)

ψιλο-αγανακτώ ρ.	ψιλο-γεμίζω ρ.
ψιλο-αγαπώ ρ.	ψιλο-γέρνω ρ.
ψιλο-αδικώ ρ.	ψιλο-γερνώ ρ.
ψιλο-αδυνατίζω ρ.	ψιλο-γκρινιάζω ρ.
ψιλο-ακούω ρ.	ψιλο-γλεντώ ρ.
ψιλο-αλέθω ρ.	ψιλο-γυμνάζομαι ρ.
ψιλο-αλείφω ρ.	ψιλο-δακρύζω ρ.
ψιλο-ανασαίνω ρ.	ψιλο-διαβάζω ρ.
ψιλο-ανησυχώ ρ.	ψιλο-διασκεδάζω ρ.
ψιλο-ανοίγω ρ.	ψιλο-διαφημίζω ρ.
ψιλο-απαιτώ ρ.	ψιλο-διψάω ρ.
ψιλο-απειλώ ρ.	ψιλο-ελέγχω ρ.
ψιλο-αργώ ρ.	ψιλο-ελπίζω ρ.
ψιλο-αρέσω ρ.	ψιλο-εργάζομαι ρ.
ψιλο-αρρωσταίνω ρ.	ψιλο-ζεσταίνομαι ρ.
ψιλο-αυθαδιάζω ρ.	ψιλο-ζηλεύω ρ.
ψιλο-βασανίζω ρ.	ψιλο-ζητάω ρ.
ψιλο-βογγώ ρ.	ψιλο-θαυμάζω ρ.
ψιλο-βρίζω ρ.	ψιλο-θέλω ρ.

ψιλο-θυμώνω ρ.	ψιλο-μαλώνω ρ.	ψιλο-суζητώ ρ.
ψιλο-καβγαδίζω ρ.	ψιλο-μεθώ ρ.	ψιλο-συμπαθώ ρ.
ψιλο-καίω ρ.	ψιλο-μελαγχολώ ρ.	ψιλο-τεμπελιάζω ρ.
ψιλο-καπνίζω ρ.	ψιλο-μετανιώνω ρ.	ψιλο-τολμώ ρ.
ψιλο-καταλαβαίνω ρ.	ψιλο-μοιάζω ρ.	ψιλο-τραγουδώ ρ.
ψιλο-καταφέρνω ρ.	ψιλο-μουρμουρίζω ρ.	ψιλο-τρελαίνομαι ρ.
ψιλο-κινδυνεύω ρ.	ψιλο-νευριάζω ρ.	ψιλο-τρέμω ρ.
ψιλο-κλαίω ρ.	ψιλο-νιώθω ρ.	ψιλο-τρομάζω ρ.
ψιλο-κοιμάμαι ρ.	ψιλο-νταντεύω ρ.	ψιλο-τρώνω ρ.
ψιλο-κοιτάω ρ.	ψιλο-νυστάζω ρ.	ψιλο-τυραννώ ρ.
ψιλο-κοκκινίζω ρ.	ψιλο-ξενυχτάω ρ.	ψιλο-υποψιάζομαι ρ.
ψιλο-κολυμπώ ρ.	ψιλο-ξεχνάω ρ.	ψιλο-φέγγει ρ.
ψιλο-κουβεντιάζω ρ.	ψιλο-παχαίνω ρ.	ψιλο-φλυαρώ ρ.
ψιλο-κουράζομαι ρ.	ψιλο-πηγαίνω ρ.	ψιλο-φοβάμαι ρ.
ψιλο-κουτσαίνω ρ.	ψιλο-πιέζω ρ.	ψιλο-φοβερίζω ρ.
ψιλο-κρυώνω ρ.	ψιλο-πίνω ρ.	ψιλο-φοβίζω ρ.
ψιλο-λαχανιάζω ρ.	ψιλο-πονώ ρ.	ψιλο-φταίω ρ.
ψιλο-λέω ρ.	ψιλο-ροχαλίζω ρ.	ψιλο-φωνάζω ρ.
ψιλο-μαθαίνω ρ.	ψιλο-σκοτεινιάζει ρ.	ψιλο-χρωστώ ρ.

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 1, τα ρήματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο ΛΣΓ (του ιδίου).

Το Τμήμα Λεξικού, το οποίο επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης δεδομένων όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων 2 – 15 γραμμάτων του ελληνικού αγωνιστικού

σκραμπλ, ακολουθεί μία συγκεκριμένη πρακτική για την κλίση αυτών των ρημάτων. Η πρακτική αυτή συνίσταται στην υιοθέτηση των κάτωθι ένδεκα (11) παραδοχών:

113 A1. Τα ρ. που λημματογραφούνται στην ενεργητική φωνή, κλίνονται μόνο στο ενεστωτικό θέμα (ενεστώτα και παρατατικό) και μόνο στην ενεργ. φωνή.

113 A2. Τα ρ. που λημματογραφούνται στην παθητική φωνή, κλίνονται μόνο στο ενεστωτικό θέμα (ενεστώτα και παρατατικό) και μόνο στην παθ. φωνή.

113 A3. Τα ρ. φιλοσκοτεινιάζει, φιλοφέγγει, που λημματογραφούνται αποκλειστικά ως τριτοπρόσωπα, κλίνονται μόνον ως τριτοπρόσωπα (ενεργ. φωνή, ενεστ, θέμα).

113 A4. Τα ρ. που λημματογραφούνται αποκλειστικά ως ασυναίρετα της πρώτης τάξης της β' συζυγίας, κλίνονται αποκλειστικά ως ασυναίρετα, π.χ. φιλοδιψάω, φιλοζητάω κ.ά.

113 A5. Τα ρ. που λημματογραφούνται αποκλειστικά ως συνηρημένα της πρώτης τάξης της β' συζυγίας, κλίνονται αποκλειστικά ως συνηρημένα, π.χ. φιλομεθώ, φιλοπονώ κ.ά.

113 A6. Όλα τα ρ. κλίνονται στον παρατατικό χωρίς εσωτερική συλλαβική αύξηση, π.χ. φιλότρεμα (όχι φιλοέτρεμα), φιλοέλπιζα (όχι φιλοήλπιζα), φιλοέλεγχα (όχι φιλοήλεγχα).

113 A7. Ο χαρακτήρας του θέματος του παρατατικού των ρ. φιλοκαίω, φιλοκλαίω, φιλολέω, φιλοφταίω είναι το -γ- (φιλόκαιγα, φιλόκλαιγα, φιλόλεγα, φιλόφταιγα).

113 A8. Για την κλίση του ρ. φιλοακούω ακολουθούμε την πρόσφατη γνωμοδότηση του ΤΕΓ, ερώτημα Νο 107 (σύνθετα ρ. του ακούω).

113 A9. Για την κλίση του ρ. φιλοθέλω δεν καταχωρίστηκαν καθόλου τα λαϊκότροπα φιλοθές, φιλοθέμε, φιλοθέτε, φιλοθέν, φιλοθένε.

113 A10. Ομοίως, δεν καταχωρίστηκαν καθόλου τα φιλοήθα, φιλοήθες, φιλοήθε, φιλοήθαμε, φιλοήθατε, φιλοήθαν, φιλοήθανε.

113 A11. Επιπρόσθετοι κλιτικοί τύποι δύνανται να τεκμαίρονται από το ΛΚΝ (Τρ.).

Προκειμένου όμως να αποφύγει τις αυθαιρεσίες, το Τμήμα Λεξικού σας ζητά να επιβεβαιώσετε την ορθότητα των 11 ως άνω παραδοχών με 11 διαφορετικές απαντήσεις (Συμφωνώ ή Διαφωνώ).

113 B. Στο ΛΚΝ (Τρ.) λημματογραφούνται τα διγενή μονοκατάληκτα ουσιαστικά βουλευτής, δικαστής, ευρωβουλευτής, εφοπλιστής, ιατροδικαστής, τα οποία στο λεξικό εμφανίζονται ταυτοχρόνως και ως αρσενικά και ως θηλυκά. Όπως θα παρατηρήσετε, δεν δίδεται καμία πληροφορία για την κλιτική μορφολογία του θηλυκού, ούτε καν έστω το εάν σε κάποια πτώση (εν προκειμένω στη γενική ενικού) διαφοροποιείται το θηλυκό από το αρσενικό (φωτ. 2).

βουλευτής ο [vuleftís] O7 λόγ. κλητ. και βουλευτά θηλ. βουλευτής [vule ftís] & βουλευτίνα [vuleftína] O26 : δικαστής ο [dikastís] O7 θηλ. δικαστής [dikastís] & (οικ.) δικαστίνα [dikastína] O26 : δημόσιος λειτουργός ευρωβουλευτής ο [evtonvuleftís] O7 θηλ. ευρωβουλευτής [evtonvuleftís] & ευρωβουλευτίνα [evtonvuleftína] O26 εφοπλιστής ο [efoplistís] O7 θηλ. εφοπλιστής [efoplistís] & εφοπλίστρια [efoplístria] O27 & (οικ.) ιατροδικαστής ο [iatrodikastís] O7 θηλ. ιατροδικαστής [iatrodikastís] & (προφ.) ιατροδικαστίνα

Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) τα λήμματα αυτής της κατηγορίας λημματογραφούνται με κάποια μεθοδολογική «ασυνέπεια», με αποτέλεσμα να συγκροτούνται δύο διαφορετικές ομάδες τέτοιων διγενών ουσιαστικών με την ως άνω κατάληξη.

Στην πρώτη ομάδα ανήκουν τα βουλευτής, δικαστής, ευρωβουλευτής, ευρωδικαστής, ιατροδικαστής, ληστής, για τα οποία ο συντάκτης του λεξικού μάς δίνει ξεκάθαρα τη γενική ενικού του θηλυκού. Όπως βλέπουμε, αυτή διαφοροποιείται στην κατάληξη από εκείνη του αρσενικού (φωτ. 3).

αρχικελευστής (ο/η) [1833] ανώτερος υπαξιωματικός τού Πολεμι-
βουλευτής (ο/η) {θηλ. βουλευτού} ο εκλεγμένος αντιπρόσωπος τού
γερουσιαστής (ο/η) {μτγν}. **γερουσιάστina** (η) {χωρ. γεν. πληθ.}
δικαστής (ο/η) {θηλ. δικαστού· κλητ. δικαστιά} **1.** δημόσιος λειτουρ-
ευρωβουλευτής (ο/η) {θηλ. γεν. ευρωβουλευτού} βουλευτής που
ευρωδικαστής (ο/η) {θηλ. γεν. ευρωδικαστού} δικαστής τού δικα-
ιατροδικαστής (ο/η) [1886] {-ή κ. (λόγ.) -ού} γιατρός που ορίζεται
κελευστής (ο/η) υπαξιωματικός τού Πολεμικού Ναυτικού (βλ. λ.
ληστής (ο/η) {θηλ. γεν. ληστού} **1.** το πρόσωπο που διαπράττει λη-
πρεσβευτής (ο/η) {αρχ.} {κλητ. πρεσβευτά}, (λαϊκ.) **πρεσβευτίνα**

Στη δεύτερη ομάδα ανήκουν τα αρχικελευστής, γερουσιαστής, κελευστής, πρεσβευτής, για τα οποία δεν δίδεται καμία πληροφορία για τη γενική ενικού του θηλυκού (φωτ. 3).

Στο ΛΣΓ (Μπ.) τεκμαίρονται επιπροσθέτως και οι κλιτικοί τύποι «κελευστού» και «πρεσβευτού» (φωτ. 4), οι οποίοι θα «παίζουν», δηλ. θα τεθούν σε ισχύ τον προσεχή Μάιο.

κε|λευ|στής (ο/η) O11 {θηλ. εν. γεν. κελευστού} υπαξι-
 ωματικός του Πολεμικού Ναυτικού (βλ. λ. βαθμός,
 ΠΙΝ.). ➡ εξοκέλλω.

πρε|σβευ|τής (ο/η) O11 {θηλ. εν. γεν. πρεσβευτού}
 (λαϊκ.) ο επίσημος διπλωματικός εκπρόσωπος κρά-
 τους σε άλλη χώρα (βλ. κ. λ. διπλωμάτης, ΠΙΝ.).

Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι της γενικής ενικού του θηλυκού γένους της εφοπλιστού, της αρχικελευστού και της γερούσιαστού;

113 Γ. Στο ΛΚΝ (Τρ.), στο ερμήνευμα του λ. αεριο- λημματογραφείται και το λ. ~παραγωγός (φωτ. 5).

αεριο- [aerio] & αεριό- [aerió], όταν κατά τη σύνθεση ο τόνος ανεβαίνει στο α' συνθετικό & αερι- [aeri], όταν το β' συνθετικό αρχίζει από φωνήεν : το ουσ. αέριο ως α' συνθετικό σε σύνθετα ονόματα· (πρβ. αερο-): ~θάλαμος, ~κινητήρας, αεριομέτρο, ~σωλήνας, ~φωτισμός· ~παραγωγός.

[λόγ. αερι(ο)- θ. του ουσ. αέρι(ον) -ο- ως α' συνθ.: αερι-ωθούμενο & σε μτφρδ.: αερι-ούχος < γαλλ. gazeux]

Στο Τμήμα Λεξικού θεωρούμε ότι δεν είναι σαφές το αν η λέξη αεριοπαραγωγός είναι αρσενικό ουσιαστικό ή τριγενές επίθετο. Θεωρείτε ότι το «αεριοπαραγωγός» είναι αρσενικό ουσιαστικό ή τριγενές επίθετο -ός, -ός, -ό;

113 Δ. Στο ΛΝΕΓ, Β' έκδοση (Μπ.) λημματογραφούνται 5 σύνθετα λήμματα (1 ρήμα, 2 αρσενικά ουσιαστικά και 2 θηλυκά ουσιαστικά) με α' συνθετικό το παραγωγικό σύμφυμα αβγο-. Κατά τη σύνταξη του λημματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο της σελ. 43 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 6.

αβγο- α' συνθετικό		αβγο-κουλλούρα (η)	
αβγο-βολώ ρ			
αβγο-πώλης (ο)	αβγό-σουπα (η)	αβγο-φάγος (ο)	

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 6, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο Λ.Σ.Γ. (του ιδίου).

Για το ρ. αβγοβολώ έχουμε πάρει γνωμοδότηση από τον κ. Γ. Μπαμπινιώτη (πρακτικό 14/2/2018), σύμφωνα με το οποίο το ρ. αυτό «ως σπάνιο λαϊκό, κλίνεται κατά τη Β1 συζυγία σε -άς, -ά». Αόριστος δεν δίδεται, επομένως το κλίνουμε μόνο στο ενεστωτικό θέμα. Συμφωνείτε ότι τα 4 ουσιαστικά κλίνονται κανονικά σε όλες τις πτώσεις και τους αριθμούς, σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής;

113 Ε. Στο ΛΝΕΓ, στο λήμμα μεθορμίζω {μεθόρμισ-α, -τηκα (λόγ. -θηκα)} απουσιάζει η μετοχή παθητικού παρακειμένου, την οποία σε άλλα αντίστοιχα ρήματα ο λεξικογράφος την δίνει πάντα μετά τον παθητικό αόριστο (φωτ. 7).

μεθορμίζω ῥ. μετβ. {μεθόρμισ-α. -τηκά (λόγ. -θηκα)} μεταφέρω (πλοίο) από έναν τόπο κατάλληλο για άραγμα σε άλλον, αλλάζω αγκυροβόλιο: ~ το σκάφος / το πλοίο. — **μεθόρμιση** (η) [1895].
|ΕΓΥΜ. αρχ. < μεθ- (< μετα-) + -ορμίζω < ὄρμος (βλ.λ.)|.

Μήπως εκ παραδρομής δεν κατέγραψε τη μετοχή μεθορμισμένος; Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι της μετοχής μεθορμισμένος, -η, -ο;

113 Z. Στο ΛΝΕΓ, Β' έκδοση (Μπ.) λημματογραφούνται 10 σύνθετα λήμματα (5 τριγενή επίθετα, 4 αρσενικά ουσιαστικά και 1 ουδέτερο ουσιαστικό) με α' συνθετικό το παραγωγικό σύμφυμα **αιγο-**. Κατά τη σύνταξη του λημματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο της σελ. 86 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 8.

αιγο-κ αιγό- α' συνθετικό		
αιγο-θήρας (ο)		αιγο-κλέφτης (ο)
αιγο-κέφαλος, -η, -ο		αιγό-μαλλο (το)
αιγό-μαλλος, -η, -ο	αιγό-πους (ο)	αιγό-τριχος, -η, -ο
αιγό-μορφος, -η, -ο	αιγο-πρόσωπος, -η, -ο	αιγο-φάγος (ο)

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 8, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο Λ.Σ.Γ. (του ιδίου).

Για το ουσ. **αιγόπους** έχουμε πάρει γνωμοδότηση από το «Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας» της ΠΕΣ (αρ. πρωτ. 205 / 05.10.2020). Συμφωνείτε ότι τα υπόλοιπα 4 ουσιαστικά και τα 5 τριγενή επίθετα κλίνονται κανονικά σε όλες τις πτώσεις και τους αριθμούς, σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: 113 Α1: συμφωνούμε – 113 Α2: συμφωνούμε – 113 Α3: συμφωνούμε – 113 Α4: συμφωνούμε – 113 Α5: συμφωνούμε – 113 Α6: συμφωνούμε – 113 Α7: συμφωνούμε – 113 Α8: συμφωνούμε – 113 Α9: συμφωνούμε – 113 Α10: συμφωνούμε – 113 Α11: συμφωνούμε – 113 Β: ναι – 113 Γ: τριγενές επίθετο – 113 Δ: ναι – 113 Ε: ναι – 113 Ζ: ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 114

114 Α. Στο ΛΚΝ (Τρ.) λημματογραφείται το ουσιαστικό **αγλέουρας**, το οποίο συνοδεύεται από το κλιτικό υπόδειγμα Ο5 φύλακας, φύλακα, φύλακες, φυλάκων (φωτ. 1).

αγλέουρας ο [aɣléuras] Q5 : είδος δηλητηριώδους φυτού. ΦΡ τρώω τον αγλέουρα, πάρα πολύ· ΣΥΝ ΦΡ τρώω τον περιδρομο· (πρβ. αβλέμοναςβ). που να βγάλεις τον αγλέουρα!, σκάσε.

[αρχ. ἐλλέβορος > *ελέβουρος ([ο > υ] από επίδρ. του χειλ. [v] και του [ɾ]) > *αλέβουρος (τροπή [e > a] από συμπροφ. με το αόρ. άρθρο στην αιτ. και ανασυλλ. [ena-el > enal > en-al]) > *αλέουρος (με αποβ. του μεσοφ. [v]) και μεταπλ. -ος > -ας (ανάπτ. [ɣ] ;)]

Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) λημματογραφείται το ουσιαστικό αγλέο(υ)ρας κ. αγκλέουρας (ο) {χωρ. πληθ.} (φωτ. 2).

αγλέο(υ)ρας κ αγκλέουρας (ο) {χωρ. πληθ.} δηλητηριώδες φυτό
ΦΡ (οικ.) **τρώω / πίνω τον σγλέορο** τρώω / πίνω υπερβολική ποσότητα φαγητού / ποτού ΣΥΝ τρώω τον αβλέμονα, τον άμπακο, τον περιδρομο! ❖ ΣΧΟΛΙΟ λ περιδρομος.
[ΕΤΥΜ < *αλλέο(υ)ρας < *αλλέβο(υ)ρας < *ελλέβο(υ)ρας < αρχ. ἐλλέβορος, αβεβ. ετύμου, πιθ. < ἐλλός «ελάφι» + βορά «τροφή»]

Παρατηρούμε ότι στο ΛΚΝ δεν λημματογραφούνται τα αγλέορας και αγκλέουρας, ενώ στο ΛΝΕΓ τα ουσιαστικά αυτά δεν έχουν πληθυντικό. Το Τμήμα Λεξικού θεωρεί ότι οι λέξεις αγλέουρας και αγλέορας είναι μεν εννοιολογικά ταυτόσημες, αλλά όχι και ομόηχες. Στους όρους αποδοχής λέξεων, κεφ. Ε, παρ. 4, γράφει «Διευκρινίζεται ότι η διπλή ορθογραφία αφορά λέξεις ομόηχες και ομόσημες, λ.χ. αητός και αιτός, όχι όμως αετός». Με βάση το σκεπτικό αυτό, το ΤΛ δεν έχει καταχωρίσει στην ψηφιακή βάση αποδεκτών λέξεων τους κλιτικούς τύπους του πληθυντικού των ουσιαστικών αγλέορας κ. αγκλέουρας.

Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι αγλέορες, αγλεόρων, αγκλέουρες, αγκλεούρων;

114 Β. Στο ΛΚΝ (Τρ.) τα ρ. αλητεύω, ισούμαι, πρέπω, φεγγίζω και φημολογούμαι λημματογραφούνται στο α' εν. πρόσωπο και αμέσως μετά δίδεται εντός παρενθέσεως η επισήμανση «στο γ' προσ.» (φωτ. 3).

αλητεύω [aliθένo] P5.2α (στο γ' πρόσ.): για κτ. που συμφωνεί με την αλήθεια, με την πραγματικότητα: Οι ισούμαι [isúme] P (στο γ' πρόσ.) ισούται, ισούνται, πρτ. ισούνταν: (λόγ.) είμαι ίσος: Το άθροισμα των πρέπω [prépo] P (στο γ' προσ., μόνο στο ενεστ. θ.): (λαϊκότρ.) αρμόζω, ταιριάζω, είμαι κατάλληλος, άξιος για φεγγίζω [fenízo & feízo] P2.1α (στο γ' πρόσ.): (για πργ.) 1. εκπέμπω λιγοστό φως, φωτίζω αμυδρά: Στο βάθος φημολογούμαι [fimologúme] P10.9β: (στο γ' πρόσ.) υπάρχουν, κυκλοφορούν φήμες, διαδόσεις για κπ. ή για

Το Τμήμα Λεξικού, το οποίο επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ, έχει καταχωρίσει σ' αυτήν και τους κλιτικούς τύπους του α' εν. προσώπου των ανωτέρω ρημάτων, αφού δίδονται ρητώς στην κεφαλή του λήμματος. Συμφωνείτε με το Τμήμα Λεξικού;

114 Γ. Το Τμήμα Λεξικού, προσπαθεί να εφαρμόσει μία ενιαία πρακτική για ομοειδείς περιπτώσεις σχετικά με την κλίση ή τη μη κλίση των ξένων νομισμάτων και προβληματίζεται ιδιαίτερα σχετικά με το γένος κάποιων νομισμάτων.

Στο κυρίως σώμα των λεξικών ληματογραφούνται ως ανεξάρτητα λήμματα τα δηνάριο, δολάριο, κορώνα, λίρα, λιρέτα, μάρκο, πεσέτα, ρούβλι, ρουπία, σελίνι, φιορίνι, φράγκο (ΛΝΕΓ) και το εσκούδο (ΛΚΝ), στα οποία ορίζονται ρητώς γένος και κλιτικό υπόδειγμα, επομένως κλίνονται σε όλες τις πτώσεις ενικού και πληθυντικού.

Στο ΛΝΕΓ (Μπ.), Β΄ έκδοση, σελ. 1190, υπάρχει ο πίνακας «νομίσματα» (φωτ. 4, 5, 6), ο οποίος είναι αποδεκτός βάσει των όρων αποδοχής λέξεων.

νόμισμα

1190

νόμ

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ					
ΧΩΡΑ	ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ	ΣΥΜΒΟΛΟ	ΧΩΡΑ	ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ	ΣΥΜΒΟΛΟ
Αγία Λουκία	δολάριο Α. Καραϊβικής	ECS	Κιριμπάτι	δολάριο Αυστραλίας	SA
Άγιος Βικέντιος και Γρεναδίνες	δολάριο Α. Καραϊβικής	EC\$	Κολομβία	πέσο Κολομβίας	Col\$
Άγιος Θωμάς και Πρίγκιπας	ντόμπρα	Db	Κομόρες	φράγκο Κομορών	CF
Άγιος Μαρίνος	λιρέτα Αγίου Μαρίνου	Lit	Κονγκό	φράγκο Γαλλ. Αφρικαν. Κοινότη.	CFAF
Άγιος Χριστόφορος και Νέβις	δολάριο Α. Καραϊβικής	ECS	Κορέα (1) Βόρεια	γουόν Β. Κορέας	Wn
Αζερμπαϊτζάν	μανάτ		(2) Νότια	γουόν Ν. Κορέας	W
Αίγυπτος	αιγυπτιακή λίρα	LE	Κόστα Ρίκα	κολόν Κόστα Ρίκα	C
Αιθιοπία	αιθιοπικό μπιρ	Br	Κούβα	πέσο Κούβας	Cu\$
Αϊτή	γκουρντ	G	Κουβέιτ	δηνάριο Κουβέιτ	KD
Ακτή Ελεφαντοστού	φράγκο Γαλλ. Αφρικαν. Κοινότη.	CFAF	Κροατία	κούνα Κροατίας	HRK
Αλβανία	λεκ	L	Κύπρος	κυπριακή λίρα	CYP
Αλγερία	δηνάριο Αλγερίας	DA	Λάος	νέο κιπ	NK
Ανγκόλα	κουάνζα	NKz	Λεσόθο	λότι	L
Ανδόρρα	ευρώ	€	Λεττονία	λατ Λεττονίας	LVL
Αντίγκουα και Μπαρμπούντα	δολάριο Α. Καραϊβικής	ECS	Λευκορωσία	λευκορωσικό ρούβλι	BR
Αργεντινή	πέσο		Λίβανος	λίρα Λιβάνου	LL
Αρμενία	ντραμ		Λιβερία	δολάριο Λιβερίας	L\$
Αυστραλία	δολάριο Αυστραλίας	SA	Λιβύη	δηνάριο Λιβύης	LD
Αυστρία	ευρώ	€	Λιθουανία	λίτας Λιθουανίας	
Αφγανιστάν	αφγάνι	AF	Λιχτενστάιν	ελβετικό φράγκο	SFR
Βανουάτου	βατού	VT	Λουξεμβούργο	ευρώ	€
Βατικανό	ευρώ	€	Μαδαγασκάρη	φράγκο Μαδαγασκάρης	FMG
Βέλγιο	ευρώ	€	Μαλαισία	ρινγκίτ	MS
Βενεζουέλα	μπολιβάρ	Bs	Μαλάουι	κουάτσα Μαλάουι	MK
Βιετνάμ	νέο ντονγκ	D	Μαλδίβες	ρουπία	Rf
Βολιβία	μπολιβιάνο	\$B	Μαλί	φράγκο Γαλλ. Αφρικαν. Κοινότη.	CFAF
Βοσνία-Ερζεγοβίνη	δηνάριο	Din	Μάλτα	λίρα Μάλτας	LM
Βουλγαρία	λεβ	Lv	Μαρόκο	ντιρχάμ	DH
Βραζιλία	ριάλ	RS	Μάρσαλ Νησιά	δολάριο Η.Π.Α.	USS
Γαλλία	ευρώ	€	Μαυρίκιος	ρουπία Μαυρικίου	MauR
Γερμανία	ευρώ	€	Μαυριτανία	ουγκίγια	UM
Γεωργία	λάρι	GEL	Μεξικό	νέο πέσο Μεξικού	Mex\$
Γκάμπια	νταλάσι	D	Μογγολία	τουγκρίκ	Tug
Γκαμπόν	φράγκο Γαλλ. Αφρικαν. Κοινότη.	CFAF	Μοζαμβίκη	μετικάλ	Mt
Γκάνα	νέο σέντι	C	Μολδαβία	μολδαβικό λέι	MLD
Γουατεμάλα	κετςάλ	Q	Μονακό	γαλλικό φράγκο	F
			Μπανγκλαντές	τάκα	Tk
			Μπαρμπάντος	δολάριο Μπαρμπάντος	BDs\$
			Μπαχάμες	δολάριο Μπαχάμων	BS
			Μπαχρέιν	δηνάριο Μπαχρέιν	BD
					Bac

Γουινέα	δολάριο Γουινέας	GS	Μπελίζ	δολάριο Μπελίζ	BZ\$
Γουινέα	φράγκο Γουινέας	FG	Μπενίν	φράγκο Γαλλ. Αφρικαν. Κοινότη.	CFAF
Γουινέα-Μπισάου	φράγκο Γαλλ. Αφρικαν. Κοινότη.	CFAF	Μποτσουάνα	πούντα	P
Γρενάδα	δολάριο Α. Καραϊβικής	EC\$	Μπουρκίνα Φάσο	φράγκο Γαλλ. Αφρικαν. Κοινότη.	CFAF
Δανία	κορώνα Δανίας	Dkr	Μπουρουντί	φράγκο Μπουρουντί	FBu
Δομινικανή Δημοκρατία	πέσο Δομινικανής Δημοκρατίας	RD\$	Μπουτάν	νγκυλτρούμ	Nu
Δυτική Σαμόα	τάλα	WS\$	Μπρουνέι	δολάριο Μπρουνέι	BS
Εκουαδόρ/Ισημερινός	σουκο	S/	Μυσάμάρ	κιάτ	K
Ελβετία	ελβετικό φράγκο	SFR	Ναμίμπια	δολάριο Ναμίμπιας	N\$
Ελλάδα	ευρώ	€	Ναουρού	δολάριο Αυστραλίας	\$A
Ελ Σαλβαδόρ	κολόν Σαλβαδόρ	C	Νέα Ζηλανδία	δολάριο Νέας Ζηλανδίας	NZ\$
Ερυθραία	νάφκα	NFE	Νεπάλ	νεπαλική ρουπία	NR
Εσθονία	κορώνα Εσθονίας	EEK	Νήσοι Σολομώντα	δολάριο Νήσων Σολομώντα	SIS
Ζαΐρ (Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό)	φράγκο Κονγκό	CF	Νιγηρία	φράγκο Γαλλ. Αφρικαν. Κοινότη.	CFA
Ζάμπια	κουάτσα Ζάμπιας	ZK	Νιγηρία	νάιρα	N
Ζιμπάμπουε	δολάριο Ζιμπάμπουε	ZS	Νικαράγουα	χρυσή κόρδοβα	CS
Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα	ντιράμ Εμιράτων	Dh	Νορβηγία	νορβηγική κορώνα	Nkr
Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής	δολάριο Η.Π.Α.	US\$	Νότια Αφρική	ραντ	R
Ηνωμένο Βασίλειο	λίρα Αγγλίας (στερλίνα)	£	Ντομίνικα	δολάριο Α. Καραϊβικής	EC\$
Ιαπωνία	γεν	¥	Ολλανδία	ευρώ	€
Ινδία	ρουπία Ινδίας	Re	Ολλανδικές Αντίλλες	φιορίνι	NAf.
Ινδονησία	ρουπία Ινδονησίας	Rp	Ομάν	ριάλ του Ομάν	RO
Ιορδανία	δηνάριο Ιορδανίας	JD	Ονδούρα	λεμπίρα	L
Ιράκ	δηνάριο Ιράκ	ID	Ουγγαρία	φιορίνι	Ft
Ιράν	ριάλ	IR	Ουγκάντα	σελίνι	USh
Ιρλανδία	ευρώ	€	Ουμπεκιστάν	σομ Ουμπεκιστάν	UKS
Ισημερινή Γουινέα	φράγκο Γαλλ. Αφρικαν. Κοινότη.	CFAF	Ουκρανία	χρίβνα	
Ισλανδία	κορώνα Ισλανδίας	IKr	Ουρουγουάη	πέσο Ουρουγουάης	SUr
Ισπανία	ευρώ	€	Πακιστάν	ρουπία Πακιστάν	PRu
Ισραήλ	νέο σέκελ Ισραήλ	NIS	Παναμάς	μπαλμπόα	B
Ιταλία	ευρώ	€	Παπούα-Νέα Γουινέα	κίνα	K
Καζαχστάν	τέγκε Καζαχστάν		Παραγουάη	γκουαρανί	G
Καμερούν	φράγκο Γαλλ. Αφρικαν. Κοινότη.	CFAF	Περσική	νέο σολ	S/
Καμπότζη	νέο ριέλ	CR	Πολωνία	ζλότι	Zl
Καναδάς	δολάριο Καναδά	Can\$	Πορτογαλία	ευρώ	€
Κατάρ	ριάλ Κατάρ	QR	Πράσινο Ακρωτήριο	εσκούδο Πράσ. Ακρωτηρίου	CVEsc
Κεντροαφρικανική Δημοκρατία	φράγκο Γαλλ. Αφρικαν. Κοινότη.	CFAF	Ρουάντα	φράγκο Ρουάντας	RF
Κένυα	σελίνι Κένυας	KSh	Ρουμανία	λέι	L
Κίνα	γιουάν	Y	Ρωσία	ρούβλι	R
Κιργιζία	σομ Κιργιζίας	KGS	Σαουδική Αραβία	ριάλ Σαουδικής Αραβίας	SR
Σιγκαπούρη	δολάριο Σιγκαπούρης	S\$	Σενεγάλη	φράγκο Γαλλ. Αφρικαν. Κοινότη.	CFAF
Σκόπια [πρ. Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (FYROM)]	δηνάριο	D	Σερβία και Μαυροβούνιο	δηνάριο	Din
Σλοβακία	κορώνα	Sk	Σεϋχέλλες	ρουπία Σεϋχελλών	SRe
Σλοβενία	τόλαρ	SIT	Σιέρρα Λεόνε	λεόνε	Le
Σομαλία	σελίνι Σομαλίας	So.Sh	Τζιμπουτί	φράγκο Τζιμπουτί	DF
Σουαζιλάνδη	λιτανγκένι	E	Τόγκο	φράγκο Γαλλ. Αφρικαν. Κοινότη.	CFAF
Σουδάν	δηνάριο Σουδάν	ISD	Τόνγκα	πάνγκα	TS
Σουηδία	σουηδική κορώνα	SKr	Τουβαλού	δολάριο Αυστραλίας ή Τουβαλού	SA
Σουρινάμ	φιορίνι Σουρινάμ	SF	Τουρκία	τουρκική λίρα	TL
Σρι Λάνκα	ρουπία Σρι Λάνκα	SLRe	Τουρκμενιστάν	μανάτ Τουρκμενιστάν	TMM
Συρία	συριακή λίρα	L.S	Τρινιδάδ και Τομπάγκο	δολάριο Τρινιδάδ και Τομπάγκο	TTS
Ταϊβάν	νέο δολάριο Ταϊβάν	NTS	Τσαντ	φράγκο Γαλλ. Αφρικαν. Κοινότη.	CFAF
Ταϊλάνδη	μπατ	B	Τσεχία	κορώνα	Kc
Τανζανία	σελίνι Τανζανίας	TSh	Τυνησία	δηνάριο Τυνησίας	TD
Τατζικιστάν	ρούβλι Τατζικιστάν	TzR	Υεμένη	ριάλ Υεμένης	YER
Τζαμάικα	δολάριο Τζαμάικας	J\$	Φιλιππίνες	πέσο Φιλιππινών	P
			Φινλανδία	ευρώ	€
			Φίτζι	δολάριο Φίτζι	FS
			Χιλή	πέσο Χιλή	Ch\$

Στον πίνακα αυτόν όμως δεν δίδεται το γένος (αρσενικό, θηλυκό ή ουδέτερο) του κάθε νομίσματος. Επίσης δεν υπάρχει καμία διάκριση ανάμεσα σε κλιτά και άκλιτα. Πολλά από αυτά είναι καταφανώς άκλιτα (λ.χ. γκουρντ, σεκέλ, ρινγκίτ, κετζάλ κλπ.) διότι λήγουν σε σύμφωνο. Άλλα όμως έχουν κατάληξη σε φωνήεν.

Στο κυρίως σώμα του ΛΝΕΓ λημματογραφούνται και χιλιάδες κύρια ονόματα, μεταξύ των οποίων και οι χώρες του κόσμου. Στο ερμήνευμά τους ορίζεται ρητώς (μεταξύ άλλων) και το γένος του νομίσματός τους. Μέσω λοιπόν αυτής της αναζήτησης στα

λήμματα των χωρών, βρήκαμε ότι κάποια νομίσματα που έχουν κατάληξη -α (τα οποία θα μπορούσε κανείς να υποθέσει ότι ίσως είναι θηλυκά) δίδονται ρητώς με το ουδέτερο άρθρο «το» (λ.χ. το κουάνζα, το κούνα, το κίνα, το κουάτσα, το τάκα, το ντόμπρα, το νάφκα, το πούλα, το μπαλμπόα κλπ.). Επομένως, συμπεραίνουμε ότι και αυτά είναι άκλιτα.

Ουδέτερα επίσης ορίζονται ρητώς το πέσο, το αφγάνι, το λάρι, το νταλάσι, το σέντι, το λότι (κ. πληθ. μαλότι), το γκουαρανί, το ζλότι και το λιλανγκένι.

Αντιθέτως, θηλυκά ορίζονται ρητώς η ουγκίγια, η χρυσή κόρδοβα, η λεμπίρα και η χρίβνα. Αυτά τα θηλυκά μπορείτε να τα δείτε όλα μαζί στην παρακάτω φωτ. 7.

Μαύριτανία (η) (αραβ. Al-Jumhūriyah al-Islamiyah al-Muritani-yah = Ισλαμική Δημοκρατία της Μαυριτανίας) **1.** κράτος της Βλ. Αφρικής με πρωτεύουσα τη Νουαξότ. επίσημες γλώσσες τη Γαλλική και την Αραβική και νόμισμα την ουγκίγια **2.** ΙΣΤ. αρχαίο βασίλειο της Αφρικής, που υποτάχθηκε στους Ρωμαίους. — **Μαυριτανός** (ο). **Μαυριτανή** (η), **μαυριτανικός**, -ή, -ό κ. (λαϊκ.) **μαυριτάνικος**, -η, -ο.

Νικαράγουα (η) (ισπ. República de Nicaragua = Δημοκρατία της Νικαράγουας) κράτος της Κ. Αμερικής με πρωτεύουσα τη Μανάγκουα. επίσημη γλώσσα την Ισπανική και νόμισμα τη χρυσή κόρδοβα. — **Νικαραγουανός** (ο). **Νικαραγουανή** (η), **νικαραγουανός**, -ή, -ό.

Ονδούρα (η) [1867] (ισπ. República de Honduras = Δημοκρατία της Ονδούρας) κράτος της Κ. Αμερικής με πρωτεύουσα την Τεγκουσιγκάλα. επίσημη γλώσσα την Ισπανική και νόμισμα τη λεμπίρα.

Ουκρανία (η) (ουκρ. Ukraïna) κράτος της Α. Ευρώπης, πρώην Δημοκρατία της Ε.Σ.Σ.Δ., με πρωτεύουσα το Κίεβο, επίσημη γλώσσα την Ουκρανική και νόμισμα τη χρίβνα. — **Ουκρανός** (ο). **Ουκρανή** (η). **ουκρανικός**, -ή, -ό, **Ουκρανικά** (τα).

114 Γ1. Θεωρείτε ορθό να κλίνουνται τα ουδέτερα πέσο, αφγάνι, λάρι, νταλάσι, σέντι, γκουαρανί, ζλότι και λιλανγκένι;

114 Γ2. Θεωρείτε ορθό να κλίνουνται τα θηλυκά ουγκίγια, κόρδοβα, λεμπίρα και χρίβνα;

114 Δ. Σύμφωνα με τους όρους αποδοχής λέξεων, κεφ. Δ, παρ. 2, είναι αποδεκτά (βάσει του μοναδικού παραδείγματος) και το ξανάδωσα και το ξαναέδωσα. Στο ΛΚΝ λημματογραφούνται ως αυτόνομα λήμματα κάποια λίγα σύνθετα ρήματα με α' συνθετικό το πρόθημα ξανα-. Σε όλα εμφανίζεται διτυπία στους παρελθοντικούς χρόνους, με ή χωρίς τη συλλαβική αύξηση, λ.χ. ξανάβαλα και ξαναέβαλα, ξανάβγαλα και ξαναέβγαλα, ξανάβλεπα και ξαναέβλεπα, ξανάβρισκα και ξαναέβρισκα, ξανάγινα και

ξαναέγινα, ξανάγραψα και ξαναέγραψα, ξανάδωσα και ξαναέδωσα, ξανάρθα και ξαναήρθα, ξανάζησα και ξαναέζησα κλπ. (φωτ. 8).

ξαναβάζω [ksanavázo] P αόρ. ξανάβαλα και ξαναέβαλα, απαρέμφ. ξανα βάλει, μππ. ξαναβαλμένος :
ξαναβγάζω [ksanavgázo] P αόρ. ξανάβγαλα και ξαναέβγαλα, απαρέμφ. ξαναβγάλει, μππ.
ξαναβγαίνω [ksanavjéno] P πρτ. ξανάβγαινα και ξαναέβγαινα, αόρ. ξαναβγήκα, απαρέμφ. ξαναβγεί :
ξαναβλέπω [ksanavlépo] -ομαι P πρτ. ξανάβλεπα και ξαναέβλεπα, αόρ. ξανάδα και ξαναείδα, απαρέμφ.
ξαναβρίσκω [ksanavrísko] -ομαι P πρτ. ξανάβρισκα και ξαναέβρισκα, αόρ. ξαναβρήκα και (προφ.)
ξαναγράφω [ksanavgáfo] -ομαι P αόρ. ξανάγραψα και ξαναέγραψα, απαρέμφ. ξαναγράψει, παθ. αόρ.
ξαναδίνω [ksanadíno] -ομαι P αόρ. ξανάδωσα και ξαναέδωσα, απαρέμφ. ξαναδώσει, παθ. αόρ.
ξαναζώ [ksanazó] P 10.9α αόρ. ξανάζησα και ξαναέζησα, απαρέμφ. ξανα ζήσει : δοκιμάζω ξανά μια
ξαναέρχομαι [ksanaérxome] P αόρ. ξαναήρθα και (σπάν.) ξαναήλθα, προστ. ξαναέλα, απαρέμφ.
ξαναέρθει και (σπάν.) ξαναέλθει & ξανάρχομαι [ksanárxome] P αόρ. ξανάρθα, απαρέμφ. ξανάρθει και

Μερικές φορές μάλιστα, εμφανίζεται και τρίτος τύπος στους παρελθοντικούς χρόνους (λ.χ. ξαναβρήκα, ξανάβρα, ξαναήβρα) ή ακόμη και τέταρτος τύπος (λ.χ. ξαναήρθα, ξανάρθα, ξαναήλθα, ξανάλθα).

Συμφωνείτε ότι (σύμφωνα με τον κανονισμό) διτυπία δεν υφίσταται μόνο στο ρ. του παραδείγματος (ξανάδωσα και ξαναέδωσα), αλλά και στα υπόλοιπα ρήματα των λεξικών μας, όπως π.χ. ξανάθεσα και ξαναέθεσα, ξανάθιξα και ξαναέθιξα, ξανάπτεσα και ξαναέπτεσα, ξανάριξα και ξαναέριξα, ξανάτριψα και ξαναέτριψα, ξανάχασα και ξαναέχασα, ξανάκοψα και ξαναέκοψα (αόριστος) καθώς και ξανάχανα και ξαναέχανα, ξανάνεθα και ξαναένεθα, ξανάριχνα και ξαναέριχνα, ξανάνεμα και ξαναένεμα, ξανάδινα και ξαναέδινα, ξανάλεγα και ξαναέλεγα, ξανάνηφα και ξαναένηφα, ξανάχωνα και ξαναέχωνα, ξανάκοβα και ξαναέκοβα, ξανάνηθα και ξαναένηθα (παρατατικός) κλπ.;

114 Ε. Στο ΛΝΕΓ, Β΄ έκδοση (Μπ.) λημματογραφούνται 9 σύνθετα λήμματα (8 τριγενή επίθετα και 1 αρσενικό ουσιαστικό) με α΄ συνθετικό το παραγωγικό σύμφυμα ημι-. Κατά τη σύνταξη του λημματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο της σελ. 731 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 9.

ημι- λεξικό πρόθημα		
ημι-αναίσθητος, -η, -ο	ημι-αυτόνομος, -η, -ο	
ημι-αυτόματος, -η, -ο	ημι-βάρβαρος, -η, -ο	
ημι-διώροφος, -η, -ο	ημι-παράφρων, -ων, -ον	ημι-ώροφος (ο)
ημι-επίσημος, -η, -ο	ημι-πολύτιμος, -η, -ο	

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 9, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο Λ.Σ.Γ. (του ιδίου).

Συμφωνείτε ότι τα λήμματα αυτά κλίνονται κανονικά σε όλες τις πτώσεις και τους αριθμούς, σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής;

114 Ζ. Στους όρους αποδοχής λέξεων δεν γίνεται καμία αναφορά σχετικά με την απουσία γενικής πτώσεως των υποκοριστικών σε -ούδι. Στα αποδεκτά βοηθήματα Γραμματικής ομοίως, δεν γίνεται καμία αναφορά στα ουδέτερα υποκοριστικά με κατάληξη -ούδι. Στο ΛΚΝ (φωτ. 10) και στο ΛΝΕΓ (φωτ. 11) ο μορφολογικός σχηματισμός των πτώσεων των ουδετέρων ουσιαστικών (μη υποκοριστικών) με κατάληξη -ούδι (καθώς και των ουδετέρων υποκοριστικών με την ίδια κατάληξη) δεν εμφανίζει ενιαία μεθοδολογία και πρακτική σχετικά με την κλίση τους.

αιθέρια: Η ομορφιά της δεν περιγράφεται, είναι σωστός -. αγγελάκι το ΥΠΟΚΟΡ στη σημ. 1. αγγελούδι το ΥΠΟΚΟΡ συνηθ. α. για όμορφο παιδί. β. στη σημ. 2α και ειρωνικά: Μη μας κάνεις το -. γ. συχνά για μικρό παιδί που πέθανε. αγγελουδάκι το ΥΠΟΚΟΡ συνηθ. για μικρό παιδί. [ελνστ. ἄγγελος, αρχ. σημ.: ανίψι το [anípsi] Q44 : ο ανιψιός ή η ανιψιά: Έχει πολλά ανίψια. ανιψάκι το ΥΠΟΚΟΡ: Πήγα στον αδερφό μου να δω το - μου. ανιψούδι το ΥΠΟΚΟΡ.
αρκούδι το [arkúdi] Q44 : (οικ.) η αρκούδα: Χορεύουν σαν αρκούδια. ΠΑΡ Νηστικό - δε χορεύει, αυτός που λεχούδι το [lexúdi] Q44 : (οικ.) βρέφος που μόλις γεννήθηκε· νεογνό.

[λεχ(ώ) (δες λεχώνα) -ούδι]

μαθητούδι το [mathitúdi] Q44 : 1. μικρός στην ηλικία μαθητής· μαθητάκος: Τα μαθητούδια της πρώτης μαμούνι το [mamúni] & μαμούδι το [mamúdi] Q44 : κάθε μικρό ζώδιο που συνηθ. ζει παρασιτικά επάνω σε μουσούδι το [musúdi] Q44 & μουσούδα η [musúda] Q25 : το κάτω μπροστινό τμήμα του κεφαλιού των ξεπεταρούδι το [ksepetarúdi] Q44 : 1.(λαϊκότρ.) πουλάκι που μόλις αρχίζει να πετά. 2. (μτφ.) παιδί που πελεκούδι το [pelekúdi] Q44 (συνήθ. πληθ.) : τα μικρά, άχρηστα κομμάτια ξύλου που έχουν αφαιρεθεί με πελέκημα· σχίζα. ΦΡ θα καεί το -, θα γίνει μεγάλο γλέντι. ΣΥΝ ΦΡ θα το κάψουμε.

[μσν. πελεκούδ(α) 'κομμάτι πέτρας' υποκορ. -ι < πελεκ(ώ) -ούδα]

πεταρούδι το [petarúdi] Q44 : ξεπεταρούδι.

σχολειαρούδι το [scoliarúdi] & σκολειαρούδι το [skoliarúdi] Q44 : (παρωχ.) μικρός μαθητής, μαθητούδι.
τρυφερούδι το [triferúdi] Q44 : χαρακτηρισμός νεαρού ατόμου· τρυφερή ύπαρξη.

ψυχούδι το [psichúdi] Q44 : (λαϊκότρ.) το ψωμάκι που μοιράζεται σε κηδείες ή σε μνημόσυνα.

αγγελούδι, (βλαστάρι) βλασταρούδι, (μαθητής) μαθητούδι, (καλά) καλούδια, (τρυφερός) τρυφερούδι, την εκτέλεση της ενέργειας που εκφράζει το ρήμα από το οποίο παράγεται: (αποδιαλέγω) αποδιαλεγοúδι,

αγγελούδι (το) {σπάν. αγγελοῦδ-ιού | -ιών} **1.** (εκφράστ -συνήθ. ως δέλφης κάποιου. — (υποκ.) **ανίψι** κ **ανιψάκι** κ **ανιψούδι** (το) κ. **ανιψούλης** (ο)

αρκούδι (το) [μεσν.] [ἀρκούδ-ιού | -ιών] (υπόκ.) το αρκούδάκι Φρ ιδιαίτερα όξεία και δυσάρεστη οσμή. — (υποκ.-λαϊκ) **ασβούδι** (το).

βυζασταρούδι (το) το βυζανιάρικο (βλ λ)

βυζανιάρικο (το) [μεσν.] (λαϊκ.) **1.** το νεογνό ή το βρέφος που βυζαίνει ακόμα, που τρέφεται ακόμα με μητρικό γάλα ΣΥΝ βυζασταρούδι μα. στολίδι. Επίσης **λούλουδο** [μεσν.] κ. (λαϊκότ.) **λελούδι**. — (υπόκ.) **λουλουδάκι** (το).

λεχούδι (το) {λεχουδ-ιού | -ιών} (λαϊκ.) το νεογέννητο βρέφος. [ΕΤΥΜ. < λεχώ (βλ. λ. λεχώνα) + υποκ. επίθημα -ούδι].

μαθητούδι (το) {χωρ. γεν.} ο μικρής ηλικίας μαθητής: τα ~ τής Α' Λη-
μαμούνι κ. **μαμούδι** (το) {μαμουν-ιού | -ιών} (λαϊκ.) μικρό έντομο.

μουσούδι (το) {μούσουδ-ιού | -ιών} **1.** (καθημ.) το κάτω μπροστινό

ξεπεταρούδι (το) {χωρ. γεν.} **1.** νεοσσός πτηνού, που μόλις αρχίζει

πελεκούδι (το) {χωρ. γεν.} (λαϊκ.) κομμάτι πελεκημένου ξύλου, που

πεταρούδι (το) {χωρ. γεν.} (λαϊκ.) **1.** το μικρό πουλί που δοκιμάζει να ντες; — (υποκ.) **πρα(γ)ματάκι** κ. **πρα(γ)ματούδι** (το) (σημ. 1).

σχολειαρούδι κ. **σκολειαρούδι** (το) ο μικρός και άπειρος μαθη-

Στη φωτ. 10 (Τρ.) παρατηρούμε ότι τα αρκούδι, λεχούδι, μαμούδι, μουσούδι, πελεκούδι, τρυφερούδι κλίνονται ομαλά σε όλες τις πτώσεις, όπως δηλαδή και τα ζούδι, φλούδι, χνούδι, λουλούδι, τραγούδι (το κλιτικό υπόδειγμα Ο44 είναι το τραγούδι και το Ο44α είναι το αρνάκι). Τα δε λεχούδι και πελεκούδι παρουσιάζονται ως υποκοριστικά. Βλέπουμε επίσης ότι τα μαθητούδι, ξεπεταρούδι, πεταρούδι, σχολειαρούδι, σκολειαρούδι, ψυχούδι δεν έχουν γενική πτώση. Παρατηρούμε ακόμη ότι στα υποκοριστικά αγγελούδι, ανιψούδι δεν δίδονται κλιτικές πληροφορίες. Τέλος, τα βλασταρούδι και αποδιαλεγούδι είναι ενδολήμματα μέσα στο λήμμα «-ούδι», χωρίς να συνοδεύονται από κλιτικά υποδείγματα.

Στη φωτ. 11 (Μπ.) παρατηρούμε ότι τα μαθητούδι, ξεπεταρούδι, πελεκούδι, πεταρούδι συνοδεύονται από επισημάνσεις απουσίας πτώσεων (χωρ. γεν.). Αντιθέτως, στα αγγελούδι, αρκούδι, λεχούδι, μαμούδι, μουσούδι δίδονται ρητώς και οι γενικές. Τα δε αρκούδι και λεχούδι παρουσιάζονται ως υποκοριστικά. Τέλος, παρατηρούμε ότι στα βυζασταρούδι, λελούδι (υπολήμμα στο λουλούδι), σχολειαρούδι, σκολειαρούδι, καθώς επίσης και στα υποκοριστικά ανιψούδι, ασβούδι και πρα(γ)ματούδι δεν δίδονται κλιτικές πληροφορίες, ούτε όμως και επισημάνσεις απουσίας πτώσεων.

Θεωρείτε ορθό τα ανιψούδι, ασβούδι, πρα(γ)ματούδι, βλασταρούδι και αποδιαλεγούδι να κλίνονται κανονικά σε όλες τις πτώσεις και τους αριθμούς;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: 114 Α: όχι – 114 Β: ναι – 114 Γ1: όχι – 114 Γ2: ναι – 114 Δ: ναι – 114 Ε: ναι – 114 Ζ: όχι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 115

115 Α. Στο ΛΝΕΓ, Β΄ έκδοση (Μπ.) λημματογραφούνται 20 σύνθετα τριγενή επίθετα με α΄ συνθετικό το παραγωγικό σύμφυμα ευ-. Κατά τη σύνταξη του λημματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο της σελ. 683 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 1.

ευ-δηλώνει ευκολία		
ευ-ανάγνωστος, -η, -ο	ευ-διάκριτος, -η, -ο	
ευ-απόδεικτος, -η, -ο	ευ-διάλυτος, -η, -ο	
ευ-απόκτητος, -η, -ο	ευ-εκπλήρωτος, -η, -ο	
ευ-διάγνωστος, -η, -ο	ευ-εξαπάτητος, -η, -ο	
ευ-εξήγητος, -η, -ο	ευ-ερμήνευτος, -η, -ο	ευ-κατέργαστος, -η, -ο
ευ-επίλυτος, -η, -ο	ευ-εφάρμοστος, -η, -ο	ευ-προσάρμοστος, -η, -ο
ευ-επίτευκτος, -η, -ο	ευ-θεράπευτος, -η, -ο	ευ-πρόσβλητος, -η, -ο
ευ-επούλωτος, -η, -ο	ευ-κατάληπτος, -η, -ο	ευ-πρόφερτος, -η, -ο

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 1, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο Λ.Σ.Γ. (του ιδίου).

Συμφωνείτε ότι τα επίθετα αυτά κλίνονται κανονικά σε όλες τις πτώσεις και τους αριθμούς, σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής;

115 Β. Είχαμε ρωτήσει τον Διευθυντή του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών κ. Γ. Παπαναστασίου, για το αν υφίσταται η μετοχή παθητικού παρακειμένου ρημάτων του ΛΚΝ που έχουν μόνο παθητική φωνή (με διάθεση είτε παθητική είτε μέση είτε ουδέτερη).

Όπως μπορείτε να δείτε στη γνωμοδότησή του (αρ. πρωτ. 165 / 08.05.2020), υπάρχει έγχρωμος πίνακας με ρήματα του ΛΚΝ που έχουν μόνο παθητική φωνή. Σε κάποια ρήματα απάντησε «ΝΑΙ», σε κάποια άλλα απάντησε «ΟΧΙ» και σε κάποια άλλα άφησε κενό λέγοντάς μας ότι «Όπου αφήνω κενό, δεν θεωρώ αδύνατο τον σχηματισμό αλλά μου φαίνεται ότι δεν θα χρησιμοποιούνταν ποτέ. Οι απαντήσεις αυτές ξεκινούν με το προσωπικό μου γλωσσικό αίσθημα και δεν μπορούν να έχουν την ισχύ κανόνα».

Στο παρόν ερώτημα θα ασχοληθούμε με 8 ρήματα του κλιτικού υποδείγματος Ρ10.9β, στα οποία ο κ. Παπαναστασίου άφησε κενό. Πρόκειται για τα ρ. αιτούμαι, ανδροκρατούμαι, αντροκρατούμαι, διανοούμαι, διαπυούμαι, ενασχολούμαι, περιηγούμαι, στροφοδινούμαι.

Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτές σ' αυτό οι μετοχές παθητικού παρακειμένου αιτημένος, ανδροκρατημένος,

αντροκρατημένος, διανοημένος, διαπυημένος, ενασχολημένος, περιηγημένος, στροφοδινημένος;

Σας παρακαλούμε να επιλέξετε μία από τις τρεις επιλογές απαντήσεων (Α: ναι σε όλα, Β: όχι σε όλα, Γ: κάποια από αυτά να είναι αποδεκτά). Εάν επιλέξετε την απάντηση Γ, τότε σας παρακαλούμε να γράψετε κάτω κάτω σε σχόλιο, ποια από αυτά συγκεκριμένα θεωρείτε ότι πρέπει να είναι αποδεκτά.

115 Γ. Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) λημματογραφούνται τα διγενή μονοκατάληκτα ουσιαστικά ακτοφύλακας, αρχαιοφύλακας, αρχαιοφύλακας, αρχιδεσμοφύλακας, αρχιφύλακας, αστυφύλακας, δασοφύλακας, δεσμοφύλακας, θεματοφύλακας, θεσμοφύλακας, σωματοφύλακας, τερματοφύλακας, φύλακας.

Πλην του μονογενούς αρσενικού «δασοφύλακας», όλα τα υπόλοιπα εμφανίζονται ταυτοχρόνως και ως αρσενικά και ως θηλυκά. Όπως θα παρατηρήσετε, τα λήμματα αυτής της κατηγορίας λημματογραφούνται στο λεξικό αυτό με κάποια μεθοδολογική «ασυνέπεια», με αποτέλεσμα να συγκροτούνται δύο διαφορετικές ομάδες τέτοιων διγενών ουσιαστικών με την ως άνω κατάληξη.

Στην πρώτη ομάδα ανήκουν τα διγενή αρχαιοφύλακας, αρχιφύλακας, θεματοφύλακας, θεσμοφύλακας, σωματοφύλακας, τερματοφύλακας, για τα οποία ο συντάκτης του λεξικού μάς δίνει ξεκάθαρα τη γενική ενικού του θηλυκού. Όπως βλέπουμε, αυτή διαφοροποιείται στην κατάληξη από εκείνη του αρσενικού (φωτ. 2).

ακτοφύλακες. — **ακτοφύλακας** (ο/η) [1892]
αρχαιοφύλακας (ο/η) [1863] {(θηλ. αρχαιοφύλακος) | αρχαιοφυλά-
αρχαιοφύλακας (ο/η) [μτγν.] {αρχαιοφυλάκων} υπάλληλος επιφορ-
αρχιδεσμοφύλακας (ο/η) [μτγν.] {αρχιδεσμοφύλάκων} ο επί κεφαλ-
αρχιφύλακας (ο/η) {αρχιφυλάκων} **1.** προϊστάμενος των φρουρών σε
στρατιωτικό κατάστημα ή εγκατάσταση Επίσης (λόγ) **αρχιφύλαξ**
[μτγν.] {αρχιφύλακος}
αστυφύλακας (ο/η) [1892] {αστυφυλάκων} το κατώτερο αστυνομικό
δασοφύλακας (ο) [1856] {δασοφυλάκων} ο κατώτερος υπάλληλος
δεσμοφύλακας (ο/η) [μτγν.] {δεσμοφυλάκων} πρόσωπο που φρουρεί
θεματοφύλακας (ο/η) [1833] {(θηλ. γεν. θεματοφύλακος) | θεμάτο-
θεσμοφύλακας (ο/η) [μτγν.] {(θηλ. γεν. θεσμοφύλακος) | θεσμοφυ-
σωματοφύλακας (ο/η) [μτγν.] {(θηλ. σωματοφύλακος) | σωματοφυ-
τερματοφύλακας (ο/η) {(θηλ. τερματοφύλακος) | τερματοφυλάκων}
φύλακας (ο/η) {φυλάκων} **1.** πρόσωπο που φρουρεί, που επιτηρεί κά-

Στη δεύτερη ομάδα ανήκουν τα διγενή ακτοφύλακας, αρχειοφύλακας, αρχιδεσμοφύλακας, αστυφύλακας, δεσμοφύλακας, φύλακας, για τα οποία δεν δίδεται καμία πληροφορία για τη γενική ενικού του θηλυκού (φωτ. 2).

Τα αστυφύλακας, δασοφύλακας, δεσμοφύλακας, φύλακας λημματογραφούνται και στο ΛΣΓ (Μπ.), όπου όμως δίδεται ρητώς (φωτ. 3) και η γενική ενικού του θηλυκού (σημ.: στο λεξικό αυτό το «δασοφύλακας» εμφανίζεται ως διγενές).

α|στυ|φύ|λα|κας (ο/η) (άστυφύλακας) O8 {θηλ. εν. γεν. αστυφύλακος} το κατώτερο στέλεχος της Αστυ-

δα|σο|φύ|λα|κας (ο/η) O8 {θηλ. εν. γεν. δασοφύλακος} ο κατώτερος υπάλληλος της δασοφυλακής που

δε|σμο|φύ|λα|κας (ο/η) O8 {θηλ. εν. γεν. δεσμοφύλακος} πρόσωπο που φρουρεί τους φυλακισμένους.

φύ|λα|κας (ο/η) O8 {θηλ. εν. γεν. φύλακος} **1** πρόσωπο που φυλάσσει κάτι: ο ~ του μουσείου· **ΦΡ. έχουν γνώση οι φύλακες** βλ. λ. γνώση **2** ο προστάτης: έχουν τον

Επομένως, από το λεξικό αυτό τεκμαίρονται επιπροσθέτως και οι κλιτικοί τύποι της γενικής ενικού των θηλυκών «της αστυφύλακος», «της δασοφύλακος», «της δεσμοφύλακος», «της φύλακος», οι οποίοι θα «παίζουν» (δηλ. θα τεθούν σε ισχύ) τον προσεχή Μάιο.

Απομένουν τα διγενή ουσιαστικά ακτοφύλακας (ο/η), αρχειοφύλακας (ο/η), αρχιδεσμοφύλακας (ο/η), που είδαμε στο ΛΝΕΓ (φωτ. 2). Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι της γενικής ενικού του θηλυκού γένους της ακτοφύλακος, της αρχειοφύλακος και της αρχιδεσμοφύλακος;

115 Δ. Στο ΛΝΕΓ (Μπ.), μέσα στο ερμήνευμα λημμάτων εντοπίζονται με έντονους χαρακτήρες κάποιες (πιθανόν) λόγιες ή αρχαϊζουσες φράσεις. Πιο συγκεκριμένα:

Στο λήμμα νηστεύω υπάρχει η φράση «νηστεύσαντες και μη νηστεύσαντες».

Στο λήμμα πεινώ υπάρχει η φράση «μακάριοι οι πεινώντες και διψώντες την δικαιοσύνην».

Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στην παρακάτω φωτ. 4.

νηστεύω ρ. αμετβ. [νήστ-ευσά κ. (καθημ.) -εψα] **1.** απέχω εκούσια από ορισμένες κατηγορίες τροφών σε ημέρες ή περιόδους καθορισμένες από την Εκκλησία, για να επιτύχω τον καθασμό τού σώματος και τής ψυχής μου: *δεν τρώω κρέας, γιατί ~ ΑΝΤ. αρταίνομαι· ΦΡ. νηστεύσαντες και μη νηστεύσαντες* (φρ. τού Αγ. Ιωάννου τού Χρυσοστόμου, που ακούγεται μετά την Ανάσταση και καλεί όλους να χαρούν μαζί για το Πάσχα) για να δηλωθεί ότι όλοι καλούνται να συμμετάσχουν σε κάτι (καλό) είτε το αξίζουν είτε όχι **2.** (κατ' επέκτ.) απέχω από σαρκικές και υλικές απολαύσεις, ζω ενάρετο βίο ΑΝΤ. κολάζομαι **3.** (γενικότερ.) δεν σιτίζομαι κανονικά, απέχω από το φαγητό. [ΕΤΥΜ. αρχ. < νήστις «νηστικός» < *νή-εδ-τις < νη-στερητ. (βλ. κ. νήνεμος) + θ. -εδ- τού ρ. ἔδω «τρώγω» (βλ. κ. ἔδεσμα), οπότε η λ. θα σήμαινε «αυτός που δεν τρώει»].

πεινώ (κ. -άω) ρ. αμετβ. [αρχ. | πεινάς... | πείνασ-α, -μένος] **1.** αισθάνομαι πείνα, έχω ανάγκη τροφής, επιθυμώ να φάω: ~ *δεν έχω φάει τίποτα από το πρωί || ~ σαν λύκος!* (υπερβολικά)· ΦΡ. (παροιμ.) **των φρονίμων τα παιδιά πριν πεινάσουν μαγειρεύουν** βλ. λ. φρόνιμος **2.** λιμοκτονώ, πεθαίνω από έλλειψη τροφής: *οι λαοί τού Τρίτου Κόσμου πεινάνε* **3.** δεν έχω τα μέσα, για να εξοικονομήσω τα προς το ζην: *αν κλείσει το εργοστάσιο, θα πεινάσει πολύς κόσμος ΣΥΝ. λιμοκτονώ* **4.** ποθώ πολύ, αναζητώ κάτι· στη ΦΡ. **μακάριοι οι πεινώντες και διψώντες την δικαιοσύνην** (μακάριοι οί πεινώντες και διψώντες την δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται, Κ.Λ. Ματθ. 5. 6) ευτυχισμένοι αυτοί που επιθυμούν διακαώς τη δικαιοσύνη (γιατί αυτοί θα ικανοποιηθούν) **5.** (η μτχ. **πεινασμένος**, -η, -ο) (α) αυτός που αισθάνεται πείνα ΣΥΝ. νηστικός, άφαγος, ατάιστος ΑΝΤ. χορτασμένος, χορτάτος (β) (μτφ.) πολύ φτωχός, αυτός που δεν έχει να φάει: ~ *λαός*· ΦΡ. (παροιμ.) **ο πεινασμένος καρβέλια ονειρεύεται** ο καθένας επιθυμεί σφοδρά αυτό που στερείται. ➤ ΣΧΟΛΙΟ λ. παρώνυμο.

Συμφωνείτε ότι οι μετοχές νηστεύσαντες, πεινώντες και διψώντες δεν είναι της δημοτικής και ότι δεν είναι ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι που προκύπτουν από την πλήρη κλίση των μετοχών αυτών σε όλες τις πτώσεις και σε όλα τα γένη; Σας παρακαλούμε να επιλέξετε μία από τις τρεις επιλογές απαντήσεων (Α: Συμφωνώ, δεν είναι της δημοτικής, Β: Διαφωνώ, όλες είναι της δημοτικής, Γ: Κάποιες από αυτές είναι της δημοτικής). Εάν επιλέξετε την απάντηση Γ, τότε σας παρακαλούμε να γράψετε κάτω κάτω σε σχόλιο,

ποιες συγκεκριμένα από τις τρεις παραπάνω μετοχές θεωρείτε ότι είναι της δημοτικής, οπότε θα πρέπει και να τις κλίνουμε σε όλες τις πτώσεις και σε όλα τα γένη.

115 Ε. Είχαμε ρωτήσει τον Διευθυντή του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών κ. Γ. Παπαναστασίου, για το αν υφίσταται η μετοχή παθητικού παρακειμένου ρημάτων του ΛΚΝ που έχουν μόνο παθητική φωνή (με διάθεση είτε παθητική είτε μέση είτε ουδέτερη).

Όπως μπορείτε να δείτε στη γνωμοδότησή του (αρ. πρωτ. 165 / 08.05.2020), υπάρχει έγχρωμος πίνακας με ρήματα του ΛΚΝ που έχουν μόνο παθητική φωνή. Σε κάποια ρήματα απάντησε «ΝΑΙ», σε κάποια άλλα απάντησε «ΟΧΙ» και σε κάποια άλλα άφησε κενό λέγοντάς μας ότι «Όπου αφήνω κενό, δεν θεωρώ αδύνατο τον σχηματισμό αλλά μου φαίνεται ότι δεν θα χρησιμοποιούνταν ποτέ. Οι απαντήσεις αυτές ξεκινούν με το προσωπικό μου γλωσσικό αίσθημα και δεν μπορούν να έχουν την ισχύ κανόνα».

Στο παρόν ερώτημα θα ασχοληθούμε με 19 ρήματα του κλιτικού υποδείγματος Ρ5.1β, στα οποία ο κ. Παπαναστασίου άφησε κενό. Πρόκειται για τα ρ. αλαζονεύομαι, αντιπολιτεύομαι, αντιστρατεύομαι, αστειεύομαι, βουλεύομαι, γεύομαι, διαβουλεύομαι, δολιεύομαι, εμπορεύομαι, επιβουλεύομαι, θρησκεύομαι, κομψεύομαι, μηχανεύομαι, ξυλεύομαι, περηφανεύομαι, πολιτεύομαι, υπερηφανεύομαι, υποπτεύομαι, φειδωλεύομαι.

Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτές σ' αυτό οι μετοχές παθητικού παρακειμένου αλαζονευμένος, αντιπολιτευμένος, αντιστρατευμένος, αστειευμένος, βουλευμένος, γευμένος, διαβουλευμένος, δολιευμένος, εμπορευμένος, επιβουλευμένος, θρησκευμένος, κομψευμένος, μηχανευμένος, ξυλευμένος, περηφανευμένος, πολιτευμένος, υπερηφανευμένος, υποπτευμένος, φειδωλευμένος;

Σας παρακαλούμε να επιλέξετε μία από τις τρεις επιλογές απαντήσεων (Α: ναι σε όλα, Β: όχι σε όλα, Γ: κάποια από αυτά να είναι αποδεκτά). Εάν επιλέξετε την απάντηση Γ, τότε σας παρακαλούμε να γράψετε κάτω κάτω σε σχόλιο, ποια από αυτά συγκεκριμένα θεωρείτε ότι πρέπει να είναι αποδεκτά.

115 Ζ. Στο ΛΚΝ (Τρ.) λημματογραφούνται τα διγενή μονοκατάληκτα ουσιαστικά αντεισαγγελέας, αντεισαγγελέας, γραμματέας, διερμηνέας, εισαγγελέας, συγγραφέας, τα οποία στο λεξικό εμφανίζονται ταυτοχρόνως και ως αρσενικά και ως θηλυκά. Όπως θα παρατηρήσετε, δεν δίδεται καμία πληροφορία για την κλιτική μορφολογία του θηλυκού, ούτε καν έστω το εάν σε κάποια πτώση (εν προκειμένω στη γενική ενικού) διαφοροποιείται το θηλυκό από το αρσενικό (φωτ. 5).

αντεισαγγελέας ο [andisang̃eléas] O21 θηλ. αντεισαγγελέας [andisañge léas] & αντεισαγγελέας ο [andiisañgeléas] O21 θηλ. αντεισαγγελέας [andiisañge léas] : βαθμός δικαστικού λειτουργού που γραμματέας ο [gramatéas] O21 θηλ. γραμματέας [gramatéas] : 1. υπάλληλος επιφορτισμένος με τη σύνταξη | διερμηνέας ο [dierminéas] O21 θηλ. διερμηνέας [dierminéas] : μεταφραστής ο οποίος χρησιμοποιείται σε εισαγγελέας ο [isañgeléas] O21 θηλ. εισαγγελέας [isañgeléas] : 1. λειτουργός της δικαιοσύνης και της έννομης συγγραφέας ο [siñgraféas] O21 θηλ. συγγραφέας [siñgraféas] : αυτός που ασχολείται με τη συγγραφή

Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) τα λήμματα αυτής της κατηγορίας λημματογραφούνται με κάποια μεθοδολογική «ασυνέπεια», με αποτέλεσμα να συγκροτούνται δύο διαφορετικές ομάδες τέτοιων διγενών ουσιαστικών με την ως άνω κατάληξη.

Στην πρώτη ομάδα ανήκουν τα αντεισαγγελέας, αντεισαγγελέας, απαγωγέας, αποστολέας, αρχιγραμματέας, γραμματέας, γραφέας, διαβολέας, διερμηνέας, δρομέας, εισαγγελέας, εισαγωγέας, εκλογέας, εντολέας, καταστροφέας, σκαπανέας, συγγραφέας, υποβολέας, για τα οποία ο συντάκτης του λεξικού μάς δίνει ξεκάθαρα τη γενική ενικού του θηλυκού. Όπως βλέπουμε, αυτή διαφοροποιείται στην κατάληξη από εκείνη του αρσενικού (φωτ. 6).

αντεισαγγελέας κ. **αντεισαγγελέας** (ο/η) [1833] {(θηλ. αντεισαγγελέως) | αντεισαγγελ-είς, -έων} ΝΟΜ δικαστικός λειτουργός που **απαγωγέας** (ο/η) [1887] {(θηλ.) απαγωγ-έως | -είς, -έων} ο δράστης με βάση την - του 2001 — **απογραφέας** (ο/η) [μτγν.], **απογραφικός**, **αποστολέας** (ο/η) {(θηλ. αποστολ-έως) | -είς, -έων} 1. πρόσωπο που **αρχιγραμματέας** (ο/η) [μτγν.] {-α κ. -έως | -είς, -έων} 1. προϊστάμε- **γονέας** (ο/η) {γον-είς, -έων} 1. ο πατέρας ή η μητέρα παιδιού 2. **γο- γραμματέας** (ο/η) {(θηλ. γραμματέως) | -είς, -έων} 1. (α) υπάλληλος **γραφέας** (ο/η) {(θηλ. γραφέως) | -είς, -έων} 1. κατώτερος υπάλληλος **δεκανέας** (ο/η) [1833] {δεκαν-είς, -έων} κατώτερος βαθμοφόρος του **διαβολέας** (ο/η) {διαβολ-είς, -έων} πρόσωπο που διατυπώνει διαβο- — **διαλογέας** (ο/η)

διανομέας (ο/η) {διανομ-είς, -έων} 1. πρόσωπο που έχει έργο του να **διερμηνέας** (ο/η) [1819] {(θηλ. διερμην-έως) | -είς, -έων} ειδικός που **δολιοφθορέας** (ο/η) {δολιοφθορ-είς, -έων} (λόγ.) πρόσωπο που προ- **δρομέας** (ο/η) {(θηλ. δρομ-έως) | -είς, -έων} 1. ο αθλητής των αγωνι- **εισαγγελέας** (ο/η) {(θηλ. εισαγγελ-έως) | εισαγγελ-είς, -έων} ΝΟΜ. **εισαγωγέας** (ο/η) {-α κ. -έως | -είς, -έων} έμπορος που εισάγει προϊ- **εκδρομέας** (ο/η) [1854] {εκδρομ-είς, -έων} πρόσωπο που πηγαίνει εκ- **εκλογέας** (ο/η) [1831] {(θηλ. εκλογ-έως) | -είς, -έων} πολίτης που έχει **εντολέας** (ο/η) [μτγν.] {(θηλ. εντολέως) | εντολ-είς, -έων} πρόσωπο **εξαγωγέας** (ο/η) [αρχ.] {εξαγωγ-είς, -έων} έμπορος που εξάγει προϊ- **καταγραφέας** (ο/η) [μεσν.] {καταγραφ-είς, -έων} 1. πρόσωπο που κα- **καταστροφέας** (ο/η) {καταστροφ-είς, -έων} αυτός που καταστρέφει, ρας, λυτρωτής, μεσσίας. Επίσης (λόγ.) **καταστροφεύς** [μτγν.] {κατα- στροφέως}.

σκαπανέας (ο/η) {(θηλ. -έως) | -είς, -έων} (λόγ.) 1. (κυριολ.) πρόσωπο Επίσης (λόγ.) **σκαπανεύς** (ο/η) {σκαπανέως}.

συγγραφέας (ο/η) {(θηλ. συγγραφ-έως) | συγγραφ-είς, -έων} 1. πρό- **τραυματιοφορέας** (ο/η) {τραυματιοφορ-είς, -έων} υγειονομικός **υδρονόμεας** (ο/η) [1888] {υδρονομ-είς, -έων} υπάλληλος υδρονομεί- **υποβολέας** (ο/η) {(θηλ. υποβολέως) | υποβολ-είς, -έων} (λόγ.) 1. (στο

Στη δεύτερη ομάδα ανήκουν τα απογραφέας, γονέας, δεκανέας, διαλογέας, διανομέας, δολιοφθορέας, εκδρομέας, εξαγωγέας, καταγραφέας, τραυματιοφορέας, υδρονόμεας, για τα οποία δεν δίδεται καμία πληροφορία για τη γενική ενικού του θηλυκού (φωτ. 6).

Στο ΛΣΓ (Μπ.) τεκμαίρονται επιπροσθέτως και οι κλιτικοί τύποι απογραφέως, γονέως, δεκανέως, διανομέως, δολιοφθορέως, εκδρομέως, εξαγωγέως, καταγραφέως, τραυματιοφορέως, υδρονομέως, (φωτ. 7),

α|πο|γρα|φή (ἀπογραφή) O13 **1** (α) η λεπτομερής καταγραφή, π.χ. των εμπορευμάτων μιας εταιρείας (β) ΝΟΜ. η καταγραφή περιουσιακών στοιχείων φυσικού ή νομικού προσώπου που γίνεται με το κύρος της δικαστικής αρχής **2** καταγραφή σε καταλόγους των κατοίκων μιας χώρας. — **απογραφέας** O15α, O16 **απογραφικός** E1, **απογράφω** P4, P41.

γο|νέ|ας O15α, O16 κ. (λόγ.) **γονεύς** O15β κ. (λαϊκ.) **γονιός** O54 ο πατέρας ή η μητέρα παιδιού (συνήθ. στον πληθ. γονείς): σύλλογος γονέων και κηδεμόνων· **ΦΡ.** (α)

δε|κα|νέ|ας O15α, O16 κατώτερος βαθμοφόρος του Στρατού Ξηράς (βλ. λ. βαθμός, ΠΙΝ.). ➡ δεκανίκι.

δι|α|λο|γή O13 η επιλογή στοιχείων ενός συνόλου βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων: ~ ψηφοδελτίων || προϊόντα πρώτης διαλογής (δηλ. ποιότητας) **ΣΥΝ.** διάλεγμα. — **διαλογέας** O15α. ➡ εκλέγω.

δι|α|νο|μέ|ας O15α, O16 (σημ. 1) **1** (α) πρόσωπο με έργο του τη διανομή πραγμάτων στους παραλήπτες/

δο|λι|ο|φθο|ρέ|ας O15α, O16 (λόγ.) πρόσωπο που προκαλεί δολιοφθορές **ΣΥΝ.** σαμποτέρ.

εκ|δρο|μέ|ας (έκδρομέας) O15α, O16 πρόσωπο που πηγαίνει εκδρομή.

ε|ξα|γω|γέ|ας (έξαγωγέας) O15α, O16 έμπορος που εξάγει προϊόντα στο εξωτερικό: ~ αυτοκινήτων **ΑΝΤ.** ει-

κα|τα|γρα|φέ|ας O15α, O16 **1** πρόσωπο που καταγράφει (στοιχεία, δεδομένα, προφορική ομιλία κ.λπ.) **2**

τραυ|μα|τιο|φο|ρέ|ας O15α, O16 υγειονομικός υπάλληλος ή στρατιώτης του Υγειονομικού Σώματος

υ|δρο|νο|μέ|ας (ύδρονομέας) O15α, O16 υπάλληλος υδρονομείου.

που συνοδεύονται από διπλό κλιτικό υπόδειγμα, O15α και O16 (φωτ. 8)

Ο15α εισαγγελέας	Ονομαστική	Γενική	Αιτιατική	Κλητική
Ενικός	ο εισαγγελέας	του εισαγγελέα	τον εισαγγελέα	εισαγγελέα
Πληθυντικός	οι εισαγγελείς	των εισαγγελέων	τους εισαγγελείς	εισαγγελείς

Ο15β ερωτιδεύς	Ονομαστική	Γενική	Αιτιατική	Κλητική
Ενικός	ο ερωτιδεύς	του ερωτιδέως	τον ερωτιδέα	ερωτιδεύ
Πληθυντικός	οι ερωτιδεείς	των ερωτιδέων	τους ερωτιδεείς	ερωτιδεείς

Ο16 γραμματέας	Ονομαστική	Γενική	Αιτιατική	Κλητική
Ενικός	η γραμματέας	της γραμματέως	τη γραμματέα	γραμματέα
Πληθυντικός	οι γραμματεείς	των γραμματέων	τις γραμματεείς	γραμματεείς

Παρατήρηση: Τα ουσιαστικά αυτής της κατηγορίας δηλώνουν επάγγελμα (γραμματέας, συγγραφέας) και κλίνονται όπως ακριβώς τα αντίστοιχα αρσενικά της κατηγορίας εισαγγελέας (Ο15α), εκτός από τη γενική ενικού όπου τὰ θηλυκά διατηρούν τη λογιότερη κατάληξη σε **-έως** (γραμματ-έως, συγγραφ-έως).

και οι οποίοι θα «παίζουν», δηλ. θα τεθούν σε ισχύ τον προσεχή Μάιο.

Απομένει μόνον ο/η διαλογέας, που στο ΛΝΕΓ (Μπ.) δίδεται ως διγενές, αλλά στο ΛΣΓ (του ιδίου) σημαίνεται μόνο με το Ο15α, δηλ. χωρίς το Ο16 (φωτ. 7). Θεωρείτε ορθό να υφίσταται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτός σ' αυτό και ο κλιτικός τύπος της γενικής ενικού του θηλυκού γένους της διαλογέως;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: 115 Α: ναι – 115 Β: όχι σε όλα – 115 Γ: όχι – 115 Δ: όχι – 115 Ε: όχι σε όλα – 115 Ζ: όχι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 116

116 Α. Στο ΛΝΕΓ, Β' έκδοση (Μπ.) λημματογραφούνται 91 σύνθετα λήμματα (79 τριγενή επίθετα, 5 μονογενή επίθετα, 6 αρσενικά ουσιαστικά και 1 θηλυκό ουσιαστικό) με α' συνθετικό το παραγωγικό σύμφυμα αντι- / αντί / αντ- / ανθ-. Κατά τη σύνταξη του λημματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο των σελ. 202, 205, 207, 208, 211, 213 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 1.

αντι- / αντι- / αντ- / ανθ- α' συνθετικό

αντι-αιμοπεταλιακός, -ή, -ό	αντι-αποικιακός, -ή, -ό	αντι-βενιζελικός, -ή, -ό	αντι-διεγερτικός, -ή, -ό	αντι-εκπαιδευτικός, -ή, -ό
αντι-αιμορραγικός, -ή, -ό	αντι-αποικιοκρατικός, -ή, -ό	αντι-βηχικός, -ή, -ό	αντι-δικτατορικός, -ή, -ό	αντι-εμετικός, -ή, -ό
αντι-ακαδημαϊκός, -ή, -ό	αντι-αρθριτικός, -ή, -ό	αντι-γριπικός, -ή, -ό	αντι-δογματικός, -ή, -ό	αντι-εοικικός, -ή, -ό
αντι-ακαδημαϊσμός (ο)	αντι-αριστερός, -ή, -ό	αντι-δεξιός, -ή, -ό	αντι-δορυφορικός, -ή, -ό	αντι-επιδημικός, -ή, -ό
αντι-αλκοολικός, -ή, -ό	αντι-αρρυθμικός, -ή, -ό	αντι-δημαγωγικός, -ή, -ό	αντι-εβραϊκός, -ή, -ό	αντι-επιληπτικός, -ή, -ό
αντι-αλλεργικός, -ή, -ό	αντι-αυταρχικός, -ή, -ό	αντι-διαβητικός, -ή, -ό	αντι-εθνικιστικός, -ή, -ό	
αντι-αμφοβιακός, -ή, -ό	αντι-βακτηριδιακός, -ή, -ό	αντι-διαρρηκτικός, -ή, -ό	αντι-εκκλησιαστικός, -ή, -ό	
αντι-θεσμικός, -ή, -ό	αντι-ιικός, -ή, -ό	αντι-καταθλιπτικός, -ή, -ό	αντι-κνησμών, -ής, -ες	αντι-κροτικός, -ή, -ό
αντι-θρησκευτικός, -ή, -ό	αντι-καθολικός, -ή, -ό	αντι-καταναλωτικός, -ή, -ό	αντι-κομματισμός (ο)	
αντι-θρομβωτικός, -ή, -ό	αντι-καπιταλιστικός, -ή, -ό	αντι-κλασικός, -ή, -ό	αντι-κουλτούρα (η)	
αντι-ματρικός, -ή, -ό	αντι-καπνιστικός, -ή, -ό	αντι-κλεπτικός, -ή, -ό	αντι-κρατισμός (ο)	
αντι-λαγικός, -ή, -ό	αντι-μολυσματικός, -ή, -ό	αντι-μπολσεβικικός, -ή, -ό	αντι-οικολογικός, -ή, -ό	αντι-ορθολογισμός (ο)
αντι-λυσσικός (ορός)	αντι-μοναρχικός, -ή, -ό	αντι-μυκητικός, -ή, -ό	αντι-όξινος, -η, -ο	αντι-ορθολογιστής (ο)
αντι-μικροβιακός, -ή, -ό	αντι-μονοπωλιακός, -ή, -ό	αντι-ναυαϊκός, -ή, -ό	αντι-ορθολογικός, -ή, -ό	αντι-οφικός (ορός)
αντι-πανωλικός (ορός)	αντι-παπικός, -ή, -ό	αντι-παχυντικός, -ή, -ό	αντι-περιβαλλοντικός, -ή, -ό	αντι-πηκτικός, -ή, -ό
αντι-πυρετικός, -ή, -ό	αντι-ρυτιδικός, -ή, -ό	αντι-σεισμικός, -ή, -ό	αντι-σοβιετικός, -ή, -ό	αντι-σοσιαλιστικός, -ή, -ό
αντι-συναδελφικός, -ή, -ό	αντι-τουρκικός, -ή, -ό	αντι-φασιστικός, -ή, -ό	αντι-χιτλερικός, -ή, -ό	
αντι-συνδικαλιστικός, -ή, -ό	αντι-τουρκισμός (ο)	αντι-φιλελεύθερος, -η, -ο	αντι-χολερικός, -ή, -ό	
αντι-τετανικός (ορός)	αντι-τρομοκρατικός, -ή, -ό	αντι-φοιτητικός, -ή, -ό	αντι-χριστιανικός, -ή, -ό	
αντι-τοξικός, -ή, -ό	αντι-τυφικός (εμβόλιο)	αντι-φυματικός, -ή, -ό	αντι-ψειρικός, -ή, -ό	

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 1, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο Λ.Σ.Γ. (του ιδίου).

Το Τμήμα Λεξικού θεωρεί ότι α) τα 79 τριγενή επίθετα κλίνονται κανονικά σε όλες τις πτώσεις και τους αριθμούς σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής, β) τα 7 ουσιαστικά κλίνονται κανονικά σε όλες τις πτώσεις και τους αριθμούς, σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής και σύμφωνα με τυχόν επισημάνσεις μορφολογικών περιορισμών (απουσία πτώσεων) των αποδεκτών λεξικών, γ) τα μονογενή «αντιλυσσικός (ορός)», «αντιτετανικός (ορός)» και «αντιτυφικός (εμβόλιο)» κλίνονται επίσης σε όλες τις πτώσεις και τους αριθμούς και σε όλα τα γένη, διότι στο ΛΚΝ (Τριαντ.) ληματογραφούνται ως τριγενή και δ) τα μονογενή «αντιοφικός (ορός)» και «αντιπανωλικός (ορός)» κλίνονται μόνο στο αρσενικό γένος, σε όλες τις πτώσεις και τους αριθμούς. Συμφωνείτε με το Τμήμα Λεξικού;

116 Β. Στο ΛΝΕΓ, Β' έκδοση (Μπ.) ληματογραφούνται 8 σύνθετα τριγενή επίθετα με α' συνθετικό το παραγωγικό σύμφυμα δυσκολο- / δυσκολό-. Κατά τη σύνταξη του ληματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο της σελ. 534 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 2.

δυσκολο- / δυσκολό- α' συνθετικό

δυσκολο-αποδείκτος, -ή, -ο	δυσκολο-διάβαστος, -ή, -ο	δυσκολο-νάητος, -ή, -ο	δυσκολο-πρόφερτος, -ή, -ο
δυσκολο-βάσταχτος, -ή, -ο	δυσκολο-θεράπευτος, -ή, -ο	δυσκολό-πιστος, -ή, -ο	δυσκολο-χτένιστος, -ή, -ο

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 2, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο Λ.Σ.Γ. (του ιδίου).

Συμφωνείτε ότι τα επίθετα αυτά κλίνονται κανονικά σε όλες τις πτώσεις και τους αριθμούς, σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής;

116 Γ. Στο ΛΝΕΓ, Β΄ έκδοση (Μπ.) λημματογραφούνται 42 σύνθετα λήμματα (19 αρσενικά ουσιαστικά, 16 θηλυκά ουσιαστικά, 6 ουδέτερα ουσιαστικά και 1 τριγενές επίθετο) με α΄ συνθετικό το παραγωγικό σύμφυμα μικρο-. Κατά τη σύνταξη του λημματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο της σελ. 1103 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 3.

μικρο- α΄ συνθετικό «μικρός – ασημαντός»

μικρο-απατεώνας (ο)
μικρο-σπάτη (η)
μικρο-απόλαυση (η)
μικρο-στύχημα (το)
μικρο-διαφορά (η)
μικρο-διόρθωση (η)
μικρο-δουλειά (η)
μικρο-εκδότης (ο)
μικρο-ενόχληση (η)

μικρο-επαγγελματίας (ο)
μικρο-επιχειρηματίας (ο)
μικρο-εργολάβος (ο)
μικρο-ζημία (η)
μικρο-διοκότης (ο)
μικρο-καβγάς (ο)
μικρο-κακοποιός (ο)
μικρο-καταστηματούχος (ο)
μικρο-κατεργάρης (ο)

μικρο-κατεργαριά (η)
μικρο-κλεφτής (ο)
μικρο-κλαπή (η)
μικρο-κτηματίας (ο)
μικρο-λεθάκι (το)
μικρο-λεπτομέρεια (η)
μικρο-λωποδότης (ο)
μικρο-λωποδυσία (η)
μικρο-μάγαζο (το)

μικρο-μάτης (ο)
μικρο-μέτοχος (ο)
μικρο-παράγοντας (ο)
μικρο-παρεξήγηση (η)
μικρο-πονηριά (η)
μικρο-πασό (το)
μικρο-πρόβλημα (το)
μικρο-πρόσωπος (ο)
μικρο-στομάχος, -η, -ο

μικρο-συμπλοκή (η)
μικρο-συμφέροντα (τα)
μικρο-τραυματισμός (ο)
μικρο-τσιφλικός (ο)
μικρο-φθορά (η)
μικρο-χαρά (η)

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 3, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο Λ.Σ.Γ. (του ιδίου).

Το Τμήμα Λεξικού θεωρεί ότι α) τα μικρομάτης και μικροπρόσωπος κλίνονται ως αρσενικά ουσιαστικά, β) το μικρόστομος, -η, -ο κλίνεται ως τριγενές επίθετο, γ) τα μικροσυμφέροντα κλίνονται μόνο στον πληθυντικό, δ) το μικρολεθάκι (υποκορ.) δεν έχει γενική, ε) ο μικροκαβγάς ακολουθεί τη διπλή ορθογραφία της λέξης καβγάς (καυγάς), στ) τα μικροαπόλαυση, μικροδιόρθωση, μικροενόχληση, μικροπαρεξήγηση παρουσιάζουν διτυπία στη γενική ενικού (-ης & -εως) και ζ) όλα τα υπόλοιπα κλίνονται κανονικά σε όλες τις πτώσεις και τους αριθμούς, σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής και σύμφωνα με τυχόν επισημάνσεις μορφολογικών περιορισμών (απουσία πτώσεων) των αποδεκτών λεξικών. Συμφωνείτε με το Τμήμα Λεξικού;

116 Δ. Στο ΛΝΕΓ, Β΄ έκδοση (Μπ.) λημματογραφούνται 90 σύνθετα λήμματα (ουσιαστικά) με α΄ συνθετικό το παραγωγικό σύμφυμα παλιο-. Κατά τη σύνταξη του λημματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο της σελ. 1308 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 4.

παλιο- α΄ συνθετικό (μειωτικό)

παλι-αλεπού (η)
παλι-άλογο (το)
παλι-άμπελο (το)
παλιο-αέρας (ο)
παλιο-αλήτης (ο)
παλιο-απατεώνας (ο)
παλιο-αράρης (ο)
παλιο-αυτιά (τα)
παλιο-βόπορο (το)
παλιό-βουνο (το)
παλιό-βουρτσα (η)
παλιο-βρισιές (οι)
παλιο-βροχή (η)
παλιό-γατα (η)
παλιό-γίδα (η)
παλιο-γλυκό (το)
παλιο-γαύρουνα (το)
παλιο-γυράδα (η)
παλιο-γυναίκα (ο)

παλιό-δεντρο (το)
παλιο-ζαγάρι (το)
παλιο-ζητιάνος (ο)
παλιο-θεατρίνος (ο)
παλιο-κάραβο (το)
παλιό-καστρο (το)
παλιο-κερατάς (ο)
παλιο-κέφαλο (το)
παλιο-κλεφτής (ο)
παλιο-κουβάς (ο)
παλιο-κουβέντες (οι)
παλιό-κρασο (το)
παλιο-κρέας (το)
παλιο-κρέβατο (το)
παλιο-κυράσα (η)
παλιό-λαδο (το)
παλιό-λαγα (τα)
παλιο-λουλούδα (τα)
παλιο-λωποδότης (ο)

παλιο-μάγαζο (το)
παλιο-μακάρονα (παλιο-μακαρόνια) (τα)
παλιό-μάλλο (το)
παλιο-μήνας (ο)
παλιο-μπαμπέσης (ο)
παλιο-μπεκλής (ο)
παλιο-μπελάς (ο)
παλιό-νερα (τα)
παλιο-ντίβανο (το)
παλιο-ντουινιάς (ο)
παλιο-ντούφεκο (το)
παλιο-ντούσιμο (το)
παλιό-ξύλο (τα)
παλιό-πανα (το)
παλιο-παντελόνι (παλιο-παντέλονο) (το)
παλιο-πίστολο (το)
παλιο-πλύσιμο (το)

παλιο-πόδαρο (τα)
παλιο-πούλι (το)
παλιο-πούστης (ο)
παλιο-πουτάνα (η)
παλιο-ράψιμο (το)
παλιο-ρολόι (το)
παλιο-ροχαλητό (το)
παλιο-σάπουνι (το)
παλιο-σέντονα (παλιο-σεντόνια) (τα)
παλιο-σιδερώμα (το)
παλιο-στάφυλα (τα)
παλιό-τουρκός (ο)
παλιο-τράγουδο (το)
παλιο-τράπεζο (το)
παλιο-τσάρουχα (τα)
παλιό-τυρο (το)
παλιο-υποκριτής (ο)
παλιο-φαντάρος (ο)

παλιο-φάρα (η)
παλιο-φέριμο (το)
παλιο-φόρεμα (το)
παλιο-φωνάρες (οι)
παλιο-φωνές (οι)
παλιο-χαρμωφής (ο)
παλιό-χορτα (τα)
παλιο-χτένισμα (το)
παλιο-χώροφα (το)
παλιο-χώρι (το)
παλιο-χωριάτης (ο)
παλιό-ψαθα (η)
παλιό-ψαρα (τα)
παλιο-ψεύτης (ο)

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 4, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο Λ.Σ.Γ. (του ιδίου).

Το Τμήμα Λεξικού θεωρεί ότι α) όσα λημματογραφούνται στον πληθυντικό κλίνονται μόνο στον πληθυντικό, β) όλα τα υπόλοιπα κλίνονται κανονικά σε όλες τις πτώσεις και τους αριθμούς, σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής και σύμφωνα με τυχόν επισημάνσεις μορφολογικών περιορισμών (απουσία πτώσεων) που συνοδεύουν το β' συνθετικό στα αποδεκτά μας λεξικά. Συμφωνείτε με το Τμήμα Λεξικού;

116 Ε. Στο ΛΝΕΓ, Β' έκδοση (Μπ.) λημματογραφούνται 14 σύνθετα ρήματα με β' συνθετικό το παραγωγικό επίθημα -φέρνω. Κατά τη σύνταξη του λημματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο της σελ. 1876 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 5.

-φέρνω β' συνθετικό
αγριο-φέρνω ρ.
αριστερο-φέρνω ρ.
βλακο-φέρνω ρ.

γαϊδουρο-φέρνω ρ.
γεροντα-φέρνω ρ.
κοντο-φέρνω ρ.

κουτο-φέρνω ρ.
ξενο-φέρνω ρ.
πικρο-φέρνω ρ.

σοβαρο-φέρνω ρ.
τρελο-φέρνω ρ.
φυτο-φέρνω ρ.

ψευτο-φέρνω ρ.
ψηλο-φέρνω ρ.

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 5, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο Λ.Σ.Γ. (του ιδίου).

Το Τμήμα Λεξικού θεωρεί ότι τα ρήματα αυτά α) κλίνονται μόνο στο ενεστωτικό θέμα (ενεστώτα και παρατατικό) και μόνο στην ενεργητική φωνή και β) στον παρατατικό κλίνονται χωρίς εσωτερική συλλαβική αύξηση, π.χ. βλακόφερνε (όχι βλακοέφερνε). Συμφωνείτε με το Τμήμα Λεξικού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: 116 Α: ναι – 116 Β: ναι – 116 Γ: ναι – 116 Δ: ναι – 116 Ε: ναι – 116 Ζ: ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 117

Είχαμε ρωτήσει τον Διευθυντή του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών κ. Γ. Παπαναστασίου, για το αν υφίσταται η μετοχή παθητικού παρακειμένου ρημάτων του ΛΚΝ που έχουν μόνο παθητική φωνή (με διάθεση είτε παθητική είτε μέση είτε ουδέτερη).

Όπως μπορείτε να δείτε στη γνωμοδότησή του (αρ. πρωτ. 165 / 08.05.2020), υπάρχει έγχρωμος πίνακας με ρήματα του ΛΚΝ που έχουν μόνο παθητική φωνή. Σε κάποια ρήματα απάντησε «ΝΑΙ», σε κάποια άλλα απάντησε «ΟΧΙ» και σε κάποια άλλα άφησε κενό λέγοντάς μας ότι «Όπου αφήνω κενό, δεν θεωρώ αδύνατο τον σχηματισμό αλλά μου φαίνεται ότι δεν θα χρησιμοποιούνταν ποτέ. Οι απαντήσεις αυτές ξεκινούν με το προσωπικό μου γλωσσικό αίσθημα και δεν μπορούν να έχουν την ισχύ κανόνα».

Σας παρακαλούμε να απαντήσετε στα υποερωτήματα Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, επιλέγοντας στο καθένα μία από τις τρεις επιλογές απαντήσεων (ναι σε όλα, όχι σε όλα, κάποια από αυτά να είναι αποδεκτά). Αν σε κάποιο υποερώτημα επιλέξετε την απάντηση Γ, τότε σας παρακαλούμε να γράψετε κάτω κάτω σε σχόλιο, ποιες συγκεκριμένες μετοχές από αυτές του υποερωτήματος θεωρείτε ότι πρέπει να είναι αποδεκτές. Σας παρακαλούμε επίσης να απαντήσετε στα υποερωτήματα Η και Θ (συμφωνώ ή διαφωνώ).

117 Α. Στο παρόν υποερώτημα θα ασχοληθούμε με 5 ρήματα του κλιτικού υποδείγματος Ρ10.1β, στα οποία ο κ. Παπαναστασίου άφησε κενό. Πρόκειται για τα ρ. αναρωτιέμαι, αντιμετριέμαι, καυχίμαι, σταυροκοπιέμαι, στηθοκοπιέμαι.

Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτές σ' αυτό οι μετοχές παθητικού παρακειμένου αναρωτημένος, αντιμετρημένος, καυχημένος, σταυροκοπημένος, στηθοκοπημένος;

117 Β. Στο παρόν υποερώτημα θα ασχοληθούμε με 2 ρήματα του κλιτικού υποδείγματος Ρ1β, 1 του κλ. υπ. Ρ2.2β, 1 του κλ. υπ. Ρ6β και 1 του κλ. υπ. Ρ11, στα οποία ο κ. Παπαναστασίου άφησε κενό. Πρόκειται για τα ρ. ανταποκρίνομαι, κατακλίνομαι, υπαινίσσομαι, κοκετάρομαι, καυχώμαι.

Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτές σ' αυτό οι μετοχές παθητικού παρακειμένου ανταποκριμένος, κατακλιμένος, υπαινιγμένος, κοκεταρισμένος, καυχημένος;

117 Γ. Στο παρόν υποερώτημα θα ασχοληθούμε με 7 ρήματα του κλιτικού υποδείγματος Ρ4β, στα οποία ο κ. Παπαναστασίου άφησε κενό. Πρόκειται για τα ρ. διαμείβομαι, διασκέπτομαι, επισκέπτομαι, καλοσκεύτομαι, συνδιασκέπτομαι, συσκέπτομαι, υπολείπομαι.

Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτές σ' αυτό οι μετοχές παθητικού παρακειμένου διαμειμμένος, διασκεμμένος, επισκεμμένος, καλοσκεμμένος, συνδιασκεμμένος, συσκεμμένος, υπολειμμένος;

117 Δ. Στο παρόν υποερώτημα θα ασχοληθούμε με 32 ρήματα του κλιτικού υποδείγματος Ρ2.1β, στα οποία ο κ. Παπαναστασίου άφησε κενό. Πρόκειται για τα ρ. αλληλοασπάζομαι, ανασπάζομαι, ανταγωνίζομαι, αυτιάζομαι, αυτοθαυμάζομαι, αυτοθυσιάζομαι, αυτοστεγάζομαι, γνοιάζομαι, διαγωνίζομαι, εδράζομαι, εκκλησιάζομαι, εργάζομαι, ευαγγελίζομαι, ευσπλαχνίζομαι, κατασπάζομαι, καταυλίζομαι, λιμπίζομαι, μυγιάζομαι, νοιάζομαι, νταραβερίζομαι, ξεσυνερίζομαι, περιεργάζομαι, προοιωνίζομαι, σοφίζομαι, συμμερίζομαι, συναγελάζομαι, συναγωνίζομαι, συνεργάζομαι, συνερίζομαι, συνορίζομαι, τραμπαλίζομαι, χαριεντίζομαι.

Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτές σ' αυτό οι μετοχές παθητικού παρακειμένου αλληλοασπασμένος, ανασπασμένος, ανταγωνισμένος, αυτιασμένος, αυτοθαυμασμένος, αυτοθυσιασμένος, αυτοστεγασμένος, γνοιασμένος, διαγωνισμένος, εδρασμένος, εκκλησιασμένος, εργασμένος,

ευαγγελισμένος, ευσπλαχνισμένος, κατασπασμένος, καταυλισμένος, λιμπισμένος, μυγισμένος, νοιασμένος, νταραβερισμένος, ξεσυνερισμένος, περιεργασμένος, προσιωνισμένος, σοφισμένος, συμμερισμένος, συναγελασμένος, συναγωνισμένος, συνεργασμένος, συνερισμένος, συνορισμένος, τραμπαλισμένος, χαριεντισμένος;

117 Ε. Στο παρόν υποερώτημα θα ασχοληθούμε με 3 ρήματα του κλιτικού υποδείγματος Ρ5.2β, στα οποία ο κ. Παπαναστασίου άφησε κενό. Πρόκειται για τα ρ. κακοπορεύομαι, ρεύομαι, σακουλεύομαι.

Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτές σ' αυτό οι μετοχές παθητικού παρακειμένου κακοπορευμένος, ρεμένος, σακουλεμένος;

117 Ζ. Στο παρόν υποερώτημα θα ασχοληθούμε με 12 ρήματα του κλιτικού υποδείγματος Ρ3β, στα οποία ο κ. Παπαναστασίου άφησε κενό. Πρόκειται για τα ρ. αναδέχομαι, αποδέχομαι, δέχομαι, διαδέχομαι, επιδέχομαι, καλοδέχομαι, καταδέχομαι, καταλέγομαι, παραδέχομαι, ρέγομαι, συνδιαλέγομαι, υποδέχομαι.

Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτές σ' αυτό οι μετοχές παθητικού παρακειμένου αναδεγμένος, αποδεγμένος, δεγμένος, διαδεγμένος, επιδεγμένος, καλοδεγμένος, καταδεγμένος, καταλεγμένος, παραδεγμένος, ρεγμένος, συνδιαλεγμένος, υποδεγμένος;

117 Η. Στο ΛΚΝ (Τρ.) λημματογραφείται το ρ. ρεύγομαι, το οποίο συνοδεύεται από την επισήμανση «Ρ συνήθως στο ενεστωτικό θέμα» (φωτ. 1).

ρεύγομαι [réngome] Ρ (συνήθ. στο ενεστ. θ.) : (λαϊκότρ.) ρεύομαι.

[αρχ. έρεύγομαι με αποβ. του αρχικού άτ. φων.]

Εννοιολογικά μεν παραπέμπει στο ρ. ρεύομαι (ρεύτηκα), αλλά στο ρ. ρεύγομαι ούτε αόριστος δίδεται, ούτε και μετοχή παθητικού παρακειμένου. Το «συνήθως» δεν σημαίνει «μόνο», αλλά αόριστος δεν δίδεται.

Το Τμήμα Λεξικού θεωρεί ότι δεν τεκμαίρονται οι κλιτικοί τύποι ρεύτηκα και ρευγμένος. Συμφωνείτε με το ΤΛ;

117 Θ. Στο ΛΚΝ (Τρ.) λημματογραφείται το ρ. ζένω Ρ3α & ζένομαι Ρ3β (φωτ. 2).

ζένω [zéno] Ρ3α & ζένομαι [zénome] Ρ3β : βασανίζομαι, ταλαιπωρούμαι· συνήθ. στη ΦΡ ζω και ~ / ζένομαι, για δήλωση απογοήτευσης.

[μσν. ζένω, -ομαι < *οζένω με αποβ. του αρχικού άτ. φων. < αρχ. ὀζ(ω) 'βρομάω' μεταπλ. -ένω με βάση τον ελνστ. αόρ. ὠζεσα]

Στο λεξικό αυτό, το κλιτικό υπόδειγμα Ρ3α αντιστοιχεί στα πλέκω, έπλεξα, πλέξω και το Ρ3β αντιστοιχεί στα πλέκομαι, πλέχτηκα, πλεχτώ, πλέξου, πλεγμένος.

Επίσης, σύμφωνα με τη γνωμοδότηση του Διευθυντή του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών κ. Γ. Παπαναστασίου (αρ. πρωτ. 165 / 08.05.2020), «*Η παρουσία κλιτικού παραδείγματος συνεπάγεται ΚΑΙ την ύπαρξη μππ., ανεξάρτητα από το αν αναφέρεται αυτή στα παραδείγματα*».

Το Τμήμα Λεξικού θεωρεί ότι σύμφωνα με τα ανωτέρω κλιτικά υποδείγματα του ΛΚΝ, αλλά επιπροσθέτως και σύμφωνα και με την εν λόγω γνωμοδότηση, τεκμαίρονται οι κλιτικοί τύποι έξεξα, ζέξω, ζέχτηκα, ζεχτώ, ζέξου, ζεγμένος. Συμφωνείτε με το ΤΛ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: 117 Α: όχι σε όλα – 117 Β: όχι σε όλα – 117 Γ: όχι σε όλα – 117 Δ: όχι σε όλα – 117 Ε: όχι σε όλα – 117 Ζ: όχι σε όλα – 117 Η: ναι – 117 Θ: ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 118

118 Α. Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) λημματογραφούνται τα διγενή μονοκατάληκτα ουσιαστικά αδαμαντοθήρας, επαινοθήρας, καρεκλοθήρας, λαθροθήρας, σκανδαλοθήρας, χρησιμοθήρας, χρυσοθήρας, ψηφοθήρας. Όπως θα παρατηρήσετε, δεν δίδεται καμία πληροφορία για τη γενική ενικού του θηλυκού (φωτ. 1).

αδαμαντοθήρας (ο/η) [1877] [αδα̣μαντοθηρών] πρόσωπο που ανα-
επαινοθήρας (ο/η). **επαινοθηρικός**, -ή, -ό.

καρεκλοθήρας (ο/η) [καρεκ̣λοθηρών] πρόσωπο που επιδιώκει με
γορία̣ τής ~. — **λαθροθήρας** (ο/η) [1856]. **λαθροθηρώ** ρ. [-είς...].

νά̣λι του επιδίδεται τον τελευταίο καιρό σε μια ασύδοτη ~. — **ακαν-
δαλοθήρας** (ο/η) [1887]. **σκανδαλοθηρικός**, -ή, -ό.

χρησιμοθήρας (ο/η) [1849] [χρησι̣μοθηρών] **1.** (κακός.) αυτός που

χρυσοθήρας (ο/η) [χρυ̣σοθηρών] **1.** πρόσωπο που αναζητεί χρυσό

ψηφοθήρας (ο/η) [1870] [ψη̣φοθηρών] (λόγ.-κακός.) πρόσωπο που

Τα χρησιμοθήρας, χρυσοθήρας, ψηφοθήρας λημματογραφούνται και στο ΛΣΓ (Μπ.), όπου όμως δίδεται ρητώς και η γενική ενικού του θηλυκού (φωτ. 2).

χρη|σι|μο|θή|ρας O1, O2 (κακόσ.) αυτός που διαρκώς επιδιώκει μόνον ό,τι θεωρεί χρήσιμο για τον εαυτό του· ωφελιμιστής. ➡ **θήρα**.

χρυ|σο|θή|ρας O1, O2 πρόσωπο που αναζητεί χρυσό ή (μτφ.) το χρήμα. — **χρυσοθηρία** O4. ➡ **θήρα**.

ψη|φο|θή|ρας O1, O2 (λόγ.-κακόσ.) πρόσωπο που επιδιώκει επίμονα να κερδίσει ψηφοφόρους (για τον εαυτό του ή άλλους): ~ **βουλευτής**. ➡ **θήρα**.

O1 λοχίας	Ονομαστική	Γενική	Αιτιατική	Κλητική
Ενικός	ο λοχίας	του λοχία	τον λοχία	λοχία
Πληθυντικός	οι λοχίες	των λοχιών	τους λοχίες	λοχίες

O2 ταμίας	Ονομαστική	Γενική	Αιτιατική	Κλητική
Ενικός	η ταμίας	της ταμίου / (ταμία)	την ταμία	ταμία
Πληθυντικός	οι ταμίες	των ταμιών	τις ταμίες	ταμίες

Παρατήρηση: Τα ουσιαστικά της κατηγορίας αυτής δηλώνουν επάγγελμα / αξίωμα / ιδιότητα (επαγγελματίας, αντιρρησίας, σωσίας, κτηματίας, επιχειρηματίας...) και κλίνονται όπως ακριβώς τα αντίστοιχα αρσενικά της κατηγορίας λοχίας (O1), εκτός από τη γενική ενικού όπου τα θηλυκά διατηρούν κατά κανόνα τη λογιότερη κατάληξη σε **-ου** (ταμί-ου, σμηνί-ου).

Επομένως, από το λεξικό αυτό τεκμαίρονται επιπροσθέτως και οι κλιτικοί τύποι της γενικής ενικού των θηλυκών «της χρησιμοθήρου», «της χρυσοθήρου», «της ψηφοθήρου», οι οποίοι θα «παίζουν» (δηλ. θα τεθούν σε ισχύ) τον προσεχή Μάιο.

Απομένουν τα διγενή ουσιαστικά αδαμαντοθήρας (ο/η), επαινοθήρας (ο/η), καρεκλοθήρας (ο/η), λαθροθήρας (ο/η), σκανδαλοθήρας (ο/η), που είδαμε στο ΛΝΕΓ (φωτ. 1). Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι της γενικής ενικού του θηλυκού γένους της αδαμαντοθήρου, της επαινοθήρου, της καρεκλοθήρου, της λαθροθήρου και της σκανδαλοθήρου;

118 Β. Στο ΛΚΝ (Τρ.) λημματογραφούνται τα διγενή μονοκατάληκτα ουσιαστικά αυτόχειρας, διδάκτορας, εισπράκτορας, εκλέκτορας, λέκτορας, οσιομάρτυρας, τα οποία στο λεξικό εμφανίζονται ταυτοχρόνως και ως αρσενικά και ως θηλυκά. Όπως θα παρατηρήσετε, δεν δίδεται καμία πληροφορία για την κλιτική μορφολογία του θηλυκού, ούτε καν έστω το εάν σε κάποια πτώση (εν προκειμένω στη γενική ενικού) διαφοροποιείται το θηλυκό από το αρσενικό (φωτ. 3).

αυτόχειρας ο [aftóxiras] Q5 θηλ. αυτόχειρας [aftóxiras] : αυτός που αφαιρεί θεληματικά την ίδια του τη ζωή, διδάκτορας ο [didáktoras] Q5 θηλ. διδάκτορας [didáktoras] : κάτοχος διδακτορικού διπλώματος (συντομογρ. εισπράκτορας ο [ispráktoras] Q5 θηλ. εισπράκτορας [ispráktoras] & (προφ.) εισπρακτόρισα [ispraktorisa] εκλέκτορας ο [ekléktoras] Q5 θηλ. εκλέκτορας [ekléktoras] & (προφ.) εκλεκτόρισα [eklektórisa] Q27 (συνήθ. λέκτορας ο [léktoras] Q5 θηλ. λέκτορας [léktoras] & (προφ.) λεκτόρισα [lektórisa] Q27 : η πρώτη (κατώτερη) οσιομάρτυρας ο [osiomártiras] Q5 θηλ. οσιομάρτυρας [osiomártiras] : (εκκλ.) όσιος που πέθανε με μαρτυρικό

Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) τα λήμματα αυτής της κατηγορίας λημματογραφούνται με κάποια μεθοδολογική «ασυνέπεια», με αποτέλεσμα να συγκροτούνται δύο διαφορετικές ομάδες τέτοιων διγενών ουσιαστικών με την ως άνω κατάληξη.

Στην πρώτη ομάδα ανήκουν τα διγενή διδάκτορας, εισπράκτορας, εστιάτορας, κοσμήτορας, λέκτορας, μάρτυρας, μεγαλομάρτυρας, μονόχειρας, οσιομάρτυρας, πράκτορας, πράχτορας, ψευδομάρτυρας, για τα οποία ο συντάκτης του λεξικού μας δίνει ξεκάθαρα τη γενική ενικού του θηλυκού. Όπως βλέπουμε, αυτή διαφοροποιείται στην κατάληξη από εκείνη του αρσενικού (φωτ. 4).

αυτόχειρας (ο/η) {αυτοχείρων} πρόσωπο ποῦ ἔχει᾽ αυτοκτονήσει: δεν
διδάκτορας (ο/η) {(θηλ. διδάκτορος) | διδακτόρων} (συντομ. δρ) το
εισπράκτορας (ο/η) {(θηλ. εισπράκτορος) | εισπρακτόρων} υπάλλη-
εστιάτορας (ο/η) {(θηλ. εστιάτορος) | εστιατόρων} ο ιδιοκτήτης
κοσμήτορας (ο/η) {(θηλ. κοσμήτορος) | κοσμητόρων} **1.** ο καθηγητής
λέκτορας (ο/η) {(θηλ. λέκτορος) | λεκτόρων} **1.** μέλος τού διδακτικού
μάρτυρας (ο/η) {(θηλ. γεν. μάρτυρος) μαρτύρων} **1.** πρόσωπο που εί-
μεγαλομάρτυρας (ο/η) {μεγαλομαρτύρων} ΕΚΚΛΗΣ. ιερό πρόσωπο
 σης (αρχαιοπρ.) **μεγαλομάρτυς** (ο) [μτγν.] {μεγαλομάρτυρος}.
μονόχειρας (ο/η) {(θηλ. μονόχειρος) | μονοχείρων} ο άνθρωπος που
νεομάρτυρας (ο/η) [1685] {νευμαρτύρων} ΕΚΚΛΗΣ. πρόσωπο που
οσιόμάρτυρας (ο/η) {οσιομαρτύρων} ΕΚΚΛΗΣ. όσιος που μαρτύρησε
 για τη χριστιανική πίστη. Επίσης (λόγ.) **οσιομάρτυς** [μεσν.] {οσιο-
 μάρτυρος}.
πράκτορας κ. (λαϊκ.) **πράχτορας** (ο/η) {(θηλ. πράκτορος) | πρακτό-
φοροεισπράκτορας (ο/η) {φοροεισπρακτόρων} εισπράκτορας φό-
ψευδομάρτυρας (ο/η) {(θηλ. ψευδομάρτυρος) | ψευδομαρτύρων}

Στη δεύτερη ομάδα ανήκουν τα διγενή αυτόχειρας, νεομάρτυρας, φοροεισπράκτορας, για τα οποία δεν δίδεται καμία πληροφορία για τη γενική ενικού του θηλυκού (φωτ. 4).

Αυτά τα τρία λημματογραφούνται και στο ΛΣΓ (Μπ.), όπου όμως δίδεται ρητώς και η γενική ενικού του θηλυκού (φωτ. 5).

αυ|τό|χει|ρας (ο/η) (αὐτόχειρας) O8 {θηλ. εν. γεν. αὐτόχειρος} πρόσωπο που έχει αυτοκτονήσει.

νε|ο|μάρ|τυ|ρας (ο/η) O8 {θηλ. εν. γεν. νεομάρτυρος} ΕΚΚΛΗΣ. μάρτυρας της ορθόδοξης χριστιανικής πίστης κατά την Τουρκοκρατία.

φο|ρο|ει|σπρά|κτο|ρας (ο/η) O8 {θηλ. εν. γεν. φοροεισπράκτορας} εισπράκτορας φόρων ΣΥΝ. εφοριακός, τελώνης, (λαϊκ.) φορατζής.

Επομένως, από το λεξικό αυτό τεκμαίρονται επιπροσθέτως και οι κλιτικοί τύποι της γενικής ενικού των θηλυκών «της αὐτόχειρος» και «της νεομάρτυρος», οι οποίοι θα «παίζουν» (δηλ. θα τεθούν σε ισχύ) τον προσεχή Μάιο. Ο τύπος «φοροεισπράκτορας» δεν μας ενδιαφέρει στο σκραμπλ, διότι είναι 16 γράμματα.

Απομένει μόνον το διγενές ουσιαστικό εκλέκτορας (ο/η), που είδαμε στο ΛΚΝ (φωτ. 3). Θεωρείτε ορθό να υφίσταται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτός σ' αυτό ο κλιτικός τύπος της γενικής ενικού του θηλυκού γένους της εκλέκτορος;

118 Γ. Στο ΛΚΝ (Τρ.) λημματογραφούνται τα διγενή μονοκατάληκτα ουσιαστικά ερασιτέχνης, εφέτης, λογοτέχνης, πολίτης, τεχνοκρίτης, υπερόπτης, τα οποία στο λεξικό εμφανίζονται ταυτοχρόνως και ως αρσενικά και ως θηλυκά. Όπως θα παρατηρήσετε, δεν δίδεται καμία πληροφορία για την κλιτική μορφολογία του θηλυκού, ούτε καν έστω το εάν σε κάποια πτώση (εν προκειμένω στη γενική ενικού) διαφοροποιείται το θηλυκό από το αρσενικό (φωτ. 6).

ερασιτέχνης ο [erasitéxnis] O10 θηλ. ερασιτέχνης [erasitéxnis] : 1.ΑΝΤ επαγγελματίας. α. (ως επίθ.) που εφέτης ο [efétis] O10 θηλ. εφέτης [efétis] : 1.δικαστής που έχει βαθμό ανώτερο του προέδρου πρωτοδικών και λογοτέχνης ο [logotéxnis] O10 θηλ. λογοτέχνης [logotéxnis] & λογοτέχνιδα [logotéxniða] O28 : αυτός που πολίτης ο [polítis] O10 θηλ. πολίτης [polítis] & (λόγ.) πολίτις [polítis] : 1α. ο υπήκοος ενός κράτους με όλα τα τεχνοκρίτης ο [texnokritis] O10 θηλ. τεχνοκρίτης [texnokritis] : κριτικός έργων τέχνης· τεχνοκριτικός. υπερόπτης ο [iperóptis] O10 θηλ. υπερόπτης [iperóptis] : χαρακτηρισμός προσώπου που με τη συμπεριφορά

Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) τα λήμματα αυτής της κατηγορίας λημματογραφούνται με κάποια μεθοδολογική «ασυνέπεια», με αποτέλεσμα να συγκροτούνται δύο διαφορετικές ομάδες τέτοιων διγενών ουσιαστικών με την ως άνω κατάληξη.

Στην πρώτη ομάδα ανήκουν τα διγενή εφέτης και κυβερνήτης, για τα οποία ο συντάκτης του λεξικού μας δίνει ξεκάθαρα τη γενική ενικού του θηλυκού. Όπως βλέπουμε, αυτή διαφοροποιείται στην κατάληξη από εκείνη του αρσενικού (φωτ. 7).

αδαμαντοπώλης (ο/η) [1886] {αδαμάντοπωλών}. **αδαμαντοπώ-**
μπεράσματά της (τρόποι έρευνας, μέσα χρονολόγησης κ.λπ.) — **αρ-**
χαιομέτρης (ο/η)
αρχιπυροσβέστης (ο/η) {αρχιπυροσβεστών} υπαξιωματικός τής
αυτόπτης (ο/η) {αυτοπτών} πρόσωπο που έχει δει κάποιο συμβάν με
 - **βιβλιοδέτης** (ο/η) [μεσν.], **βιβλιοδετικός**, -ή, -ό [1886]
βιοτέχνης (ο/η) [1884] {βιοτεχνών} ιδιοκτήτης βιοτεχνίας, πρόσωπο
 διαχείρισης των δασών: ~ έργο. -- **δασοτεχνικά** επίρρ, **δασοτέχνης**
 (ο/η) [1889]
διπλωμάτης (ο/η) [1851] {διπλωμάτων} 1. επίσημος αντιπρόσωπος
εφέτης (ο/η) [(θ)λ. εφέτου] | εφετών} ο ανώτερος δικαστικός λει-
ιστοριοδίφης (ο/η) [1861] {ιστοριοδιφών} ο ειδικός που ερευνά τις
κληροδότης (ο/η) [μτγν.] {κληροδοτών}, **κληροδότρια** (η) {κληρο-
κυβερνήτης (ο/η) [αρχ.] {(θ)λ. γεν. κυβερνήτου} προστ. κυβερνήτα |
νυκτοβάτης (ο/η) [1863] {νυκτοβατών} ο υπνοβάτης. — **νυκτοβασία**

Στη δεύτερη ομάδα ανήκουν τα διγενή αδαμαντοπώλης, αρχαιομέτρης, αρχιπυροσβέστης, αυτόπτης, βιβλιοδέτης, βιοτέχνης, δασοτέχνης, διπλωμάτης, ιστοριοδίφης, κληροδότης, νυκτοβάτης, για τα οποία δεν δίδεται καμία πληροφορία για τη γενική ενικού του θηλυκού (φωτ. 7).

Τα αρχαιομέτρης, αρχιπυροσβέστης, αυτόπτης, δασοτέχνης, διπλωμάτης, ιστοριοδίφης, νυκτοβάτης λημματογραφούνται και στο ΛΣΓ (Μπ.), όπου όμως δίδεται ρητώς και η γενική ενικού του θηλυκού (φωτ. 8).

αρχαιομετρία (ἀρχαιομετρία) O4 ΑΡΧΑΙΟΛ. κλάδος που ασχολείται με τη μελέτη των αρχαιολογικών μεθόδων έρευνας. — **αρχαιομέτρης** (ο/η) O12 {θηλ. εν. γεν. αρχαιομέτρου}.

αρχιπυροσβέστης (ο/η) (ἀρχιπυροσβέστης) O12 {θηλ. εν. γεν. αρχιπυροσβέστου} υπαξιωματικός της Πυροσβεστικής (βλ. κ. λ. βαθμός, ΠΙΝ.).

αυτόπτης (ο/η) (αὐτόπτης) O12 {θηλ. εν. γεν. αυτόπτου} πρόσωπο που έχει δει κάποιο συμβάν με τα ίδια του τα μάτια: ~ μάρτυρας.

δασοτεχνικός E1 αυτός που σχετίζεται με την τεχνική διαχείρισης δασών: ~ έργο. — **δασοτέχνης** (ο/η) O12 {θηλ. εν. γεν. δασοτέχνου}, **δασοτεχνικά** επίρρ.

διπλωμάτης (ο/η) O12 {θηλ. εν. γεν. διπλωμάτου} 1 ανώτερος υπάλληλος του Υπουργείου Εξωτερικών,

ιστοριοδίφης (ο/η) (ιστοριοδίφης) O12 {θηλ. εν. γεν. ιστοριοδίφου} ο ειδικός που ερευνά τις ιστορικές

νυκτοβάτης (ο/η) O12 {θηλ. εν. γεν. νυκτοβάτου} ο υπνοβάτης. — **νυκτοβασία** O4, **νυκτοβατώ** (-ῶ) P31a. ➡ **βαίνω**.

Επομένως, από το λεξικό αυτό τεκμαίρονται επιπροσθέτως και οι κλιτικοί τύποι της γενικής ενικού των θηλυκών «της αρχαιομέτρου», «της αρχιπυροσβέστου», «της αυτόπτου», «της δασοτέχνου», «της διπλωμάτου», «της ιστοριοδίφου» και «της νυκτοβάτου», οι οποίοι θα «παίζουν» (δηλ. θα τεθούν σε ισχύ) τον προσεχή Μάιο.

Απομένουν τα διγενή ουσιαστικά ερασιτέχνης (ο/η), λογοτέχνης (ο/η), πολίτης (ο/η), τεχνοκρίτης (ο/η), υπερόπτης (ο/η), που είδαμε στο ΛΚΝ (φωτ. 6) και τα αδαμαντοπώλης (ο/η), βιβλιοδέτης (ο/η), βιοτέχνης (ο/η), κληροδότης (ο/η), που είδαμε στο ΛΝΕΓ (φωτ. 7). Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι της γενικής ενικού του θηλυκού γένους της ερασιτέχνου, της λογοτέχνου, της πολίτου, της τεχνοκρίτου, της υπερόπτου, της αδαμαντοπώλου, της βιβλιοδέτου, της βιοτέχνου και της κληροδότου;

118 Δ. Στο ΛΚΝ (Τρ.) λημματογραφείται το προπαροξύτονο διγενές μονοκατάληκτο ουσιαστικό επιστήμονας, το οποίο στο λεξικό εμφανίζεται ταυτοχρόνως και ως αρσενικό και ως θηλυκό. Όπως θα παρατηρήσετε, δεν δίδεται καμία πληροφορία για την κλιτική μορφολογία του θηλυκού, ούτε καν έστω το εάν σε κάποια πτώση (εν προκειμένω στη γενική ενικού) διαφοροποιείται το θηλυκό από το αρσενικό (φωτ. 9).

επιστήμονας ο [epistímonas] Q5 θηλ. επιστήμονας [epistímonas] & (προφ.) επιστημόνισσα [epistimónisa] Q27 : α. αυτός που έχει σπουδάσει σε ανώτατη σχολή το αντικείμενο ορισμένης επιστήμης και πήρε το σχετικό πτυχίο: Θέλει να σπουδάσει το παιδί του, να το κάνει επιστήμονα. Ορκομωσία νέων επιστημόνων. Ο εκπαιδευτικός δεν αρκεί να είναι ~, πρέπει να είναι και δάσκαλος. || (ως επίθ.): Σύλλογος Επιστημόνων Γυναικών. β. αυτός, συνήθ. επιστήμονας, που γνωρίζει σε βάθος το αντικείμενο ορισμένης επιστήμης και με την εργασία του (έρευνα, δημοσιεύσεις κτλ.) συμβάλλει στην ανάπτυξή της: Ειδικός ~. Είναι σπουδαίος / έξοχος ~. Δύστανται / συμπίπτουν οι απόψεις των επιστημόνων για ορισμένο θέμα. γ. (προφ.) ως υπερβολικός χαρακτηρισμός για κπ. που γνωρίζει καλά ορισμένο αντικείμενο ή ασκεί σωστά ορισμένη δραστηριότητα: Είναι ~ στα αθλητικά / στη δουλειά του.

[λόγ. < αρχ. ἐπιστήμων, αιτ. -ονα 'κάτοχος τέλειας γνώσης' & σημδ. γερμ. Wissenschaftler(;)· λόγ. θηλ. χωρίς διακρ. γένους· επιστήμον(ας) -ισσα]

Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) τα λήμματα αυτής της κατηγορίας λημματογραφούνται με κάποια μεθοδολογική «ασυνέπεια», με αποτέλεσμα να συγκροτούνται δύο διαφορετικές ομάδες τέτοιων προπαροξύτωνων διγενών ουσιαστικών με κατάληξη -ας.

Στην πρώτη ομάδα ανήκουν τα διγενή αμβλύωπας, εμπειρογνώμονας, επιστήμονας, μύωπας, πρεσβύωπας, πρόσφυγας, για τα οποία ο συντάκτης του λεξικού μας δίνει ξεκάθαρα τη γενική ενικού του θηλυκού. Όπως βλέπουμε, αυτή διαφοροποιείται στην κατάληξη από εκείνη του αρσενικού (φωτ. 10).

λούρα, θαμπάδα. ΑΝΤ. οξυωπία. — **αμβλύωπας** κ. (λόγ.) **αμβλύωψ** [αρχ.] {αμβλύωπος} (ο/η), **αμβλυωπικός**, -ή, -ό
άρπαγας (ο/η) {αρπάγων} (λόγ.) πρόσωπο που έχει αρπάκτικές τά-
αυλοκόλακας (ο/η) [1865] {αυλοκολάκων} (μειωτ.) **1.** κόλακας τού
γαιοκτήμονας (ο/η) [1862] {γαιοκτημόνων} πρόσωπο που διαθέτει
εμπειρογνώμονας (ο/η) [1883] {(θηλ. εμπειρογνώμονος) | εμπειρο-
επιστήμονας (ο/η) {θηλ. επιστήμονος | επιστημόνων} **1.** πρόσωπο με
κήρυκας (ο/η) {κηρύκων} **1.** πρόσωπο που κάνει κήρυγμα, κυρ. θρη-
κόλακας (ο/η) {κολάκων} πρόσωπο που κολακεύει κάποιον, συνήθ.
μύωπας (ο/η) {(θηλ. γεν. μύωπος) | μυώπων} **1.** ΙΛΓΡ. πρόσωπο που πά-
πρεσβύωπας (ο/η) {πρεσβυώπων} πρόσωπο που πάσχει από πρε-
 σβυωπία ΑΝΤ. μύωπας. Επίσης (λόγ.) **πρεσβύωψ** [1805] {πρεσβύωπος}.
πρόσφυγας (ο/η) {(θηλ. γεν. πρόσφυγος) | προσφύγων} το πρόσωπο

Στη δεύτερη ομάδα ανήκουν τα διγενή άρπαγας, αυλοκόλακας, γαιοκτήμονας, κήρυκας, κόλακας, για τα οποία δεν δίδεται καμία πληροφορία για τη γενική ενικού του θηλυκού (φωτ. 10).

Το κόλακας λημματογραφείται και στο ΛΣΓ (Μπ.), όπου όμως δίδεται ρητώς και η γενική ενικού του θηλυκού (φωτ. 11).

κό|λα|κας (ο/η) Ο8 {θηλ. εν. γεν. κόλακος} πρόσωπο που κολακεύει κάποιον, συνήθ. ανώτερο, για να κερδίσει την εύνοιά του.

Επομένως, από το λεξικό αυτό τεκμαίρεται επιπροσθέτως και ο κλιτικός τύπος της γενικής ενικού του θηλυκού «της κόλακος», ο οποίος θα «παίζει» (δηλ. θα τεθεί σε ισχύ) τον προσεχή Μάιο.

Απομένουν τα διγενή ουσιαστικά άρπαγας (ο/η), αυλοκόλακας (ο/η), γαιοκτήμονας (ο/η), κήρυκας (ο/η), που είδαμε στο ΛΝΕΓ (φωτ. 10). Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι της γενικής ενικού του θηλυκού γένους της άρπαγας, της αυλοκόλακος, της γαιοκτήμονος και της κήρυκος;

118 Ε. Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) λημματογραφούνται τα παροξύτονα διγενή μονοκατάληκτα ουσιαστικά αλαζόνας, θαμώνας, καλοπερασάκιας, κηδεμόνας, κλητήρας, μαλάκας, μπουμπούνας, συνδαιτυμόνας.

Τα λήμματα αυτής της κατηγορίας λημματογραφούνται στο λεξικό αυτό με κάποια μεθοδολογική «ασυνέπεια», με αποτέλεσμα να συγκροτούνται δύο διαφορετικές ομάδες τέτοιων παροξύτονων διγενών ουσιαστικών με κατάληξη -ας.

Στην πρώτη ομάδα ανήκουν τα διγενή αλαζόνας, κλητήρας, συνδαιτυμόνας, για τα οποία ο συντάκτης του λεξικού μας δίνει ξεκάθαρα τη γενική ενικού του θηλυκού. Όπως βλέπουμε, αυτή διαφοροποιείται στην κατάληξη από εκείνη του αρσενικού (φωτ. 12).

αλαζόνας (ο/η) πρόσωπο που είναι υπέρμετρα υπερήφανος, που δείχνει υπεροψία και περιφρόνηση για τους άλλους: *τα πλούτη και η δόξα τον έκαναν ~ και μας βλέπει αφ' υψηλού* ΣΥΝ υπερόπτης, ξυπασμένος, ψηλομύτης. σνομπ ΛΝΤ σεμνός, ταπεινός, μετριόφρων. Επίσης (λόγ.) **αλαζών** [αρχ.] {αλαζόν-ος. -α} ΣΧΟΛΙΟ λ. εθνικός

θαμώνας (ο/η) [1880] πρόσωπο που συχνάζει κάπου: *οι ~ τού μπαρ /*
καλοπερασάκιας (ο/η) {καλοπερασάκηδες} πρόσωπο που του αρέ-
κηδεμόνας (ο/η) 1. το πρόσωπο (φυσικός ή μη γονέας), που κατά τον
κλητήρας (ο/η) {θηλ. γεν. κλητήρος} κατώτερος υπάλληλος (δημό-
μαλάκας (ο/η) {χωρ. γεν. πληθ.}. (σπανιότ.) **μαλάκω** (η) {χωρ. γεν. κ.
μπουμπούνας (ο/η) {χωρ. γεν. πληθ.} χαζός, βλάκας: *δεν έπαιρνε τα*
συνδαιτυμόνας (ο/η) (λόγ.) καθένα από τα πρόσωπα που λαμβά-
νουν μέρος σε γεύμα ΣΥΝ. ομοτράπεζος, ομόδειπνος. Επίσης (λογιότ.)
συνδαιτυμών {συνδαιτυμόνος}.

Στη δεύτερη ομάδα ανήκουν τα διγενή θαμώνας, καλοπερασάκιας, κηδεμόνας, μαλάκας, μπουμπούνας, για τα οποία δεν δίδεται καμία πληροφορία για τη γενική ενικού του θηλυκού (φωτ. 12).

Το κηδεμόνας λημματογραφείται και στο ΛΣΓ (Μπ.), όπου όμως δίδεται ρητώς και η γενική ενικού του θηλυκού (φωτ. 13).

κη|δε|μό|νας (ο/η) O7 {θηλ. εν. γεν. κηδεμόνος} **1** το πρόσωπο (φυσικός ή μη γονέας) που κατά τον νόμο έχει αναλάβει την επιμέλεια ανηλίκου και τη νόμιμη εκπροσώπησή του: ο σύλλογος γονέων και κηδεμόνων του σχολείου μας **2** (μτφ.-κακόσ.) αυτός που έχει τον ρόλο προστάτη, επιβάλλοντας τη θέλησή του: δεν έχουμε ανάγκη από κηδεμόνες. 🐼 κηδεία.

Επομένως, από το λεξικό αυτό τεκμαίρεται επιπροσθέτως και ο κλιτικός τύπος της γενικής ενικού του θηλυκού «της κηδεμόνος», ο οποίος θα «παίζει» (δηλ. θα τεθεί σε ισχύ) τον προσεχή Μάιο.

Απομένουν τα διγενή ουσιαστικά θαμώνας (ο/η) και μπουμπούνας (ο/η), που είδαμε στο ΛΝΕΓ (φωτ. 12). Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι της γενικής ενικού του θηλυκού γένους της θαμώνας και της μπουμπούνος;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: 118 Α: όχι – 118 Β: ναι – 118 Γ: όχι – 118 Δ: όχι – 118 Ε: όχι – 118 Ζ: όχι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 119

119 Α. Στο ΛΝΕΓ, Β' έκδοση (Μπ.) λημματογραφούνται 64 σύνθετα λήμματα (4 αρσενικά ουσιαστικά, 18 θηλυκά ουσιαστικά, 1 ουδέτερο ουσιαστικό και 41 ρήματα στην παθητική φωνή) με α' συνθετικό το παραγωγικό πρόθημα αλληλο- κ. αλληλό- κ. αλληλ-. Κατά τη σύνταξη του λημματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο της σελ. 123 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 1.

αλληλο- κ. αλληλό- κ. αλληλ- λεξικά πρόθημα

αλληλ-επιτίθεμαι ρ
αλληλ-ευεργετούμαι ρ
αλληλ-εχθρεύομαι ρ
αλληλο-αντίρρηση (η)
αλληλο-αναιρούμαι ρ
αλληλο-αντικρούομαι ρ
αλληλο-απώθηση (η)
αλληλο-απωθούμαι ρ
αλληλο-ασπάζομαι ρ
αλληλο-βοήθεια (η)
αλληλο-βοηθούμαι ρ
αλληλο-γνωριμία (η)
αλληλο-δεσμεύομαι ρ

αλληλο-δέσμευση (η)
αλληλο-διαπληκτίζομαι ρ.
αλληλο-διαφημίζομαι ρ.
αλληλο-διαψεύδομαι ρ.
αλληλο-εκτίμηση (η)
αλληλο-ενημέρωση (η)
αλληλ(ο)-εξαπατώμαι ρ
αλληλο-εξοντώνομαι ρ
αλληλο-εξάντληση (η)
αλληλο-εξουδετερώνομαι ρ
αλληλο-εξουδετέρωση (η)
αλληλ(ο)-εξυπηρέτηση (η)
αλληλ(ο)-εξυπηρετούμαι ρ

αλληλ(ο)-επαινούμαι ρ
αλληλ(ο)-επηρεάζομαι ρ
αλληλο-ευεργετούμαι ρ
αλληλο-θαυμάζομαι ρ.
αλληλο-θαυμασμός (ο)
αλληλο-καλύπτομαι ρ
αλληλο-κάλυψη (η)
αλληλο-καταγγελία (η)
αλληλο-κατανόηση (η)
αλληλο-κατηγορία (η)
αλληλο-κατηγορούμαι ρ
αλληλο-κοιτάζομαι ρ
αλληλο-μηνύομαι ρ.

αλληλο-μισούμαι ρ
αλληλο-περιφρόνηση (η)
αλληλο-σεβασμός (ο)
αλληλο-σκοτωμός (ο)
αλληλο-σκοτώνομαι ρ
αλληλο-σπαράγμός (ο)
αλληλο-σπαράσσομαι ρ
αλληλο-συγκρούομαι ρ
αλληλο-συμπληρώνομαι ρ
αλληλο-συμπλήρωση (η)
αλληλο-συγχώρηση (η)
αλληλο-συγχωρούμαι ρ
αλληλο-συκοφαντούμαι ρ.

αλληλο-σφάζομαι ρ
αλληλο-σφαγή (η)
αλληλο-τρώγομαι ρ
αλληλο-υβρίζομαι ρ
αλληλο-υπερασπίζομαι ρ.
αλληλο-υποβλέπομαι ρ
αλληλο-υπονόμευομαι ρ
αλληλο-υπονόμευση (η)
αλληλο-υποψιάζομαι ρ
αλληλο-φάγωμα (το)
αλληλο-φαγώνομαι ρ
αλληλο-φθονούμαι ρ.

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 1, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο ΛΣΓ (του ιδίου).

Το Τμήμα Λεξικού, το οποίο επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης δεδομένων όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων 2 – 15 γραμμάτων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ, θεωρεί ότι α) τα 23 ουσιαστικά κλίνονται κανονικά σε όλες τις πτώσεις και τους αριθμούς, σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής και σύμφωνα με τυχόν επισημάνσεις μορφολογικών περιορισμών (απουσία πτώσεων) των αποδεκτών λεξικών και β) τα 41 ρήματα κλίνονται μόνο στην παθητική φωνή και μόνο στο ενεστωτικό τους θέμα, σύμφωνα και με τους όρους αποδοχής λέξεων. Συμφωνείτε με το Τμήμα Λεξικού;

119 Β. Στο ΛΝΕΓ, Β΄ έκδοση (Μπ.) ληματογραφούνται 27 σύνθετα λήμματα (2 αρσενικά ουσιαστικά, 12 θηλυκά ουσιαστικά και 13 ρήματα στην παθητική φωνή) με α΄ συνθετικό το παραγωγικό πρόθημα αυτ(ο)-. Κατά τη σύνταξη του ληματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο των σελ. 318 & 321 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 2.

αυτ(ο)- α συνθετικό αυτ-επικονίαση (η) αυτο-δεσμεύομαι ρ αυτο-δέσμευση (η) αυτο-δηλητηρίαση (η)	αυτο-διαλύομαι ρ αυτο-διάλυση (η) αυτο-διεγείρομαι ρ αυτο-διέγερση (η)	αυτο-δοξάζομαι ρ αυτο-εξευτελιζομαι ρ αυτο-εξευτελισμός (ο) αυτο-εξοντώνομαι ρ	αυτο-εξόντωση (η) αυτο-κατάλυομαι ρ αυτο-κατάλυση (η) αυτο-κατηγορία (η)	αυτο-κατηγορούμαι ρ
αυτ(ο)- α' συνθετικό αυτο-ρρυθμίζομαι ρ αυτο-ρρύθμιση (η)	αυτο-τυφλώνομαι ρ αυτο-τύφλωση (η)	αυτο-υπνώση (η) αυτο-υπονομεύομαι ρ	αυτο-υπονόμευση (η) αυτο-φωτογραφίζομαι ρ	αυτο-χαρακτηρίζομαι ρ αυτο-χαρακτηρισμός (ο)

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 2, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο ΛΣΓ (του ιδίου).

Το Τμήμα Λεξικού, το οποίο επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης δεδομένων όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων 2 – 15 γραμμάτων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ, θεωρεί ότι α) τα 14 ουσιαστικά κλίνονται κανονικά σε όλες τις πτώσεις και τους αριθμούς, σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής και σύμφωνα με τυχόν επισημάνσεις μορφολογικών περιορισμών (απουσία πτώσεων) των αποδεκτών λεξικών και β) τα 13 ρήματα κλίνονται μόνο στην παθητική φωνή και μόνο στο ενεστωτικό τους θέμα, σύμφωνα και με τους όρους αποδοχής λέξεων. Συμφωνείτε με το Τμήμα Λεξικού;

119 Γ. Στο ΛΝΕΓ, Β΄ έκδοση (Μπ.) ληματογραφούνται 69 σύνθετα λήμματα (4 αρσενικά ουσιαστικά, 31 θηλυκά ουσιαστικά, 33 ρήματα στην ενεργητική φωνή και 1 ρήμα στην παθητική φωνή) με α΄ συνθετικό το παραγωγικό πρόθημα επαν(α)-. Κατά τη σύνταξη του ληματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο της σελ. 638 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 3.

επαν(α)- ξανά, εκ νέου

επαν-αγορά (η)
επαν-αγοράζω ρ.
επαν-αξιολόγηση (η)
επαν-αξιολογώ ρ.
επαν-απόκτηση (η)
επαν-αποκτώ ρ.
επανα-βεβαιώνω ρ.
επανα-βεβαιώσω (η)
επανα-γεμίζω ρ.
επανα-γέμιση (η)
επανα-διοπραγματεύομαι ρ.
επανα-διοπραγμάτευση (η)
επανα-διάταξη (η)
επανα-διατάσσω ρ.
επανα-διατυπώνω ρ.

επανα-διατύπωση (η)
επανα-διευθέτηση (η)
επανα-διευθετώ ρ.
επανα-διορίζω ρ.
επανα-διορισμός (ο)
επανα-θεμελιώνω ρ.
επανα-θεμελίωση (η)
επανα-καθορίζω ρ.
επανα-καθορισμός (ο)
επανα-καλώ ρ.
επανα-κλήση (η)
επανα-κυκλοφόρηση (η)
επανα-κυκλοφορώ ρ.
επανα-λειτουργία (η)
επανα-λειτουργώ ρ.

επανα-προσδιορίζω ρ.
επανα-προσδιορισμός (ο)
επανα-προσλαμβάνω ρ.
επανα-πρόσληψη (η)
επανα-σύνδεση (η)
επανα-συνδέω ρ.
επανα-συνιστώ ρ.
επανα-ούσταση (η)
επανα-τοποθέτηση (η)
επανα-τοποθετώ ρ.
επανα-φοίτηση (η)
επανα-φορτίζω ρ.
επανα-φόρτιση (η)
επαν-εγγράφη (η)
επαν-εγγράφω ρ.

επαν-εκλέγω ρ.
επαν-εκλογή (η)
επαν-εκπαιδευση (η)
επαν-εκπαιδεύω ρ.
επαν-εκτίμηση (η)
επαν-εκτιμώ ρ.
επαν-έλεγχος (ο)
επαν-ελέγχω ρ.
επαν-εμφανίζω ρ.
επαν-εμφάνιση (η)
επαν-ενεργοποίηση (η)
επαν-ενεργοποιώ ρ.
επαν-ένταξη (η)
επαν-εντάσσω ρ.
επαν-ενώνω ρ.

επαν-έγωση (η)
επαν-εξετάζω ρ.
επαν-εξέταση (η)
επαν-εύρεση (η)
επαν-ευρίσκω ρ.
επαν-ίδρυση (η)
επαν-ιδρύω ρ.
επαν-υπάγω ρ.
επαν-υπαγωγή (η)

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 3, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο ΛΣΓ (του ιδίου).

Το Τμήμα Λεξικού, το οποίο επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης δεδομένων όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων 2 – 15 γραμμάτων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ, θεωρεί ότι α) τα 35 ουσιαστικά κλίνονται κανονικά σε όλες τις πτώσεις και τους αριθμούς, σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής και σύμφωνα με τυχόν επισημάνσεις μορφολογικών περιορισμών (απουσία πτώσεων) των αποδεκτών λεξικών και β) τα 34 ρήματα κλίνονται μόνο στη φωνή που δίδεται και μόνο στο ενεστωτικό τους θέμα, σύμφωνα και με τους όρους αποδοχής λέξεων. Συμφωνείτε με το Τμήμα Λεξικού;

119 Δ. Στο ΛΝΕΓ, Β΄ έκδοση (Μπ.) λημματογραφούνται 90 σύνθετα λήμματα (1 ουδέτερο ουσιαστικό, 1 τριγενές επίθετο, 82 ρήματα στην ενεργητική φωνή και 6 ρήματα στην παθητική φωνή) με α΄ συνθετικό το παραγωγικό πρόθημα ξανα-. Κατά τη σύνταξη του λημματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο της σελ. 1209 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 4.

ξανα- α΄ συνθετικό

ξανα-ανεβαίνω ρ.
ξανα-ανοίγω ρ.
ξαν-αποκτώ ρ.
ξανα-βάζω ρ.
ξανα-βάφω ρ.
ξανα-βγαίνω ρ.
ξανα-βράζω ρ.
ξανα-βρίσκω ρ.
ξανα-γεμίζω ρ.
ξανα-γέμισμα (το)
ξανα-γεννώ ρ.
ξανα-γράφω ρ.
ξανα-γυρίζω ρ.
ξανα-δείχνω ρ.
ξανα-δημοσιεύω ρ.
ξανα-διαβάζω ρ.
ξανα-δίνω ρ.
ξανα-δοκιμάζω ρ.

ξανα-έρχομαι ρ.
ξανα-ξεσταίνω ρ.
ξανα-ζητώ ρ.
ξανα-ζώ ρ.
ξανα-θυμάμαι ρ.
ξανα-θυμίζω ρ.
ξανα-κοίω ρ.
ξανα-καλώ ρ.
ξανα-κάνω ρ.
ξανα-κατεβάζω ρ.
ξανα-κερδίζω ρ.
ξανα-κινώ ρ.
ξανα-κλείνω ρ.
ξανα-κοιμάμαι ρ.
ξανα-κοιτάζω ρ.
ξανα-κρίνω ρ.
ξανα-κτυπώ ρ.
ξανα-κυκλοφορώ ρ.

ξανα-κυλώ ρ.
ξανα-λογαριάζω ρ.
ξανα-μετρώ ρ.
ξανα-μιλώ ρ.
ξανα-μοιράζω ρ.
ξανα-μπαίνω ρ.
ξανα-ανθίζω ρ.
ξανα-νιώθω ρ.
ξανα-παθαίνω ρ.
ξανα-παίρνω ρ.
ξανα-παντρεμένος, -η, -ο
ξανα-παντρεύομαι ρ.
ξανα-παρακαλώ ρ.
ξανα-πατώ ρ.
ξανα-πειράζω ρ.
ξανα-περνώ ρ.
ξανα-πέφτω ρ.
ξανα-πηγαίνω ρ.

ξανα-πίνω ρ.
ξανα-πληρώνω ρ.
ξανα-πολεμώ ρ.
ξανα-πουλώ ρ.
ξανα-προβάλλω ρ.
ξανα-προσπαθώ ρ.
ξανα-ρίχνω ρ.
ξανα-ρωτώ ρ.
ξανα-σηκώνομαι ρ.
ξανα-σκέφτομαι ρ.
ξανα-σιμώ ρ.
ξανα-στέλνω ρ.
ξανα-στερεώνω ρ.
ξανα-στήνω ρ.
ξανα-στρέφω ρ.
ξανα-στρώνω ρ.
ξανα-συναντώ ρ.
ξανα-συνδέω ρ.

ξανα-τολμά ρ.
ξανα-τρώνω ρ.
ξανα-τυπώνω ρ.
ξανα-υπογράφω ρ.
ξανα-φέγγω ρ.
ξανα-φέρνω ρ.
ξανα-φεύγω ρ.
ξανα-φιλώ ρ.
ξανα-φορτώνω ρ.
ξανα-φορώ ρ.
ξανα-φουντώνω ρ.
ξανα-φτειάχνω ρ.
ξανα-φυσώ ρ.
ξανα-φυτεύω ρ.
ξανα-χορεύω ρ.
ξανα-χτίζω ρ.
ξανα-χύνω ρ.
ξανα-ψηφίζω ρ.

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 4, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο ΛΣΓ (του ιδίου).

Το Τμήμα Λεξικού, το οποίο επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης δεδομένων όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων 2 – 15 γραμμάτων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ, θεωρεί ότι α) το ουσιαστικό και το επίθετο κλίνονται κανονικά σε όλες τις πτώσεις και τους αριθμούς, σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής και β) τα 88 ρήματα κλίνονται σε όλους τους χρόνους και σε όλες τις φωνές, διότι αυτό προβλέπεται στους όρους αποδοχής λέξεων. Συμφωνείτε με το Τμήμα Λεξικού;

119 Ε. Στο ΛΝΕΓ, Β΄ έκδοση (Μπ.) λημματογραφούνται 128 σύνθετα ρήματα με α΄ συνθετικό το παραγωγικό πρόθημα παρα-. Κατά τη σύνταξη του λημματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο της σελ. 1319 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 5.

παρα- α΄ συνθετικό (δηλώνει υπερβολή)					
παρα-ακριβαίνω (ρ.)	παρα-διαβάζω (ρ.)	παρα-κολλάω (ρ.)	παρα-νυστάζω (ρ.)	παρα-ράβω (ρ.)	παρα-φορτώνω (ρ.)
παρα-αλευρώνω (ρ.)	παρα-διασκεδάζω (ρ.)	παρα-κονταίνω (ρ.)	παρα-ξαπλώνω (ρ.)	παρα-σαλεύω (ρ.)	παρα-φορώ (ρ.)
παρα-αντιπαθώ (ρ.)	παρα-διηγάω (ρ.)	παρα-κουβιάζω (ρ.)	παρα-ξευχτώ (ρ.)	παρα-σκεπάζω (ρ.)	παρα-φουσκώνω (ρ.)
παρα-αργώ (ρ.)	παρα-δουλεύω (ρ.)	παρα-κουβεντιάζω (ρ.)	παρα-ξοδεύω (ρ.)	παρα-σκοτεινιάζω (ρ.)	παρα-φτάνω (ρ.)
παρα-αρκώ (ρ.)	παρα-δυσκολεύω (ρ.)	παρα-κουνώ (ρ.)	παρα-ομορφαίνω (ρ.)	παρα-σπαταλώ (ρ.)	παρα-φυσώ (ρ.)
παρα-ασχημαίνω (ρ.)	παρα-έρχομαι (ρ.)	παρα-κουρδίζομαι (ρ.)	παρα-παίζω (ρ.)	παρα-στολίζω (ρ.)	παρα-φωνάζω (ρ.)
παρα-βάζω (ρ.)	παρα-ζαρώνω (ρ.)	παρα-κουράζω (ρ.)	παρα-παινεύω (ρ.)	παρα-συμπαθώ (ρ.)	παρα-χαζεύω (ρ.)
παρα-βαράινω (ρ.)	παρα-ζεσταίνω (ρ.)	παρα-κουρεύω (ρ.)	παρα-παίρνω (ρ.)	παρα-συννεφιάζω (ρ.)	παρα-χορεύω (ρ.)
παρα-βαρώ (ρ.)	παρα-ηρεμώ (ρ.)	παρα-κρυώνω (ρ.)	παρα-παχαίνω (ρ.)	παρα-σφιγγώ (ρ.)	παρα-χορηγώ (ρ.)
παρα-βγαζώ (ρ.)	παρα-ησυχάζω (ρ.)	παρα-κυκλοφορώ (ρ.)	παρα-πεινάω (ρ.)	παρα-ταιριάζω (ρ.)	παρα-χορταίνω (ρ.)
παρα-βολώ (ρ.)	παρα-θαυμάζω (ρ.)	παρα-λειτούργω (ρ.)	παρα-περνάω (ρ.)	παρα-τεντώνω (ρ.)	παρα-χρησιμοποιώ (ρ.)
παρα-βράζω (ρ.)	παρα-θέλω (ρ.)	παρα-μαδών (ρ.)	παρα-περπατώ (ρ.)	παρα-τηγανίζω (ρ.)	παρα-χτυπώ (ρ.)
παρα-βρέχει (ρ.)	παρα-θρασύνομαι (ρ.)	παρα-μαζεύω (ρ.)	παρα-πηδώ (ρ.)	παρα-τιμώ (ρ.)	παρα-ψηλώνω (ρ.)
παρα-βρομίζω (ρ.)	παρα-θρηνώ (ρ.)	παρα-μακραίνω (ρ.)	παρα-πιέζω (ρ.)	παρα-τραβώ (ρ.)	
παρα-βρομώ (ρ.)	παρα-ικανοποιώ (ρ.)	παρα-μαλώνω (ρ.)	παρα-πικραίνω (ρ.)	παρα-τραγουδώ (ρ.)	
παρα-γελώ (ρ.)	παρα-ισώνω (ρ.)	παρα-μασώ (ρ.)	παρα-πίνω (ρ.)	παρα-τρίβω (ρ.)	
παρα-γεμιζώ (ρ.)	παρα-κάθομαι (ρ.)	παρα-μεθώ (ρ.)	παρα-πιστεύω (ρ.)	παρα-τρίζω (ρ.)	
παρα-γεράζω (ρ.)	παρα-καίω (ρ.)	παρα-μοιάζω (ρ.)	παρα-πληθαίνω (ρ.)	παρα-τρομάζω (ρ.)	
παρα-γερνώ (ρ.)	παρα-καπνίζω (ρ.)	παρα-μοχλώ (ρ.)	παρα-πονάω (ρ.)	παρα-τσαλακώνω (ρ.)	
παρα-γκρινιάζω (ρ.)	παρα-κλαδεύω (ρ.)	παρα-μπαίνω (ρ.)	παρα-πονηρεύω (ρ.)	παρα-υπερβώ (ρ.)	
παρα-γλειντώ (ρ.)	παρα-κλαίω (ρ.)	παρα-μπορώ (ρ.)	παρα-προσινίζω (ρ.)	παρα-υποφέρω (ρ.)	
παρα-γλιστρώ (ρ.)	παρα-κοιτάζω (ρ.)	παρα-μυρίζω (ρ.)	παρα-προσέχω (ρ.)	παρα-υφαίνω (ρ.)	
παρα-γλυκαίνω (ρ.)	παρα-κοκκινίζω (ρ.)	παρα-νευριάζω (ρ.)	παρα-προχωρώ (ρ.)	παρα-φλυαρώ (ρ.)	

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 5, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο ΛΣΓ (του ιδίου).

Το Τμήμα Λεξικού, το οποίο επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης δεδομένων όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων 2 – 15 γραμμάτων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ, θεωρεί ότι α) τα ρήματα αυτά κλίνονται μόνο στη φωνή που δίδεται και μόνο στο ενεστωτικό τους θέμα, σύμφωνα και με τους όρους αποδοχής λέξεων, β) τα ρ. που λημματογραφούνται αποκλειστικά ως ασυναίρετα της πρώτης τάξης της β΄ συζυγίας, κλίνονται αποκλειστικά ως ασυναίρετα, γ) τα ρ. που λημματογραφούνται αποκλειστικά ως συνηρημένα της πρώτης τάξης της β΄ συζυγίας, κλίνονται αποκλειστικά ως συνηρημένα, δ) όλα τα ρ. κλίνονται στον παρατατικό χωρίς εσωτερική συλλαβική αύξηση, ε) από το ρ. παραθέλω δεν καταχωρίζονται τα παραθές, παραθέμε, παραθέν, παραθένε, παραήθα, παραήθες, παραήθε, παραήθαμε, παραήθατε, παραήθαν, παραήθανε. Συμφωνείτε με το Τμήμα Λεξικού;

119 Ζ. Στο ΛΝΕΓ, Β΄ έκδοση (Μπ.) λημματογραφούνται 83 σύνθετα λήμματα (4 τριγενή επίθετα, 1 αρσενικό ουσιαστικό και 78 ρήματα) με α΄ συνθετικό το παραγωγικό πρόθημα πολυ-. Κατά τη σύνταξη του λημματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο

της σελ. 1443 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 6.

πολυ- α' συνθετικό (συνήθ. + δεν ι μην)

πολυ-ακούω ρ.
πολυ-αλευρώνω ρ.
πολυ-ανακατεύομαι ρ.
πολυ-αντέχω ρ.
πολυ-αργώ ρ.
πολυ-βγαίνω ρ.
πολυ-βλέπω ρ.
πολυ-βράζω ρ.
πολυ-βρομίζω ρ.
πολυ-γελώ ρ.
πολυ-γκρινιάζω ρ.
πολυ-γλεντώ ρ.
πολυ-γράφω ρ.
πολυ-δακρύζω ρ.
πολυ-διαβάζω ρ.
πολυ-διασκεδάζω ρ.
πολυ-δίνω ρ.
πολυ-δουλεύω ρ.

πολυ-δυσκολεύω ρ.
πολυ-ενδιαφέρομαι ρ.
πολυ-έρχομαι ρ.
πολυ-ξεσταίνω ρ.
πολυ-ησυχάζω ρ.
πολυ-θουμάζω ρ.
πολυ-θέλω ρ.
πολυ-θρηνώ ρ.
πολυ-ικανοποιώ ρ.
πολυ-ισιώνω ρ.
πολυ-καθαρίζω ρ.
πολυ-κάνω ρ.
πολυ-καπνίζω ρ.
πολυ-κλαδεύω ρ.
πολυ-κλαίω ρ.
πολυ-κοιμάμαι ρ.
πολυ-καλώ ρ.
πολυ-κουνώ ρ.

πολυ-κουράζω ρ.
πολυ-κρατώ ρ.
πολυ-κρυώνω ρ.
πολυ-κυκλοφορώ ρ.
πολυ-μαλώνω ρ.
πολυ-μιλάω ρ.
πολυ-μοιάζω ρ.
πολυ-γοιάζομαι ρ.
πολυ-γυρνάω ρ.
πολυ-παίζω ρ.
πολυ-παινέω ρ.
πολυ-πεινάω ρ.
πολυ-πιέζω ρ.
πολυ-πικραίνω ρ.
πολυ-πιστεύω ρ.
πολυ-πλένω ρ.
πολυ-προσέχω ρ.
πολυ-σαλεύω ρ.

πολυ-σκέφτομαι ρ.
πολυ-σκοτίζω ρ.
πολυ-στένω ρ.
πολυ-στολίζω ρ.
πολυ-στόχατος, -η, -ο
πολυ-συμπάθω ρ.
πολυ-συχνάζω ρ.
πολυ-σφίγγω ρ.
πολυ-ταιριάζω ρ.
πολυ-ταξιδεύω ρ.
πολυ-τεντώνω ρ.
πολυ-τηγανίζω ρ.
πολυ-τρίβω ρ.
πολυ-τρομάζω ρ.
πολυ-τρώνω ρ.
πολυ-τσακκώνω ρ.
πολυ-φορτώνω ρ.
πολυ-φωνάζω ρ.

πολύ-φωτος ρ.
πολυ-χαζεύω ρ.
πολυ-χαϊδεύω ρ.
πολυ-χαλάω ρ.
πολυ-χορεύω ρ.
πολυ-χορταίνω ρ.
πολυ-χρημάτος, -η, -ο
πολυ-χρησιμοποιοί ρ.
πολύ-χρηστος, -η, -ο
πολυ-χρονίζω ρ.
πολυ-χωνεύω ρ.

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 6, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο ΛΣΓ (του ιδίου).

Το Τμήμα Λεξικού, το οποίο επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης δεδομένων όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων 2 – 15 γραμμάτων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ, θεωρεί ότι α) τα 4 επίθετα κλίνονται κανονικά σε όλα τα γένη, τις πτώσεις και τους αριθμούς, σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής β) η λέξη «πολύφωτος» έχει εκ παραδρομής σημανθεί από τον λεξικογράφο ως ρήμα, ενώ στην πραγματικότητα είναι τριγενές επίθετο και κατά συνέπεια κλίνεται ως τέτοιο, γ) τα 78 ρήματα κλίνονται μόνο στη φωνή που δίδεται και μόνο στο ενεστωτικό τους θέμα, σύμφωνα και με τους όρους αποδοχής λέξεων, δ) τα ρ. που ληματογραφούνται αποκλειστικά ως ασυναίρετα της πρώτης τάξης της β' συζυγίας, κλίνονται αποκλειστικά ως ασυναίρετα, ε) τα ρ. που ληματογραφούνται αποκλειστικά ως συνηρημένα της πρώτης τάξης της β' συζυγίας, κλίνονται αποκλειστικά ως συνηρημένα, ζ) όλα τα ρ. κλίνονται στον παρατατικό χωρίς εσωτερική συλλαβική αύξηση, η) από το ρ. πολυθέλω δεν καταχωρίζονται τα πολυθές, πολυθέμε, πολυθέτε, πολυθέν, πολυθένε, πολυήθα, πολυήθες, πολυήθε, πολυήθαμε, πολυήθατε, πολυήθαν, πολυήθανε. Συμφωνείτε με το Τμήμα Λεξικού;

119 Η. Στο ΛΝΕΓ, Β' έκδοση (Μπ.) ληματογραφούνται 194 σύνθετα ρήματα με α' συνθετικό το παραγωγικό πρόθημα πρωτο-. Κατά τη σύνταξη του ληματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο της σελ. 1509 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 7.

πρωτο- α' συνθετικό (συνήθ. στον αόριστο)

πρωτο-αρχινίζω ρ.
πρωτο-αγάπησα ρ.
πρωτ(ο)-αγγίζω ρ.
πρωτ(ο)-αγωνιάστηκα ρ.
πρωτο-αισθάνθηκα ρ.
πρωτ(ο)-άκουσα ρ.
πρωτο-ανακάλυψα ρ.
πρωτο-ανέχτηκα ρ.
πρωτο-ανήγγειλα ρ.
πρωτ(ο)-άνοιξα ρ.
πρωτο-αντέδρασα ρ.
πρωτ(ο)-αντίκρισα ρ.
πρωτο-αντιμετώπισα ρ.
πρωτο-άντλησα ρ.
πρωτο-απάντησα ρ.
πρωτο-απήγγειλα ρ.
πρωτο-αποκάλυψα ρ.
πρωτο-αποφάσισα ρ.
πρωτο-αρθρογράφησα ρ.
πρωτ(ο)-άρπαξα ρ.
πρωτο-αρραβωνιάστηκα ρ.
πρωτ(ο)-αρρώστησα ρ.
πρωτ(ο)-άρχισα ρ.
πρωτο-άσκησα ρ.
πρωτο-ασχολήθηκα ρ.
πρωτ(ο)-βάλα ρ.
πρωτ(ο)-βάρυσα ρ.
πρωτ(ο)-βήγα ρ.
πρωτ(ο)-βήξα ρ.
πρωτο-βούτηξα ρ.
πρωτ(ο)-βρεξε ρ.
πρωτο-βρήκα ρ.
πρωτο-βύζαξα ρ.
πρωτο-γέλασα ρ.
πρωτο-γέμισα ρ.
πρωτ(ο)-γίνα ρ.
πρωτο-γίνηκα ρ.
πρωτο-γιόρτασα ρ.
πρωτο-γλέντησα ρ.

πρωτο-γλίστρησα ρ.
πρωτο-γνώρισα ρ.
πρωτ(ο)-γράψα ρ.
πρωτο-γυμνάστηκα ρ.
πρωτο-θανείστηκα ρ.
πρωτ(ο)-δείξα ρ.
πρωτ(ο)-δειρά ρ.
πρωτο-δέχθηκα ρ.
πρωτο-δήλωσα ρ.
πρωτο-δημιούργησα ρ.
πρωτο-δημοσίευσα ρ.
πρωτο-δημοσιογράφησα ρ.
πρωτο-διόβασα ρ.
πρωτο-διάβηκα ρ.
πρωτο-διόξα ρ.
πρωτο-δικηγόρησα ρ.
πρωτο-διόρισα ρ.
πρωτο-διψάσα ρ.
πρωτο-δοκίμασα ρ.
πρωτο-δούλεψα ρ.
πρωτο-δραπέτευσα ρ.
πρωτο-δρόσισε ρ.
πρωτ(ο)-δύσα ρ.
πρωτο-έγραψα ρ.
πρωτο-εγχειρίστηκα ρ.
πρωτο-είδα ρ.
πρωτο-έκαψα ρ.
πρωτο-εκλέχτηκα ρ.
πρωτο-εμφάνισα ρ.
πρωτο-επιτέθηκα ρ.
πρωτο-ερωτεύτηκα ρ.
πρωτο-έστειλα ρ.
πρωτ(ο)-ζήσα ρ.
πρωτο-ζήτησα ρ.
πρωτο-ζύμωσα ρ.
πρωτο-ζωγράφισα ρ.
πρωτο-ήλθα ρ.
πρωτο-ήπια ρ.
πρωτο-ήχησα ρ.
πρωτο-ηχογράφησα ρ.

πρωτο-θαύμασα ρ.
πρωτο-θυμάμαι ρ.
πρωτο-θυμήθηκα ρ.
πρωτο-θύμισα ρ.
πρωτο-θύμωσα ρ.
πρωτο-θύρυσσα ρ.
πρωτο-καβάλησα ρ.
πρωτο-καθιέρωσα ρ.
πρωτο-καλλιεργήσα ρ.
πρωτο-κάπνισα ρ.
πρωτο-καταδικάστηκα ρ.
πρωτο-κατήγγειλα ρ.
πρωτο-κατοίκησα ρ.
πρωτο-κελάηδησα ρ.
πρωτο-κήρυξα ρ.
πρωτο-κλάδεψα ρ.
πρωτ(ο)-κλαψ ρ.
πρωτο-κοιμήθηκα ρ.
πρωτο-κοίταξα ρ.
πρωτο-κολύπησα ρ.
πρωτο-κουβέντισα ρ.
πρωτο-κρότησα ρ.
πρωτο-κρύωσα ρ.
πρωτο-κυβέρνησα ρ.
πρωτο-κυριάρχησα ρ.
πρωτο-λειτούργησα ρ.
πρωτο-μαγειρέψα ρ.
πρωτο-μάγεψα ρ.
πρωτο-μάλωσα ρ.
πρωτο-μέθυσα ρ.
πρωτο-μελέτησα ρ.
πρωτο-μπήκα ρ.
πρωτο-νήστεψα ρ.
πρωτ(ο)-νύωσα ρ.
πρωτο-νοίκιασα ρ.
πρωτο-νοστάλησα ρ.
πρωτ(ο)-νύσσα ρ.
πρωτο-ξεκίνησα ρ.
πρωτο-ξενητεύτηκα ρ.
πρωτο-ξενηύχησα ρ.

πρωτο-ξόδεψα ρ.
πρωτο-ξύπνησα ρ.
πρωτ(ο)-οδήγησα ρ.
πρωτ(ο)-ονόμασα ρ.
πρωτ(ο)-οργάνωσα ρ.
πρωτ(ο)-όργωσα ρ.
πρωτ(ο)-παίξα ρ.
πρωτο-παντρεύτηκα ρ.
πρωτο-παρσφέρθηκα ρ.
πρωτο-παρουσίασα ρ.
πρωτο-πάτησα ρ.
πρωτο-πέρασα ρ.
πρωτο-περπάτησα ρ.
πρωτ(ο)-πεσα ρ.
πρωτο-πέταξα ρ.
πρωτο-πήγα ρ.
πρωτο-πήρα ρ.
πρωτ(ο)-πισα ρ.
πρωτο-πίστεψα ρ.
πρωτο-πλήρωσα ρ.
πρωτο-πολέμησα ρ.
πρωτο-πόνεσα ρ.
πρωτο-πούλησα ρ.
πρωτο-ρίζωσα ρ.
πρωτο-ρώτησα ρ.
πρωτο-σήκωσα ρ.
πρωτο-σκέφθηκα ρ.
πρωτο-σκέπησα ρ.
πρωτ(ο)-σπείρα ρ.
πρωτο-σπούδασα ρ.
πρωτο-στόθηκα ρ.
πρωτο-στόλισα ρ.
πρωτο-συλλάβισα ρ.
πρωτο-συλλαγίστηκα ρ.
πρωτο-συνάντησα ρ.
πρωτο-συνεδρίασα ρ.
πρωτο-σχεδίασα ρ.
πρωτο-ταξίδεψα ρ.
πρωτο-τόλμησα ρ.
πρωτο-τραγουδήσα ρ.

πρωτο-τραυματίστηκα ρ.
πρωτο-τύπωσα ρ.
πρωτο-ύμνησα ρ.
πρωτο-ύπηρέτησα ρ.
πρωτο-υποπτεύτηκα ρ.
πρωτο-υποψιάστηκα ρ.
πρωτο-φάγα ρ.
πρωτο-φάνεωσα ρ.
πρωτο-φάνηκα ρ.
πρωτ(ο)-φερα ρ.
πρωτο-φίλησα ρ.
πρωτο-φοβήθηκα ρ.
πρωτο-φοίτησα ρ.
πρωτο-φόρεσα ρ.
πρωτ(ο)-φτειοξα ρ.
πρωτο-φύτεψα ρ.
πρωτο-φώνασα ρ.
πρωτο-χαιρέτησα ρ.
πρωτο-χάλασα ρ.
πρωτο-χάρηκα ρ.
πρωτο-χειρίστηκα ρ.
πρωτο-χειρουργήθηκα ρ.
πρωτο-χίρρεψα ρ.
πρωτο-χιόνισε ρ.
πρωτο-χόρεψα ρ.
πρωτο-χρειάστηκα ρ.
πρωτο-χρησιμοποίησα ρ.
πρωτ(ο)-ψαλα ρ.
πρωτο-ψάρεψα ρ.
πρωτο-ψέλλισα ρ.
πρωτ(ο)-ψησα ρ.
πρωτο-ψηφισα ρ.
πρωτο-ψιθύρισα ρ.
πρωτο-ψώνισα ρ.

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 7, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο ΛΣΓ (του ιδίου).

Το Τμήμα Λεξικού, το οποίο επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης δεδομένων όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων 2 – 15 γραμμάτων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ, θεωρεί ότι α) τα ρήματα αυτά κλίνονται μόνο στη φωνή που δίδεται, β) κλίνονται και στο ενεστωτικό και στο αοριστικό τους θέμα (αφού δεν γράφει «μόνο στον αόριστο», αλλά «συνήθως στον αόριστο»), γ) τα ρ. «πρωτοδρόσισε» και «πρωτοχιόνισε» κλίνονται αποκλειστικά ως τριτοπρόσωπα, δ) όλα τα ρ. κλίνονται στον παρατατικό και στον αόριστο χωρίς εσωτερική συλλαβική χρονική αύξηση, με μοναδικές εξαιρέσεις τα «πρωτοέγραψα» (δίδεται βέβαια και το πρωτόγραψα), «πρωτοέκαψα» και «πρωτοέστειλα» και όσα δίνονται στο ΛΚΝ με διτυπία και ε) μπορούν (σύμφωνα και με τον ισχύοντα σήμερα κανονισμό) να δεχθούν από μπροστά το σύμφημα ξανα-, ωστόσο επειδή οι τύποι «ξαναπρωτοάκουσα», «ξαναπρωτοβγήκα», «ξαναπρωτοζήτησα», «ξαναπρωτομέθυσα», «ξαναπρωτοψήφισα» κλπ. δεν στέκονται νοηματικά, έχει ήδη προταθεί από το ΔΣ της ΠΕΣ προς τις Γενικές Συνελεύσεις των Ομίλων πανελλαδική ψηφοφορία με σκοπό την τροποποίηση του συγκεκριμένου εδαφίου. Συμφωνείτε με το Τμήμα Λεξικού;

119 ☒. Στο ΛΚΝ (λ. μισο-) λημματογραφείται και το ρ. μισοθέλω. Στο ΛΝΕΓ, ρ. θέλω, δίδονται και οι λαϊκότροποι τύποι θες, θέμε, θέτε, θένε. Στο αποδεκτό βοήθημα «2γράμματα και 3γράμματα λέξεις Νέων Ελληνικών», έχουν επιπλέον καταχωριστεί οι τύποι θεν (από το Λεξικό Κριαρά) και ήθα, ήθε (από το Λεξικό Δημητράκου). Από τα

αποδεκτό βοήθημα των «αναπτυγμάτων» προκύπτουν και οι τύποι ήθες, ήθαμε, ήθατε, ήθαν, ήθανε.

Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στην παρακάτω φωτ. 8.

μισο-¹ [miso] & **μισό-** [misó], όταν κατά τη σύνθεση ο τόνος ανεβαίνει στο α' συνθετικό & **μισ-**¹ [mis], συνήθ όταν το β' συνθετικό αρχίζει από [a] : α' συνθετικό σε σύνθετες λέξεις. 1. δηλώνει το ένα από τα δύο ίσα μέρη στα οποία χωρίζεται αυτό που εκφράζει ή συνεπάγεται το β' συνθετικό: -βάρελο, μισόκιλο· -τιμής. || -φρέγγαρο. || πολλές φορές εναλλάσσεται με το α' συνθετικό μεσο-1_β: -χείμωνο, -σαράκοστο, μισόστρατο· -καμπίς, -στρατίς· -φόρι, μεσοφόρι. 2. (σε σύνθετα επίθετα) δηλώνει την απουσία κάποιων από τα χαρακτηριστικά στοιχεία που συνεπάγεται αυτό που εκφράζει το β' συνθετικό (πρβ. ημι-): -αδειανός, -γεμάτος, μισόγυμνος, -κακόμοιρος, -πάλαβος, μισότρελος, σχεδόν αδειος, γεμάτος κτλ. 3. (σε σύνθετα ρήματα και τα παράγωγά τους) δηλώνει ότι το υποκείμενο του ρήματος κάνει ή υφίσταται την ενέργεια του ρήματος σε μικρό βαθμό, λίγο, ελαφρά: μισανοίγω, -κλείνω, -κοιμάμαι· -είμαι, -θέλω, είμαι και δεν είμαι, θέλω και δε θέλω. || μισάνοιχτος, μισόκλειστος. 4. (κυρ. σε σύνθεση με μππ.) δηλώνει ότι δεν

ΘΈλω ρ. μετβ. (ΘΈλεις κ. Θεζ. Πλήθ. λαϊκ. Θέμε. Θέτε. Θένε | ήθελα, Θέλησα. ηθελημένος) 1. έχω την επιθυμία, τη διάθεση. την πρόθεση (να

ΗΘΑ	ήθα, (-ες, -ε, -αμε,...) τ. ρήμ. θέλω, αντί ήθελα, ήθα να
ΗΘΕ	ήθε, τ. ρήμ. θέλω, αντί ήθελε, ήθε να

119 Θ1. Ο παρατατικός του ρ. μισοθέλω είναι μισόθελα, μισοήθελα ή και τα δύο;

119 Θ2. Θεωρείτε ορθούς και αποδεκτούς τους τύπους μισοθές, μισοθέμε, μισοθέτε, μισοθέν, μισοθένε;

119 Θ3. Θεωρείτε ορθούς και αποδεκτούς τους τύπους μισοήθα, μισοήθες, μισοήθε, μισοήθαμε, μισοήθατε, μισοήθαν, μισοήθανε;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: 119 Α: ναι – 119 Β: ναι – 119 Γ: ναι – 119 Δ: ναι – 119 Ε: ναι – 119 Ζ: ναι – 119 Η: ναι – 119 Θ1: και μισόθελα και μισοήθελα – 119 Θ2: όχι – 119 Θ3: όχι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 120

Στο ΛΝΕΓ (Μπ.), Β' έκδοση, σελ. 1539 – 1543, βρίσκεται ο πίνακας «Ρήματα ανώμαλα», το περιεχόμενο του οποίου (σύμφωνα με τους όρους αποδοχής λέξεων) είναι αποδεκτό. Μπορείτε να τον δείτε ολόκληρο στις παρακάτω φωτ. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13.

ΡΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟ «ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ» ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ: «ΑΝΩΜΑΛΑ ΡΗΜΑΤΑ»

Ο πίνακας περιλαμβάνει ρήματα που σχηματίζονται σε έναν ή σε περισσότερους χρόνους τής ενεργητικής ή/και τής μεσοπαθητικής με διαφορετικό τρόπο από ό,τι τα συνήθη αντίστοιχα ρήματα («κανονικά» ή «ομαλά»).

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΑΟΡΙΣΤΟΥ / ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΜΕΣΟΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΑΟΡΙΣΤΟΥ / ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΜΕΣΟΠΑΘΗΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ
αγγέλλω (αν-, απ-, εξ-, κατ-, προ- κ.ά.)	ἀγγέιλα / (λόγ.) ἡγγεῖλα	να/θα αγγεῖλω	αγγέλθηκα / (λόγ.) ἡγγέλθην (μτχ. αγγέλθ-εις, -είσα, -έν)	να/θα αγγελθῶ	αγγελμένος
άγω (αν-, διεξ-, εισ-, εν-, εξ-, παρ-, προ-, προσ-, υπ- κ.ά.)	ἤγαγα	» αγάγω	άχθηκα / (λόγ.) (διεξ-)/ήχθην (μτχ. αχθ-εις, -είσα, -έν)	» αχθῶ	(συν-)αγμένος / (λόγ.) (προ-)ηγμένος
αἶρω (αφ-, δι-, εξ-, καθ-, συν- κ.ά.)	(αφ)κίρρεσα / (λόγ.) (δι-)ήρρεσα	» (εξ-)αιρέσω	(αφ-)αιρέθηκα (λόγ. μτχ. εξ αιρεθ-εις, -είσα, -έν)	» (καθ-)αιρεθῶ	(δι-)αιρημένος / (λόγ.) (συν-)ηρημένος
αἶρω (επ-, καθ-)	(καθ-)ήρα	να/θα (καθ-)ήρω	(καθ-)ήρθηκα	να/θα (καθ-)αιρθῶ	(καθ-)αρημένος / (λόγ.) (επ-)ηρημένος
αμρταίνω / αμρτάνω	αμάρτησα	» αμαρτήσω	—	—	—
ανακλώ (αντ-)	ἀνάκλασα	» ἀνακλάσω	ἀναικλάσθηκα	» ἀνακλαστώ	ἀνακλασμένος
ανασταίνω	ἀνάστησα / ἀνέστησα	» ἀναστήσω	ἀναστήθηκα	» ἀναστηθῶ	ἀναστημένος
ανατέλλω	ἀνέτειλα	» ἀνατείλω	—	—	—
ανεβαίνω	—	—	ἀνέβηκα	» ἀνέβω / ἀνιβῶ	ἀνεβασμένος
ανθίσταμαι	—	—	ἀντιστάθηκα / (λόγ.) ἀντέστην	» ἀντισταθῶ / (λόγ.) ἀντιστώ	—
ανίσταμαι	—	—	(λόγ.) ἀνέστην (στη φρ. «Χριστός	—	(λόγ.) ἀνεστημένος
ανίσταμαι	—	—	(λόγ.) ἀνέστην (στη φρ. «Χριστός	—	(λόγ.) ἀνεστημένος
αντέχω	ἀντεῖξα	» ἀντέξω	—	—	—
απελεύνω	ἀπέλασα / (λόγ.) ἀπήλασα	» ἀπελεύσω	ἀπελεύθηκα / (λόγ.) ἀπελάθην (μτχ. ἀπελαθ-εις, -είσα, -έν)	» ἀπελαθῶ	—
απέχω	ἀπείχα / (λόγ.) ἀπέσχον	» ἀπόσχω	—	—	—
αποθαρρύνω	ἀποθάρρυνα	» ἀποθαρρύνω	ἀποθαρρύνθηκα	» ἀποθαρρυνθῶ	ἀποθαρρημένος
αποσβένω / αποσβεχνύω	ἀπόσβεσα	» ἀποσβέσω	ἀποσβέστηκα	» ἀποσβεστώ	ἀποσβεσμένος
αποσταίνω (ξ-)	ἀπόστασα	» ἀποστάσω	—	—	ἀποσταμένος
αρέσω	ἀρῶσα	» ἀρέσω	—	—	—
αρκώ (δι-)	ἀρκῶσα / ἤρκεσα	» ἀρκέσω	ἀρκέστηκα (λόγ. μτχ. αρκεσθ-εις, -είσα, -έν)	» ἀρκεστώ	—
αρταίνω	ἀρτυσα	» ἀρτύσω	ἀρτύθηκα	» ἀρτυθῶ	ἀρτυμένος
αυξάνω (επ-)	αύξησα	» αυξήσω	αυξήθηκα (λόγ. μτχ. αυξηθ-εις, -είσα, -έν)	» αυξηθῶ	αυξημένος
αφήνω	ἀφησα	» αφήσω	ἀφέθηκα (λόγ. μτχ. αφεθ-εις, -είσα, -έν)	» αφεθῶ	αφημένος
βάζω	έβαλα	» βάλω	βάλθηκα	» βαλθῶ	βαλμένος
βαίνω (προ-, επι-, παρα-, εκ-, συμ- κ.ά.)	—	» —	(ἀπέβην)	» (προβῶ)	—
βάλλω (σμφι-, ἀνα-, απο-, δια-, εισ-, εκ-, εμ-, επι-, κατα-, μετα-, παρα-, προ-, συμ-,	έβαλα	» βάλλω	βλήθηκα / (λόγ.) (υπ-)εβλήθην (μτχ. βληθ-εις, -είσα, -έν)	» βληθῶ	(ἀνα-)βλημένος / (λόγ.) (επι-)βεβλημένος

βαρύνω (επι-) / βαρβαίνω	βάρυναι	» βαρύνω	(επι-)βαρύνθηκα	» (επι-)βαρυνθῶ	(επι-)βαρηνμένος / (λόγ.) (επι-) βαβαρημένος
βαρῶ	βάρεσθαι	» βαρῶ	—	» —	βαρεμένος
βαστώ	βάσταξα / βάστηξα	» βαστάζω / -ήζω	βαστήχθηκα	» βαστηχθῶ	—
βγάζω	έβγαλα	» βγάλλω	βγάλθηκα	» βγαλθῶ	βγαλμένος
βγαίνω	—	» —	βγήκα	» βγω	βγαλμένος
βασταίνω / βαστάνω	βλάστησα	» βλαστήσω	—	» —	βλαστημένος
βλέπω	είδα	» ὶω	εἰδῶθηκα	» ἰδωθῶ	ἰδωμένος
-βλέπω (απο-, επι-, παρ-, προ-, υπο- κ.ά.)	(προ-)έβλεψα	» (προ-)βλέψω	(προ-)βλέφθηκα (λόγ. μτχ. προβλεφθ-είς, -είσα, -έν)	» (προ-)βλεφθῶ	—
βογγῶ	βόγγηξα	» βογγήζω	—	» —	—
βόσκω	βόσκησα	» βόσκησω	βουσκήθηκα	» βουσκθῶ	βουσκηνένος
(βούλωμαι)	—	» —	βουλήθηκα	» βουληθῶ	—
βρέχω	έβρεξα	» βρέξω	βράχθηκα / βρέχθηκα	» βραχῶ / βρηχθῶ	βριγιμένος
βρίσκω	βρήκα	» βρω	βρέθηκα / (λόγ.) ευρέθηκα (μτχ. ευρεθ-είς, -είσα, -έν)	» βρεθῶ	—
βυζαίνω	βύζαξα	» βυζάζω	βυζάχθηκα	» βυζαχθῶ	βυζαγμένος
γδερνώ	έγδαρσα	» γδάρω	γδάρθηκα	» γδαρθῶ	γδαρμένος
γελῶ	γέλασα	» γελάσω	γελάσθηκα	» γελασθῶ	γελασμένος
γερνῶ	γέρασα	» γεράσω	—	» —	γερασμένος
γέρνω	έγειρα	» γείρω	—	» —	γερμένος
γίνομαι	—	» —	έγινα / γίνηκα	» γίνω / γενώ	γινωμένος
γυρνῶ	γύρισα	» γυρίσω	(γυρίστηκα)	» (γυρισθῶ)	γυρισμένος
δεικνύω (ανα-, απο-, επι-, κατα-, υπο- κ.ά.)	έδειξα	» δείξω	δείχθηκα / δείχθηκα	» δειχθῶ / δειχθῶ	(ανα-)δειγμένος / (λόγ.) (απο-)δεδειγμένος
δέρνω	έδειρα	» δείρω	δάρθηκα	» δαρθῶ	δαρμένος
διαβαίνω	—	» —	διάβηκα / (λόγ.) διέβην	» διαβῶ	—
διαβλέπω	διείδα / διέβλεψα	» διείδω / διαβλέψω	διαβλέφθηκα	» διαβλεφθῶ	—
διαθλῶ	διέθλασα	» διαθλάσω	διαθλάσθηκα	» διαθλασθῶ	διαθλασμένος
διαμαρτύρομαι	—	» —	διαμαρτυρήθηκα (λόγ. μτχ. διαμαρτυρηθ-είς, -είσα, -έν)	» διαμαρτυρηθῶ	διαμαρτυρημένος
διαρκῶ	διάρκεσα / (λόγ.) διήρκεσα	» διαρκέσω	—	» —	—
διαρρηγνύω	διέρρηξα	» διαρρήξω	διαρρήχθηκα (τχ.)	» διαρρηχθῶ (-τό)	διαρρηγμένος
διδάσκω	δίδαξα	ναθα διδάξω	διδάχθηκα / διδάχθηκα (μτχ. διδαχθ-είς, -είσα, -έν)	ναθα διδαχθῶ / διδαχθῶ	διδαγμένος
δίδω (απο-, δια-, εκ-, εν-, επι-, κατα-, μετα-, παρ-, προ-, ανα-)	έδωσα	» δώσω	δόθηκα (λόγ. μτχ. δοθ-είς, -είσα, -έν)	» δοθῶ	(παρ-)δομένος / (λόγ.) (δια-)δοένος
δίνω	έδωσα	» δώσω	δόθηκα	» δοθῶ	δοσμένος
διψῶ	δίψασα	» διψάσω	—	» —	διψασμένος
δρω (αντι-, επι-)	έδρασα	» δράσω	—	» —	—
εγείρω (αν-, δι-, εκ-, κ.ά.)	έγειρα / (λόγ.) ήγειρα	» εγείρω	εγέρθηκα / (λόγ.) (αν-)ηγέρθηκα (μτχ. ανεγερθ-είς, -είσα, -έν)	» εγερθῶ	(εκ-)εγερμένος
εγκαθιστῶ / εγκατασταίνω	εγκατέστησα	» εγκαταστήσω	εγκαταστάθηκα (λόγ. μτχ. εγκατασταθ-είς, -είσα, -έν)	» εγκατασταθῶ	εγκαταστημένος / (λόγ.) εγκατεστημένος
εκπλήσσω	εξέπληξα	» εκπλήξω	εξέπλάγην (λόγ. μτχ. εκπλαγ-είς, -είσα, -έν)	» εκπλαγῶ	—
(εκρηγνύω)	—	» —	εξεργάγην (μτχ. εκραγ-είς, -είσα, -έν)	» εκραγῶ	—
εκτί(ν)ω	εξέτισα	» εκτίσω	—	» —	—
ελαύνω (απ-, παρ-, προ- κ.ά.)	(απ-)έλασα / (λόγ.) (παρ-)ηλάσα	(απ-)ελάσσω	(απ-)ελάθηκα / (λόγ.) (απ-)ηλάθηκα (λόγ. μτχ. απ-ελαθ-είς, -είσα, -έν)	(απ-)ελαθῶ	—

εξανίσταμαι		—	εξανέστην	» εξανέστα	
επαινών	επαίνεσα / (λόγ.) επήνεσα	» επαινέσω	επαίνεθηκα (λόγ. μτχ. επαίνεθ-είς, -είσα, -έν)	» επαινέθω	
έρχομαι (επ-, εξ-, αν-, δι-, απ-, κατ-, προσ-, παρ-, εντεπεξ- κ.ά.)	ήρθα-ήλθα (λόγ. μτχ. επ-ελθ-όν, ούσα, -όν)	» έρθω-έλθω		—	—
εύχομαι (απ-, προσ-)	—	» —	ευχήθηκα	» ευχέσθω	—
εφευρίσκω	εφεύριξα / (λόγ.) εφεύρισκω	» εφεύρω	εφευρέθηκα	» εφευρεθώ	εφευρεμένος / (λόγ.) εφευρημένος
έχω (εν-, εξ-, κατ-, περι-, προ-, συν- κ.ά.)	είχω	» έχω	—	—	—
ζουλάω / -ώ	ζουλήζω	» ζουλήζω	ζουλήχτηκα	» ζουλήχθω	ζουλήχμενος
θαρρῶ (αντα-)	θάρρεψα / (αναθάρρησα)	» θαρρεύω / (αναθαυρήσω)	—	—	—
θέλω	θέλησα / ήθελα	» θελήσω	—	—	(λόγ.) ηθελημένος
θέτω (προσ-, αντα-, εκ-, δια-, απο-, παρ-, κατ-, συν- κ.ά.)	έθεσα	» θέσω	τέθηκα / (λογιότ.) ετέθη (μτχ. τεθ-είς, -είσα, -έν)	» τεθώ	(προσ-)θεμένος / (λόγ.) (δια-)τεθειμένος
-ιστάμαι (καθ-, παρ-, εν-, εξ-, προ-, υπο-, μεθ- κ.ά.)	—	—	(κατ-)έστην	» (κατα-)στά	—
καθίστώ (αντι-, απο-, εγ-, υπο- κ.ά.)	κατέστησα	» καταστήσω	(αντι-)καταστάθηκα	» (απο-)κατασταθώ	(λόγ.) κατεστημένος
κάθομαι	κάθησα / (προσορ.) έκατσα	» καθίσει / (προσορ.) κάτσω	—	—	καθισμένος
καίω	έκαυσα	» κάψω	κάηκα	» καώ	καμένος
καλώ	κάλεσα	» καλέσω	καλέστηκα / κλήθηκα / εκλήθην (λόγ. μτχ. κληθ-είς, -είσα, -έν)	» καλεστώ / κληθώ	καλεσμένος
-καλώ (αντα-, απο-, εγ-, προσ-, συγ- κ.ά.)	(απο-)κάλεσα	» (προσ-)καλέσω	(αντα-)κλήθηκα / (λόγ.) (απ-)εκλήθην (μτχ. απο-κληθ-είς, -είσα, -έν)	» (συγ-)κληθώ	(λόγ.) (προσ-)κεκλημένος / (καθημ.) προσκαλεσμένος
κάνω (απο-)	έκανα / έκαμα / (από-)καμα	» κάνω / κάμω	—	—	καμωμένος
καταλαβαίνω	κατάλαβη	» καταλάβω	—	—	—
καταπλήσσω	κατέπληξα	» καταπλήξω	(λόγ.) καταπλήγην	» καταπληγώ	—
κατάσχω	κατέσχωσα / (λόγ.) κατέσχον	» κατασχέσω	κατασχέθηκα (λόγ. μτχ. κατασχεθ-είς, -είσα, -έν)	» κατασχεθώ	(σπάν. λόγ.) κατ-εσχόμενος
καταφρονώ	καταφρόνεσα	» καταφρονέσω	—	—	καταφρονέμενος
κερδίζω	κέρδισα	» κερδίσω	κερδήθηκα	» κερδήθω	κερδισμένος
κερνῶ	κέρασα	» κεράσω	κεράστηκα	» κεραστώ	κερασμένος
κλαίω	έκλαυα	» κλάψω	κλάπηκα	» κλάφθω	κλαμένος
κλέβω	έκλεψα	» κλέψω	κλάπηκα / κλέφτηκα / (λόγ.) εκκλήπην (λόγ. μτχ. κλαπ-είς, -είσα, -έν)	» κλαπώ / κλεφτώ	κλεμμένος
(κορεννύω)	κόρεσα	» κορέσω	κορέστηκα / (λόγ.) εκορέσθην	» κορεστώ	(εκ)κορεσμένος
κρεμῶ	κρέμασα	» κρεμάσω	κρεμάστηκα	» κρεμαστώ	κρεμασμένος
λαμβάνω (αντα-,	έλαβη	» λάβω	λήφθηκα /	» ληθθώ	(αν)ειλημμένος

απο-, δια-, εκ-, κατα-, μετα-, παρα-, προ-, προσ-, συλ- κ.ά.) / λαβαίνω			(λόγ.) (συν-)ελήσθη (λόγ. μτχ. λησθεις, -είσα, -έν)		
λαχαίνω	έλαχα	ναυθα λάχω	—		—
λέγω (προ-, αντι-) / λέω	είπα	« πω (λόγ. προείπω)	ειπώθηκα / λέχθηκα / (λόγ.) ελέχθη (μτχ. λεχθ-εις, -είσα, -έν)	ναυθα ριπωθώ / λεχθώ	ειπωμένος
-λέγω (δια-, επι-, εκ-, κατα-, συλ- κ.ά.)	(δια-)λέξω / (λόγ.) (επ-)ελέξω	« (επι-)ελέξω	(δια-)λέχθηκα / (λόγ.) (εξ-)ελέχην (μτχ. εκ-ελεγ-εις, -είσα, -έν)	« (συλ-)λεχθώ / (επι-)λεγώ	(επι-)λεγμένος
λεπτύνω / λεπταίνω	λέπτυνα	« λεπτύνω	λεπτύνθηκα	« λεπτυνθώ	(εκ)λεπτυσμένος
λυσώ	λύσσαξα	« λυσσάξω	—	—	λυσσοσμένος
μαθαίνω	έμαθα	« μάθω	μαθεύτηκα	« μαθευτώ	μαθημένος
μανθάνω (εκ-, απο-)	(λόγ.) εξέμοθα	« (εκ)μόθω	εκμαθήθηκα	« εκμαθιθώ	—
μεθώ / -ώ	μέθυσα	« μεθύσω	—	—	μεθυσμένος
μειγνύω (ανα-)	έμειξα	« μείξω	μίχθηκα / (λόγ.) (αν-)εμίχην	« μιχθώ	μυγμένος / (λόγ.) (ανα-)μεμυγμένος
μένω	έμεινα	« μείνω	—	—	—
μετέχω	μετείχα / (λόγ.) μετέσχον	« μετάσχω	—	—	—
μηνώ	μήνυσα	« μηνύσω	μηνύθηκα	« μηνυθώ	μηνυμένος
μπαίνω	—	—	μπήκα	« μπω	μπασμένος
μπορώ	μπόρεσα	« μπορέσω	—	« (μπορεθί)	—
νέμω (απο-, δια-, κατα-)	ένειμα	« νείμω	(δια-)νεμήθηκα	« (κατα-)νεμηθώ	κατανεμημένος
ντρέπομαι	—	—	ντράπηκα	« ντραπώ	—
ντρέπομαι	—	—	ντράπηκα	« ντραπώ	—
ξέρω	(παρατ. ήξερα) έμαθα	« μάθω	—	—	μαθημένος
ξεχνώ	ξέχασα	« ξεχάσω	ξεχάστηκα	« ξεχαστώ	ξεχασμένος
παθαίνω	έπαθα	« πάθω	—	—	(σπάν.) παθημένος
παίρνω	πήρα	« πάρω	πάρθηκα	« παρθώ	παρμένος
πάλλω	έπαλα	« πάλω	—	—	—
παραγγέλλω / παραγγέλλω	παραγγείλα / (λόγ.) παρήγγειλα	« παραγγείλω	παραγγέλθηκα	« παραγγεθώ	παρηγγελμένος
παρέχω	παρείχα / (λόγ.) παρέσχον	« παράσχω	παρασχέθηκα / (λόγ.) παρεσχέθην (μτχ. παρασχεθ-εις, -είσα, -έν)	« παρασχεθώ	—
παριστώ / παριστάνω / παρασταίνω (ανα-)	παρέστησα	« παραστήσω	παραστάθηκα	« παρασταθώ	(σπάν.) παραστημένος
πεινώ	πεινάσα	« πεινάσω	—	—	πεινασμένος
περνώ	πέρασα	« περάσω	περάστηκα	« περαστώ	περασμένος
πετυχαίνω	πέτυχα	« πετύχω	—	—	πετυχημένος
πετώ	πέταξα	« πετάξω	πετάχτηκα	« πεταχτώ	πεταιγμένος
πέφτω	έπεσα	« πέσω	—	—	πεσμένος
πηγαίνω / πάω	πήγα	« πάω	—	—	—
πίνω	ήπια	« πω	πιώθηκα	« πιωθώ	πιωμένος
πλανώ (απο-, παρα-)	(απο-)πλάνησα	« (απο-)πλανήσω	πλανήθηκα	« πλανηθώ	(πε)πλανημένος
πλέκω (δια-, εμ. περι-, συμ- κ.ά.)	(εν-)έπλεξα	« (συμ-)πλέξω	(δια)πλέχθηκα / (λόγ.) (εν-)επλόκη	« πλεχτώ / (λόγ.) (συμ-)πλάκω	πλεγμένος / (λόγ.) (περι-)πεπλεγμένος
πλένω (απο-, έρ-)	έπλυνα	« πλύνω	πλύθηκα	« πλυθώ	πλυμένος

πλέω (απο-, δια-, εισ-, εκ-, επι-, κατα- κ.ά.)	έπλευσα	»	πλεύσω	—	—	—
πλήττω (επι-)	επλήξα	»	πλήξω	(λόγ.) επλήγην (μτχ. πληγ-είς, -είσα, -έν) εμπνευσθήκα (-τηκεα)	»	πληχθῶ / πληγῶ
πνέω (ανα-, απο-, δια-, εισ-, εκ-, εμ-, κ.ά.)	έπνευσα	»	πνεύσω	—	»	εμπνευσθῶ (-τώ)
ποικίλλω	ποίκιλα	»	ποικίλω	—	—	(λόγ.) (πε)ποικιλ-μένος
πονῶ	πόνεσα	»	πονέσω	—	—	πονεμένος
ρέω (δι-, κατα-, συρ- κ.ά.)	(κατ-)έρρυσα	»	(διαρ-)ρετίσω	—	—	—
ρουφῶ	ρούοιξα	»	ρουφήξω	ρουφήχτηκα	»	ρουφηχθῶ
σέβομαι	—	»	—	σεβάστηκα	»	σεβασθῶ
σχολάω / σχολώνω	σχόλασα	»	σχολάσω	—	—	σχολασμένος
-σπῶ (απο-, δια-), σπάω	έσπασα	»	σπάσω	σπάστηκα	»	σπασθῶ
σπείρω / σπέρνω (δια-, εν-, εγκατα- κ.ά.)	έσπειρα	»	σπείρω	σπάρθηκα / (λόγ.) (εγκατ-)εσπάρην	»	σπαρθῶ / (λόγ.) (εγκατα-)σπαρθῶ
στέκομαι / στέκω	—	»	—	στάθηκα	»	σταθῶ
στέλλω / στέλνω (ανα-, απο-, δια-, περι-, συ-, υπο- κ.ά.)	έστειλα	»	στείλω	στάλθηκα / (λόγ.) (κατ-)εστάλην	»	σταλθῶ / (λόγ.) (απο-)σταλῶ
στενοχωρῶ	στενοχώρεσα / στενοχώρησα	»	στενοχωρέσω / στενοχωρήσω	στενοχωρέθηκα / στενοχωρήθηκα	»	στενοχωρεθῶ / στενοχωρηθῶ

στραμπουλώ	στραμπούληξα	να/θα στραμπουλήξω	στραμπουλήχτηκα	να/θα στραμπουληχθῶ	στραμπουληγμένος
στραμπουλώ	στραμπούληξα	να/θα στραμπουλήξω	στραμπουλήχτηκα	να/θα στραμπουληχθῶ	στραμπουληγμένος
στρέφω (ανα-, απο-, αντι-, δια-, επι-, κατα-, μετα-, συ- κ.ά.)	έστρεψα	» στρέψω	στράσθηκα / (λόγ.) εστράσθην	» στρασθῶ	στρασμένος / (λόγ.) (δι-)κστρασμένος
συγχωρῶ	συ(γ)χώρεσα / συγχώρησα	» συ(γ)χωρέσω / συγχωρήσω	συ(γ)χωρέθηκα / συγχωρήθηκα	» συ(γ)χωρεθῶ / συγχωρηθῶ	συ(γ)χωρεμένος / συγχωρημένος
συμβαίνει (επι-)	—	» —	συνέβη	» συμβῶ	» —
συμπαρίσταμαι / συμπαραστέκομαι	—	» —	συμπαραστάθηκα	» συμπαρασταθῶ	» —
συνιστῶ / συστήνω	συνέστησα / σύστησα	» συστήσω	συστάθηκα / συστήθηκα (λόγ.) συννστήθην (μτχ. συσταθ-είς, -είσα, -έν)	» συσταθῶ / συστηθῶ	συστημένος
συντρέχω	συνέτρεξα / συνέδραμα	» συντρέξω / συνδράμω	—	» —	» —
σύρω / σέρνω (ανα-, απο-, δια-, επι-, παρα-)	έσυρα	» σύρω	σύρθηκα / (λόγ.) (παρ-)εσύρθην (μτχ. (δια-)συρθ-είς, -είσα, -έν)	» συρθῶ	συρμένος
σφάλω / σφάλλομαι	έσφαλα	» σφάλω	—	» —	(λόγ.) εσφαλμένος
σωπαίνω	σώπασα	» σωπάσω	—	» —	» —
τείνω (αντι-, εκ-, εν-, κατα-, παρά-, προ-, συν-)	έτεινα	» τείνω	τάθηκα (λόγ. μτχ. (προ-)ταθ-είς, -είσα, -έν)	» (παρ-)ταθῶ	(λόγ.) (προ-)τεταμένος

τελώ (απο-, δια-, εκ-, επι-, συν- κ.λπ.)	τέλεσα	»	τελέσω	τελέστηκα	»	τελεστώ	τελεσμένος / (λόγ.) τετελεσμένος
τέμνω (ανα-, δια-, κυτα-, περι-, συν-)	έταμα / έιμησα	»	(ανα-)τάμω / (κατα-)τμήσω	τμήθηκα / ετόμην	»	τμηθώ / τιμώ	(κατα-)τμημένος (λόγ.) (συν-)τετμημένος
τίθεται (ανα-, παρ-, εκ-, επι-, δια-, προσ-) απο-, κατα-, υπο-, συν-)	—	—	—	τέθηκα / (λόγ.) ετέθην (μετχ. τεθ-είς, -είσα, -έν)	»	τεθώ	τεθειμένος
τραβώ	τράβηξα	»	τραβήξω	τραβήχτηκα	»	τραβηχτώ	τραβηγμένος
τρέπω (ανα-, απο-, εκ-, επι-, μετα-, προ-)	έτρευα	»	τρέψω	τράπηκα / (λόγ.) (απ-)ετράπην (μετχ. (ανα-)τραπ-είς, -είσα, -έν)	»	τραπώ	(λόγ.) (επι)τετραμμένος
τρέφω (ανα-, δια-, εκ-)	έθρεψα	»	θρέψω	τράφηκα / (ανα)θράφηκα / (ανα-)θρέφτηκα	»	τραφώ / (ανα)θραφώ	θρεμμένος
τρώω / τρώγω	έφαγα	»	θάω	φαγώθηκα	»	φαγωθώ	φαγωμένος
τυχαίνω / τυγχάνω (απο-, επι-)	(επι-)έτυχα	»	(επι-)τύχω	(επι-)τεύχθηκα (λόγ. μετχ. επιτυχθ-είς, -είσα, -έν)	»	(επι-)τευχθώ	(επι)τυχημένος
υπόσχομαι	—	—	—	υποσχέθηκα	»	υποσχεθώ	υποσχεμένος / (λόγ.) υποσχημένος
φαίνομαι (ανα-, δια-, εμ-, κατα- κ.ά.)	—	—	—	φάνηκα / (λόγ.) εφάνην	»	φανάω	(κακο)φανισμένος
φεύγω (απο-, δια-, κατα-, προσ- κ.ά.)	έφυγα (λόγ. μετχ. διαφυγών, -ούσα, -όν)	»	ούγω	αποφύχθηκα	»	αποφυχθώ	—
φθείρω (δια-)	έφθειρα	»	φθείρω	φθάρηκα / (λόγ.) (δι-)εφθάρην	»	φθαρή	φθαρμένος / (λόγ.) (δι-)εφθαρμένος
φορώ	φόρεσα	»	φορέσω	φορέθηκα	»	φορεθώ	φορμένος
φταίω	έσταιξα	»	ωταιξώ	—	»	ωταχτώ	—
φυλάω	φυλάεξα	»	φυλάξω	φυλάχτηκα	»	φυλαχτώ	φυλαγμένος
χαίρομαι / χαίρω	—	—	—	χάρηκα / (λόγ.) εχάρην	»	χαρώ	—
χέω (δια-, εγ-, συγ- κ.ά.)	(συν-)έχυσα	»	(δια-)χύσω	(δια-)χύθηκα	»	(δια-)χυθώ	(λόγ.) (συν-)κεχυμένος
χορταίνω	χόρτασα	»	χορτάσω	(χορτάστηκα)	»	—	χορτασμένος
χωρώ	χώρεσα	»	χωρέσω	—	»	—	—
ψάλλω / ψέλλω	έψαλα	»	ψάλλω	υάληκα / (λόγ.) ευάλην	»	ψαλθώ / (λόγ.) ψαλώ	ψαλμένος

Το Τμήμα Λεξικού, το οποίο επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης δεδομένων όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων 2 – 15 γραμμάτων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ, προκειμένου να αποφύγει τις αυθαιρεσίες, θεωρεί ότι από τον πίνακα αυτόν τεκμαίρονται μόνον αυτούσιοι κλιτικοί τύποι. Δειγματοληπτικά, εν είδει παραδείγματος:

Προσέξτε για παράδειγμα τη φωτ. 1.

Από το ρ. αγγέλλω (αν-, απ-, εξ-, κατ-, προ- κ.ά.) έχει καταχωριστεί ο παθ. αόριστος ηγγέλθην, όχι όμως και το κατηγγέλθην, καθώς στο λήμμα «καταγγέλλω» αμφοτέρων των λεξικών ο μόνος παθ. αόριστος που δίνεται είναι το καταγγέλθην.

Από το ρ. άγω (αν-, διεξ-, εισ-, εν-, εξ-, παρ-, προ-, προσ-, υπ- κ.ά.) έχουν καταχωριστεί οι παθ. μετοχές (συν-)αγμένος και (προ-)ηγμένος, όχι όμως και τα αγμένος και ηγμένος.

Από το ρ. αιρώ (αφ-, δι-, εξ-, καθ-, συν- κ.ά) έχουν καταχωριστεί ο αόριστος (δι-)ήρεσα και η υποτακτική αορίστου (εξ-)αιρέσω, όχι όμως και τα ήρεσα και αιρέσω, ούτε βέβαια και το εξήρεσα, καθώς στο λήμμα «εξαιρώ» αμφοτέρων των λεξικών ο μόνος αόριστος που δίνεται είναι το εξάηρεσα.

Τώρα όμως προσέξτε για παράδειγμα και τη φωτ. 2.

Από το ρ. βαίνω (προ-, επι-, παρα-, εκ-, συμ- κ.ά.) έχουν καταχωριστεί και οι τύποι του ενεστώτα εκβαίνω, εκβαίνεις κλπ., ανεξάρτητα από το ότι στο σώμα του λεξικού δεν λημματογραφείται τέτοιο ρήμα, ίσως διότι ξεχάστηκε εκ παραδρομής...

120 A. Θεωρείτε ορθό τον παρατατικό εξέβαινα, εξέβαινες κλπ;

Ομοίως με τα προηγούμενα παραδείγματα, το Τμήμα Λεξικού ακολούθησε την ίδια πρακτική και στα υπόλοιπα ρήματα του πίνακα.

120 B. Συμφωνείτε με τον τρόπο που ερμηνεύει τον πίνακα αυτόν το Τμήμα Λεξικού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: 120 A: ναι – 120 B: ναι